Г. Тамендаров

Җиңү көне

К 65-летию Победы

Усманов
Мухамедшариф Самигулович
1914 г. рож.

Хисамутдинов
Ибрагим Билялович
1924 г. рож.

Исмагулов
Закуан Абдуллович
1925 г. рож.

Абдрафикова
Хадиша
1913 г. рож.

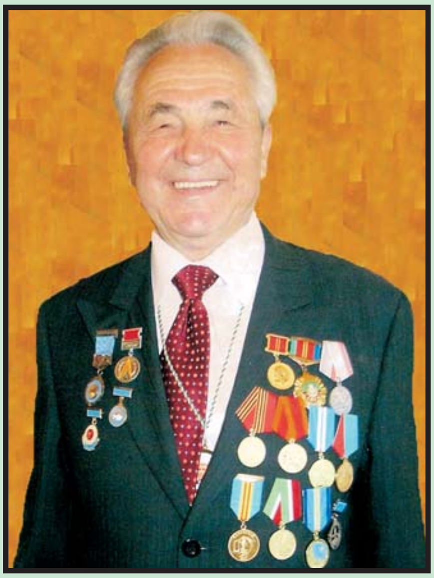

Каримов
Мурат Абдулхаевич
1931 г. рож.

Джекбатырова
Фарида Фатыховна
1925 г. рож.

Нурумов
Камиль
1925 г. рож.

Мухамедиев
Минтай
1918 г. рож.

Шагиев
Талип Закирович
1925 г. рож.

Галимҗан Тамендаров

Җиңү көне

2 – издание

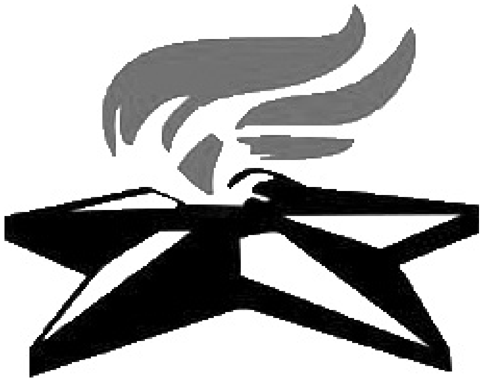

Алматы–2010

Тамендаров Галимҗан Гәрәй улы

“ҖИҢҮ КӨНЕ”

Бу җыентыкта Алматы шәһәрендә яшәп иҗат иткән милләттәш шагыйрларыбызның җиңү көненә багышлап Г.Тамендаровның музакасына язылган җырлартупланган. Шулай ук М.Әлимбаевның, Т.Молдагалиевның, С.Калиевның, сүзләренә язылган җырларны тәкдим итәбез.

Аранжировка Колесниковой Ирины Евгеньевны.

Слова написаны на мелодию.

Читтә яшәүчегә читен,
Ярый әле, җыр-моң бар...
Шуны җанга җиткерәләр
Көмеш телле гармуннар!...

Рәвил Гөзәиров

ОБ АВТОРЕ

Галимжан Гиряевич Тамендаров – заслуженный работник народного образования Республики Казахстан, заслуженный работник культуры Республики Татарстан. Родился Галимжан Гиряевич Тамендаров 14 июня 1947 года в поселке Мамлютка Северо-Казахстанской области. В 1968 году окончил Петропавловское музыкальное училище по классу «баян-аккордеон и дирижер оркестра русских народных инструментов». В то время училище было очень популярным в стране. В училище преподавал внук знаменитого русского композитора Римского-Корсакова. В 1989г. Г. Тамендаров окончил Талдыкурганский педагогический институт им. И. Джансугурова по отделению музыки и хорового пения. В настоящее время является известным композитором, работающим в жанре песни и хоровой музыки.

Галимжан Гиряевич Тамендаров с 5-ти летнего возраста начал играть на 7-и клавишной казанской гармонике, затем на казанской 2-х рядке, а в 8 лет начал играть на баяне. Его первыми наставниками были отец Гиряй Адильулы, мама Хубжамал Сабиркызы, братья – Фазылжан Гиряйулы, Нигматжан Гиряйулы, который на свою первую зарплату купил ему гармонь, затем баян, их жены Хадича Жаляликызы и Минисса (она помогала ему в учебе), сестры Сафура Гиряйкызы, Марзия Гиряйкызы, их мужья Япаров Сафиулы, Халид Хамидулы, а также родственники Гарифа Адилькызы, Хамза Ибрагимулы Исаев –главный инженер и конструктор Завода «ЗИМ» г. Петропавловска РК, Райхана Хакимкызы, Хасана Искаккызы, Зайтуна Латыпкызы, а также близкие друзья родителей Маги и Имам Мухамеджановы. И самый большой идеологический наставник, поклонник таланта Галимжана, отец его близкого друга Хамита Шагвалеева – Гани Латыпович Шагвалеев, секретарь райкома партии п. Мамлютка. После окончания музыкального училища Галимжан был направлен в Мамлютскую музыкальную школу, а затем

приглашен в г. Алматы на работу в качестве педагога и музыканта в одно из ведущих музыкальных детских учебных заведений – в школу им. Амре Кошаубаева. Затем перешел в областную казахскую школу-интернат №4. В этой школе им создан большой детский хор «Балдырган» совместно с детским композитором И. Нусипбаевым, после кончины которого Галимжан Гиряевич Тамендаров стал художественным руководителем этого хора. Также на базе этого хора был создан фольклорный ансамбль «Булбул». Большой заслугой Галимжана является то, что в репертуаре большого хора «Балдырган» и «Булбул» много народных и авторских песен, а также песен различных исполнителей.

Галимжан Гиряевич Тамендаров сумел завоевать сердца юных певцов так, что они охотно исполняют песни своего учителя. Это способствует популяризации как казахской, так и татарской музыки среди учащихся, студентов, населения, перед которыми выступают молодые дарования – участники хора. Галимжан Гиряевич Тамендаров один из первых создателей в Казахстане татарского фольклорного народного ансамбля «Сарман» – являющегося лауреатом многих международных конкурсов и фестивалей. Этот ансамбль выступал перед разнообразной аудиторией и завоевал большую популярность.

Галимжан Гиряевич Тамендаров – автор нескольких изданных сборников казахских и татарских песен: «Булбул», «Сарман», «Жырлыйбыз һәм биибез», «Иң яраткан көйләрем», фонохрестоматия для 1,2,3, классов казахских школ, несколько фильмконцертов, а также несколько авторских аудио- и видео-кассет. Он автор многих статей в журналах и газетах.

Галимжан Гиряевич Тамендаров неоднократно представлял искусство Казахстана в Турции и в Прибалтийских государствах. Он принимал участие в концерте, посвященном конференции Всемирной организации здравоохранения в г. Алматы (1978г.), во Всесоюзной конференции по проблемам «Международные связи в процессе преподавания в школе основ наук».

Г. Г. Тамендаров является лауреатом Всемирного фестиваля студентов в Москве (1973г.), лауреатом XIII Международного фестиваля в г. Рудольфштат – Германия (1981г.), Всемирного фестиваля фольклорной музыки в Вене (1996г.), международных конкурсов и фестивалей в Москве (1973г.) и Алматы (1985г., 1990г.).

В 1978 году Галимжан Гиряевич Тамендаров был избран делегатом VII съезда композиторов Казахстана, был делегатом 1-го

съезда композиторов суверенной Республики Казахстан (1993г.), участником 1-го телефестиваля тюркских народов (1993г.), делегатом международного конгресса антиядерного движения «Невада-Семипалатинск» (1993г.). В 2005 году участвовал в мероприятиях в рамках дней культуры Казахстана в России (г. Москва). В 2006г. был приглашен на празднование 1000-летия города Казани, где указом президента РФ награжден медалью «В память 1000-летия Казани».

В 1968 году впервые на Московском радио «Маяк» прозвучали народные татарские песни в исполнении Гиряй Адильулы Тамендарова. Аккомпанировал ему сын Галимжан. С тех пор Галимжан Гиряевич Тамендаров постоянно выступает на радио и телевидении, пропагандируя музыкальное искусство казахского, татарского и других народов Казахстана. Музыкальные произведения Галимжана Гиряевича Тамендарова и выступления многих исполнителей в его музыкальном сопровождении внесены в музыкальный фонд Республики Казахстан.

М. Мангытаев – народный артист РК, лауреат гос. премии, композитор

Г. Т. Хайруллин – академик МАИН, доктор педагогических наук, профессор

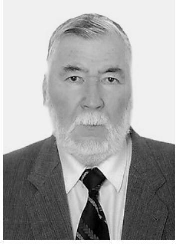

О. С. Джанияров – член союзов Композиторов СССР и РК, председатель Прииртышского союза композиторов РК, лауреат международных конкурсов и фестивалей, председатель международного конкурса «Иртыш моннары», заслуженный деятель искусств РТ и РК

ПАМЯТИ ПЕРВЫМ УЧАСТНИКАМ АСАМБЛЯ «САРМАН-БУЛБУЛ»

Накия Вафина

Роза Ешкенова

Флюр Мухитов

Фирдаус Сафаргалиева

Шамиль Шагалимов

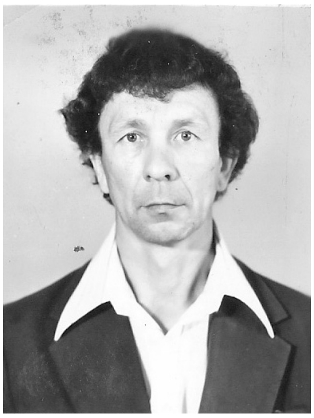
Рим Габдрахманов

Шавкат Сагаутдинов

Равиль Багаутдинов

ГАЛИМЖАН ТАМЕНДАРОВ

Галимҗан Тамендаровның җырлары, инструменталь көйләре белән танышып чыккач, иң элек бу кешегә карата соклану катыш горурлык һәм рәхмәт хисе кичердем. Иҗатының күпмилләтлелегенә соклансам, казах мохитенда яшәп тәрбияләнүенә карамастан, үзен татар халкының бер вәкиле итеп тоюы, татар мәдәниятенә, аның җыр жанрына үзеннән өлеш кертүе, татар җырын, телен, моңын актив пропагандалавы белән чын күңелемнән горурландым. Чит җирләрдә яшәүче милләттәшләребезгә никадәрле рухи азык, күңел җылылыгы ирештергән. Ә бит бу тынгысыз, тырыш кеше катнашкан халыкара

конкурс һәм фестивальләрнең географиясе гаҗәеп киң. Димәк, кайда гына татар көен, җырын җиткермәгән, ишеттермәгән ул!

Әйтеп узганымча, Галимҗан Тамендаров бер милләткә генә өстенлек бирми, аның иҗаты күпмилләтле. Татар өчен – татарча, урыс өчен урысча, казах өчен казахча иҗат итә. Чөнки ул бу милләтләрнең интонациясен, фольклорын, телен яхшы белә.

Күп кенә татар композиторларыннан аермалы буларак, Галимҗан тематик яктан тар кыссаларда гына калмый, тарихи геройлар образларына мөрәҗәгать итә. Аның Равил Гөзәиров шигыренә “Хәмит-батыр” (Синьзян округында һәлак булган Мөслимов Хәмит Садыйк улына багышланган), Тимер Заһит шигыренә язылган “Чит илләрдә татар” (Кытай армиясе генералы Маргуб Исхаков истәлегенә) исемле җырлары шундыйлардан.

Галимҗан Тамендаров иҗатының үзенчәлеге, аның үзенә генә хас булган мелодия эзләп табарга тырышуы бигрәк тә “Безнең “Сарман”, Әй гармун телләре”, “Килсеннәр матур язлар”, “Әнкәйләр”, “Чабата”, “И туган тел” җырларында бигрәк тә ачык күренә. Татар халкының Габдулла Тукай сүзләренә язылган, һәрбер татар баласының кечкенәдән күңеленә кереп урнашкан “Туган тел”е мажор пентатоникасында язылган булса, Тамендаровның Тимер Заһитның “И туган тел” шигыренә язылган җыры яңа төсмерләргә баетылып, минор пентатоникасында язылган. Нәтиҗәдә, матур һәм үзенчәлекле җыр туган.

Тамендаровның китабында тупланган бай материал күпмилләтле Казахстан халкының милли матурлыгы сакланган һәм татар халкының үзенә генә хас моңы килеп кушылган зур бер хор булып күз алдына килеп баса.

Р. Гатауллин –
композитор, Рәсәй һәм
Татарстан композиторлар
берлеге әгъзасы, Татарстанның
атказанган сәнгать эшлеклесе,
М.Җәлил исемендәге
премия лауреаты.

Равиль Гузаиров
Заслуженный работник культуры
Республики Татарстан

Якуб Гузаирулы Гузаиров
1906-1948гг.
Участник штурма г.Берлина

БӨЕК ҖИҢҮ

Рәвил Гөзәиров сүзләре

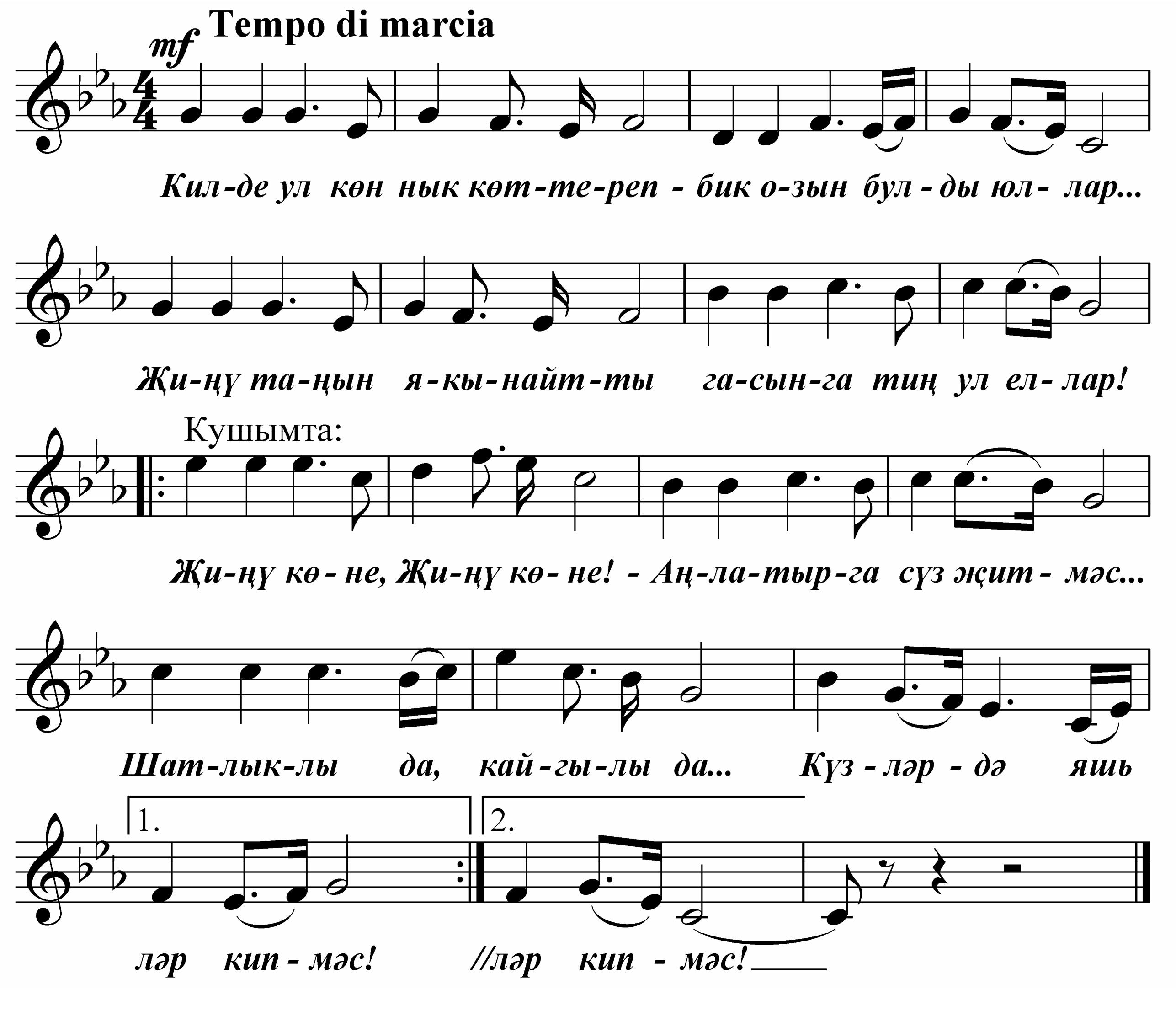

Килде ул көн нык көттереп –
Бик озын булды юллар...
Җиңү таңын якынайтты
Гасырга тиң ул еллар!

Кушымта:
Җиңү көне, Җиңү көне! –
Аңлатырга сүз җитмәс...
Шатлыклы да, кайгылы да...
Күзләрдә яшьләр кипмәс!

Күкрәк белән утны каплап,
Ауды әткәйләр яуда...
Алар җаны булып, әнә,
Офыкта таң аллана!

Кушымта.

Шинельсез солдатлар идее
Әнкәйләребез тылда...
Бик тә лаек алар җырга! –
Әйтер сүзләрен тыңла...

Кушымта.

Җиңу Байрагы җилферди –
Күзләребез аңарда...
Сеңгән Аңа Әнкәм-Әткәм
Түккән тир дә, каннар да!

Кушымта.

Муса Джалиль
(1906–1944гг.)

ҮЛЕМСЕЗЛЕК

(Советлар Союзы Герое – Муса Җәлилгә багышлана)

Рәвил Гөзәиров сүзләре

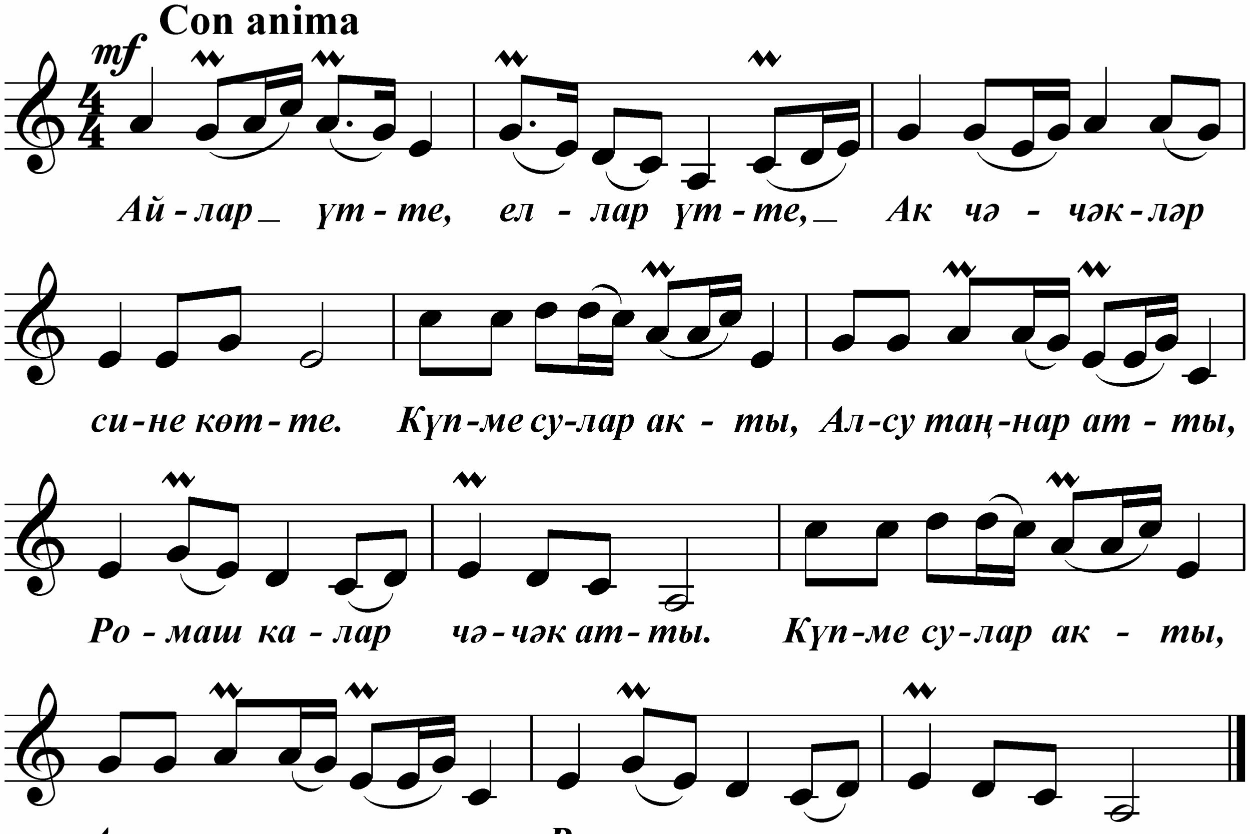

Айлар үтте, еллар үтте,
Ак чәчәкләр сине көтте.
Күпме сулар акты,
Алсу таңнар атты,
Ромашкалар чәчәк атты.

Көтте сине сайрар кошлар,
Сандугачлар һәм былбыллар.
Кайталмадың, калдың –
Еракларда мәңге,
Алманнарга баш имичә.

Сүнмәс җырың синең калды
Йөрәкләрдә урын алды.
Батырлыгың белән
Матур исемең калды,
Үлемсезлек яулап алды!

Усманов Шариф Самигулович – участник ВОВ, ветеран Труда, первый создатель в Казахстане Татарского Культурного центра в г.Алматы, один из организаторов создания татарского народного ансамбля «Сарман», почетный член ансамбля. **Тамендаров Галымжан Гереевич** ветеран Труда, лауреат Всемирных и международных конкурсов и фестивалей, заслуженный работник образования РК, заслуженный работник культуры Республики Татарстан, член союза композиторов РК, руководитель ансамбля «Сарман-Булбул», педагог, композитор.

ҖИҢҮ КӨНЕ

Рәвил Гөзәиров сүзләре

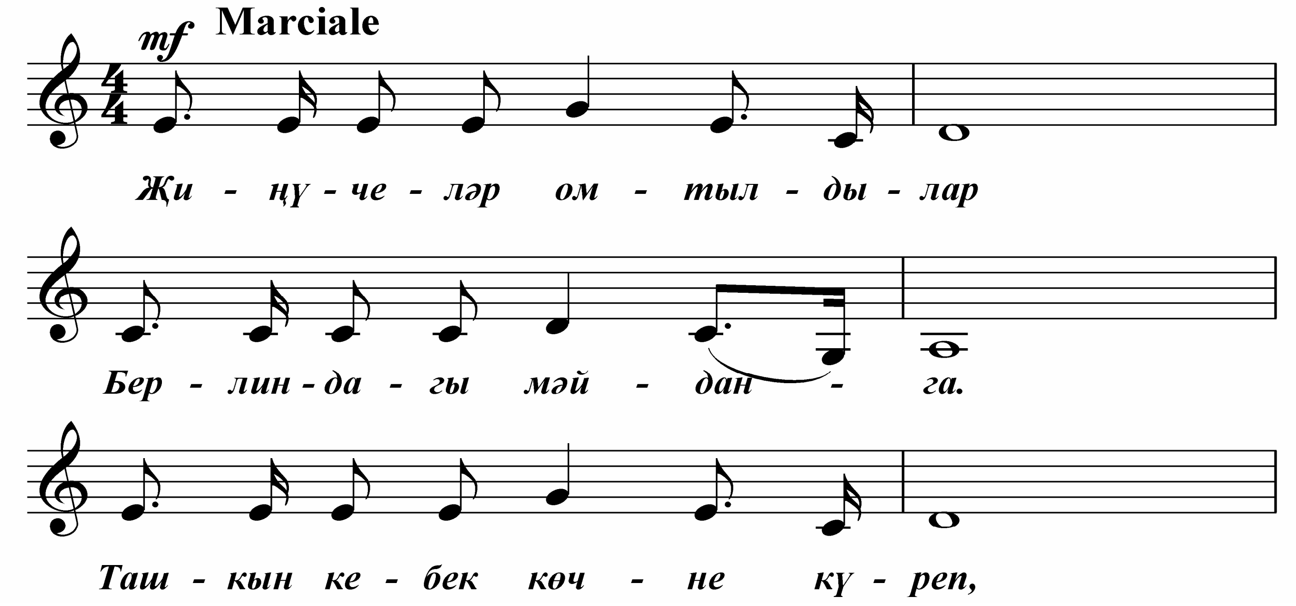

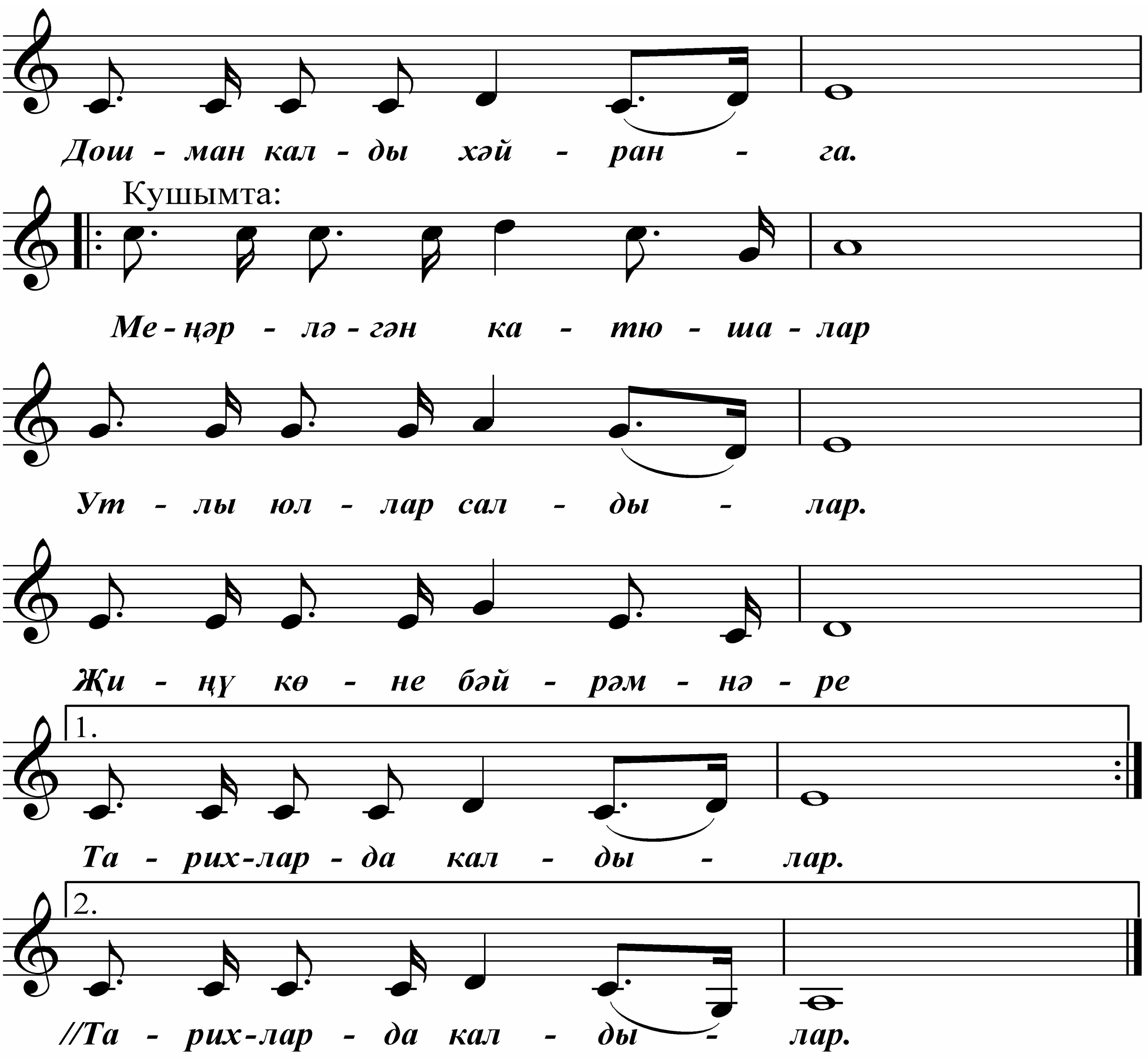

Җиңүчеләр омтылдылар
Берлиндагы мәйданга.
Ташкын кебек көчне күреп,
Дошман калды хәйранга.

Кушымта:
Меңәрләгән катюшалар
Утлы юллар салдылар.
Җиңү көне бәйрәмнәре
Тарихларда калдылар.

Батырларның йөрәгендә
Нәфрәт уты кабынды.
Чит җирләрдә май аенда
Үз ягын ул сагынды.

Кушымта.

Җәлләмичә гомерләрен
Ватан өчен бирделәр.
Үлемсезлек яулар өчен
Рейхстагка килделәр.

Кушымта.

Җилфердәде кызыл байрак
Дошманны җиңдек диеп.
Батырларның кайнар каны
Байракта калды диеп.

Кушымта.

Геряй Адель улы Тамендаров
(1904–1977 гг.)

ӘТКӘЕМ

Рәвил Гөзәиров сүзләре

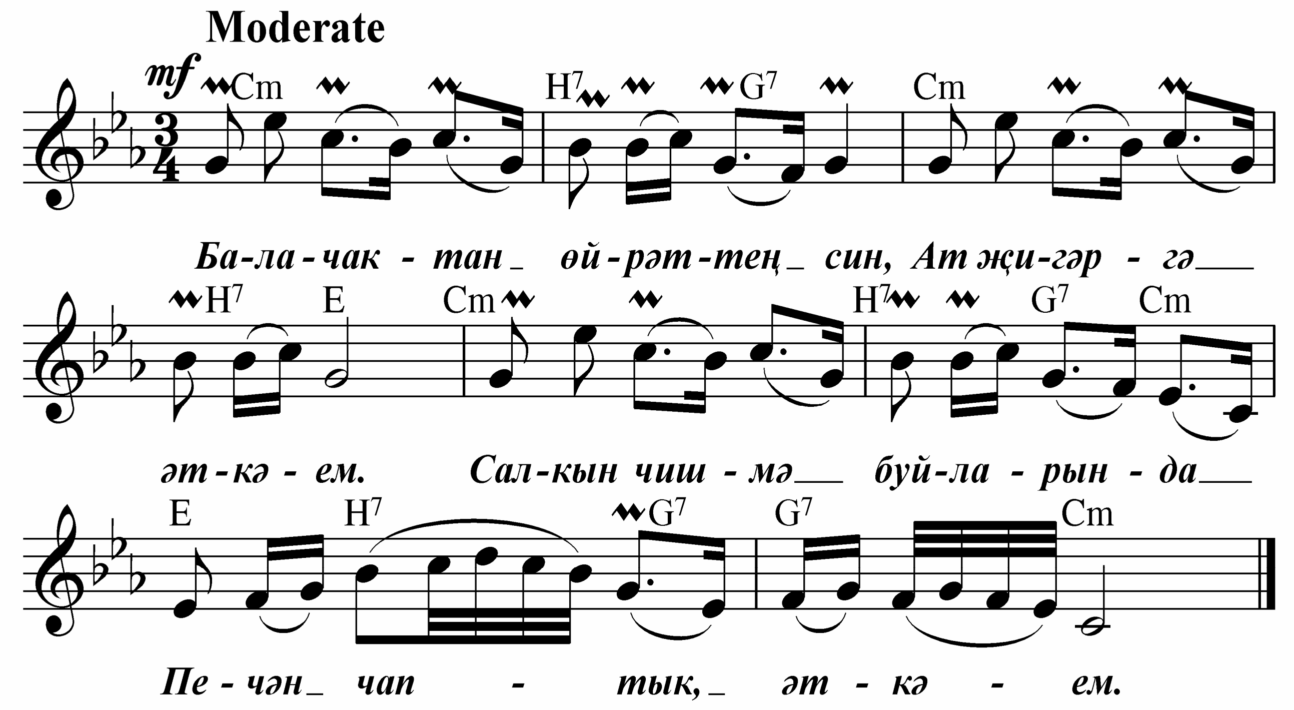

Балачактан өйрәттең син
Ат җигәргә, әткәем.
Салкын чишмә буйларында
Печән чаптык, әткәем.

Урманнарга бара идек,
Билгә балта кыстырып.
Моңлы итеп озын көйгә,
Җырлый идек сыздырып!

Колагымда һаман чыңлый,
Әткәемнең җырлары.
Шул моңнарны юксыналар
Авылымның кырлары.

Безнең өчен җәлләмәде
Гомерләрен әткәем.
Йөрәгемнең иң түрендә
Саклыйм сине, әткәем!

Галиакперов Халит Закирович
1-ый исполнитель на мандалине

ҖИЛЛӘР ИСӘ

Рәвил Гөзәиров сүзләре

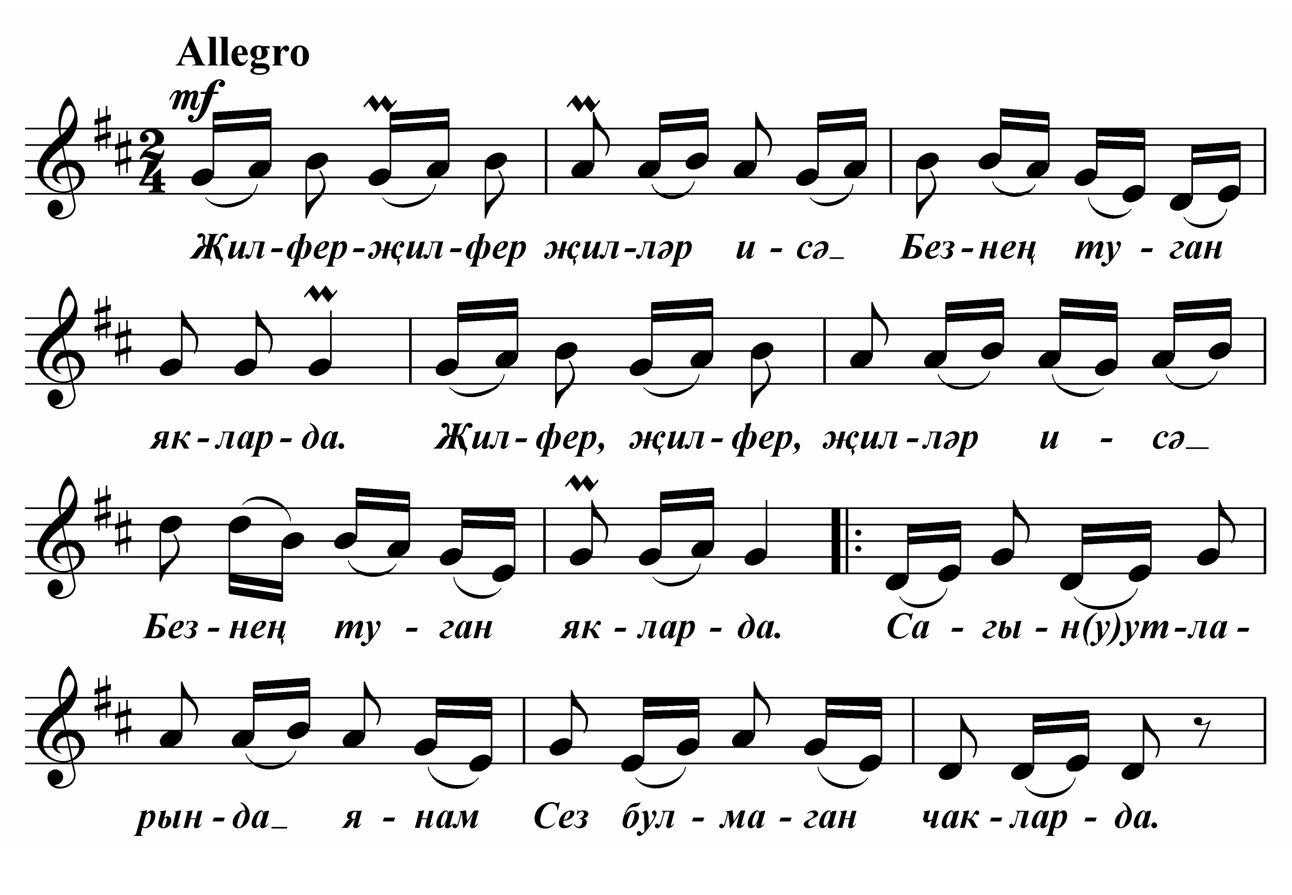

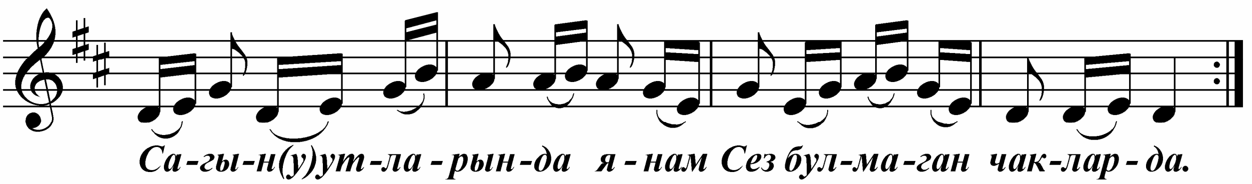

Җилфер-җилфер җилләр исә
Безнең туган якларда.
Сагыну утларында янам
Сез булмаган чакларда.

Уйнап, көлеп күңел ача
Безнең авыл яшьләре.
Эштә уңган, җырда булган,
Бигрәк матур үзләре.

Әле дә булса күз алдымда
Басулары-кырлары.
Еракларга киң таралган
Безнең халык җырлары.

Зәңгәр күктән очкан кошлар
Канатлары талмасын.
Яшьли сөю хисләребез
Үкенечкә калмасын.

Посвящается моему брату
Нигматжану гяряй улы Тамендарову

АШКЫНАМ МИН ТУГАН ЯГЫМА

Рәвил Гөзәиров сүзләре

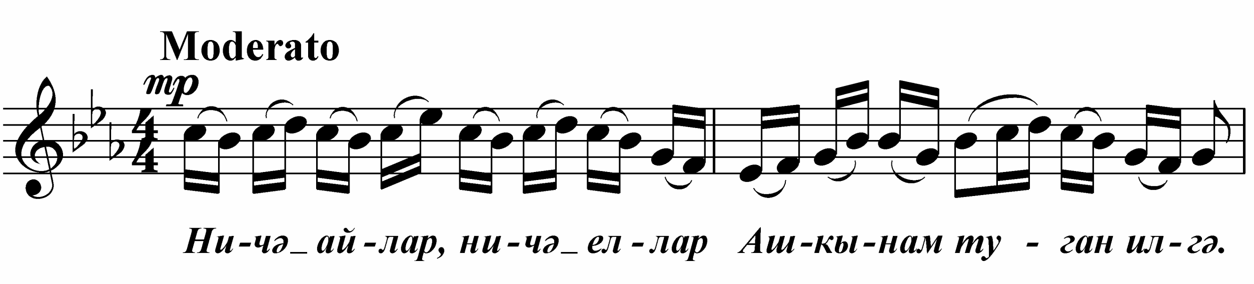

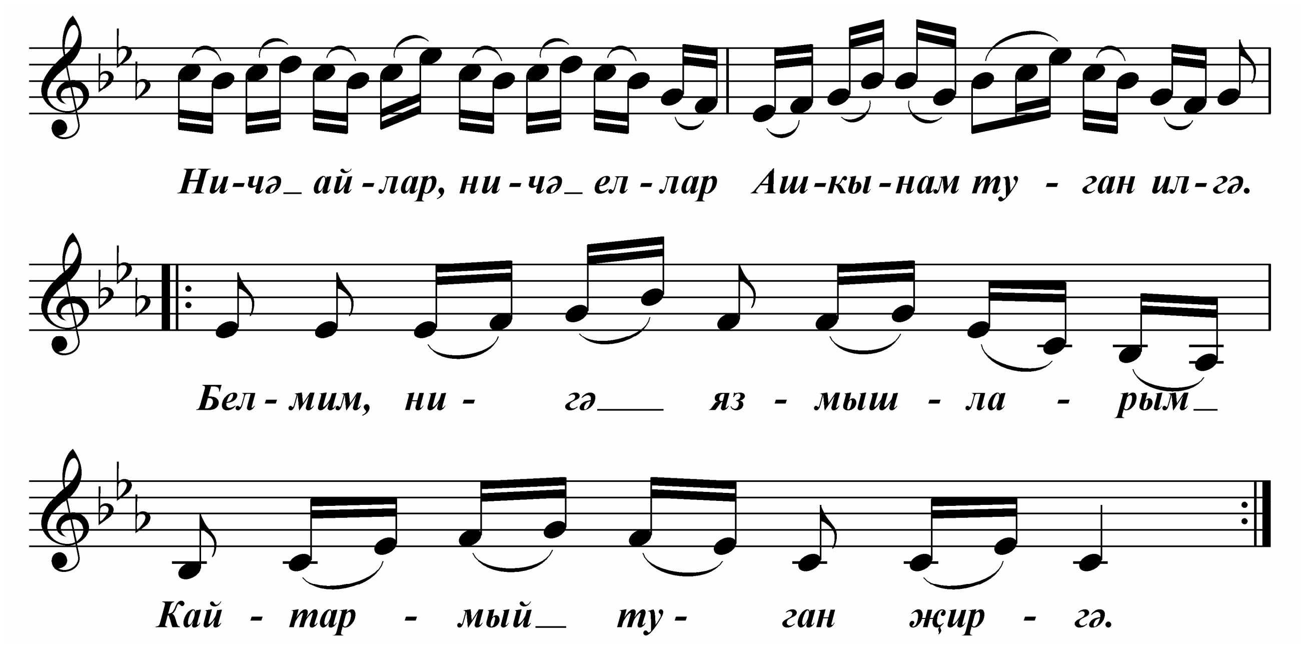

Ничә айлар, ничә еллар
Акшынам туган илгә.
Белмим, нигә язмышларым
Кайтармый туган җиргә.

Кайтсам иде үз ягыма
Алсу таңнар атканда.
Кошлар моңын тыңлар идем
Тугай буйлап кайтканда.

Ялан-аяк йөрер идем
Чирәмгә чык төшкәндә.
Йөрәкләрем янмас иде
Салкын суын эчкәндә.

Кошлар да бит җылы яктан
Әйләнеп кире кайта.
Кошлар булып, канат кагып
Кайтыйк без туган якка.

Посвящается гармонисту
Шайбакову Ахтяму
(1918–2009 гг.)

ӘЙ, ГАРМУН ТЕЛЛӘРЕ

Рәвил Гөзәиров сүзләре

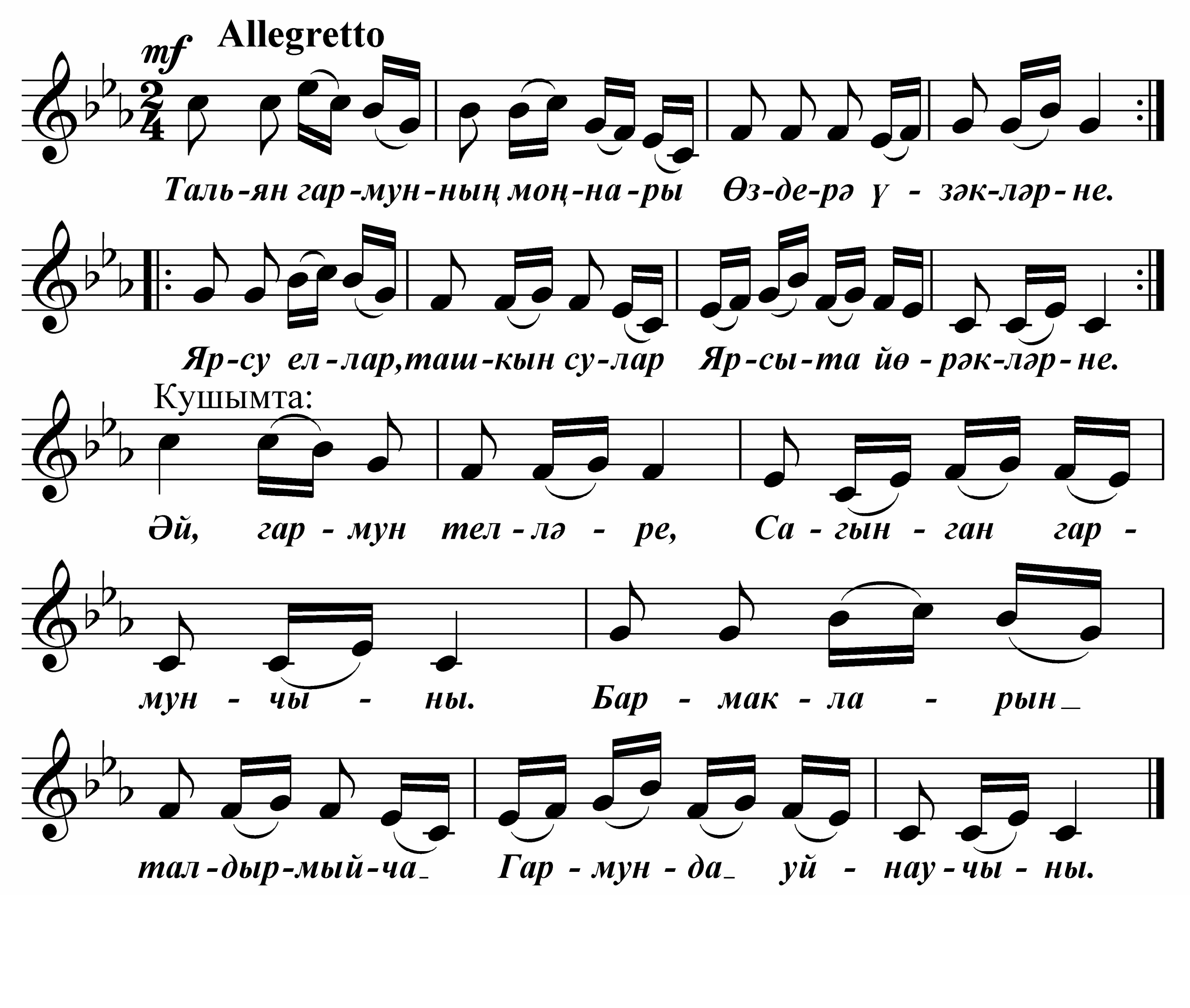

Тальян гармунның моңнары
Өздерә үзәкләрне.
Ярсу еллар, ташкын сулар
Ярсыта йөрәкләрне.

Кушымта:
Әй, гармун телләре,
Сагынган гармунчыны.
Бармакларын талдырмыйча
Гармунда уйнаучыны.

Әйтерсең дә, барлык хисләр
Гармунның күрегендә.
Әле дә булса сүрелмәгән
Һәркемнең күңелендә.

Кушымта.

Гармун бит ул бар халыкның
Көйләрен җыйнаучысы.
Нигә моңаймасың гармун,
Моңайса уйнаучысы.

Кушымта.

Гармунчының йөрәк серен
Гармун телләре сөйли.
Гашыйк итеп ул үзенә
Матур көйләрен көйли.
Кушымта.

САЛКЫН ЧИШМӘ

Рәвил Гөзәиров сүзләре

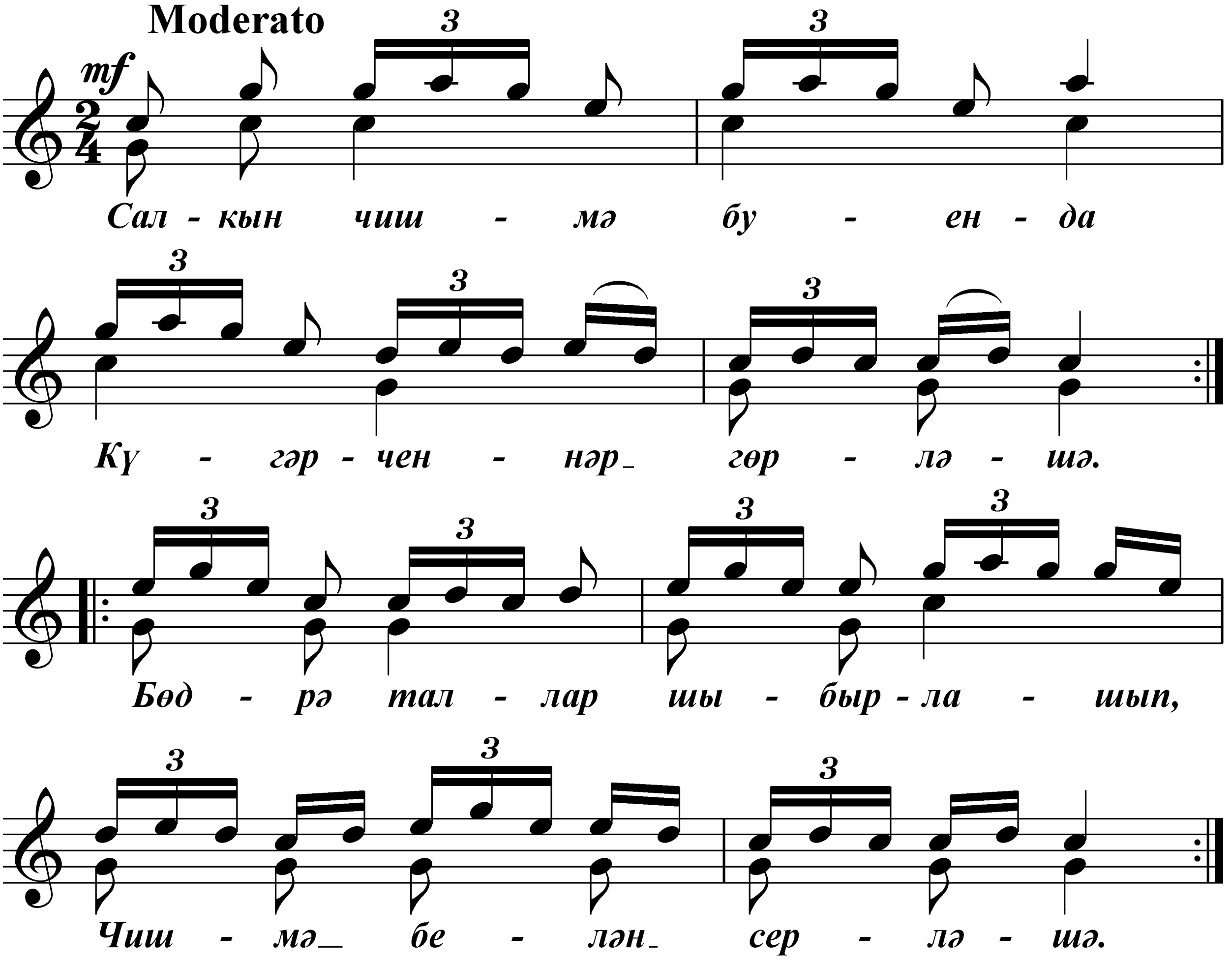

Салкын чишмә буенда
Күгәрченнәр гөрләшә.
Бөдрә таллар шыбырлашып,
Чишмә белән серләшә.

Чылтыр-чылтыр ага су,
Тирә якка ямь биреп.
Сусап суын эчкәннәргә
Шифалы тәмнәр биреп.

Яшәртеп болыннарны,
Салкын чишмәләр ага.
Сандугачлар су эчкәндә
Канаткайларын кага.

Салкын чишмә, көмеш су,
Әйләнәсе тал-тирәк.
Мәхәббәтнең саф хисләрен
Саклый белергә кирәк.

Посмящаетс моей маме
Хубжамал Сабир кызыТамендаровой

МАМЛЮТЕМ КЫРЛАРЫНДА

Рәвил Гөзәиров сүзләре

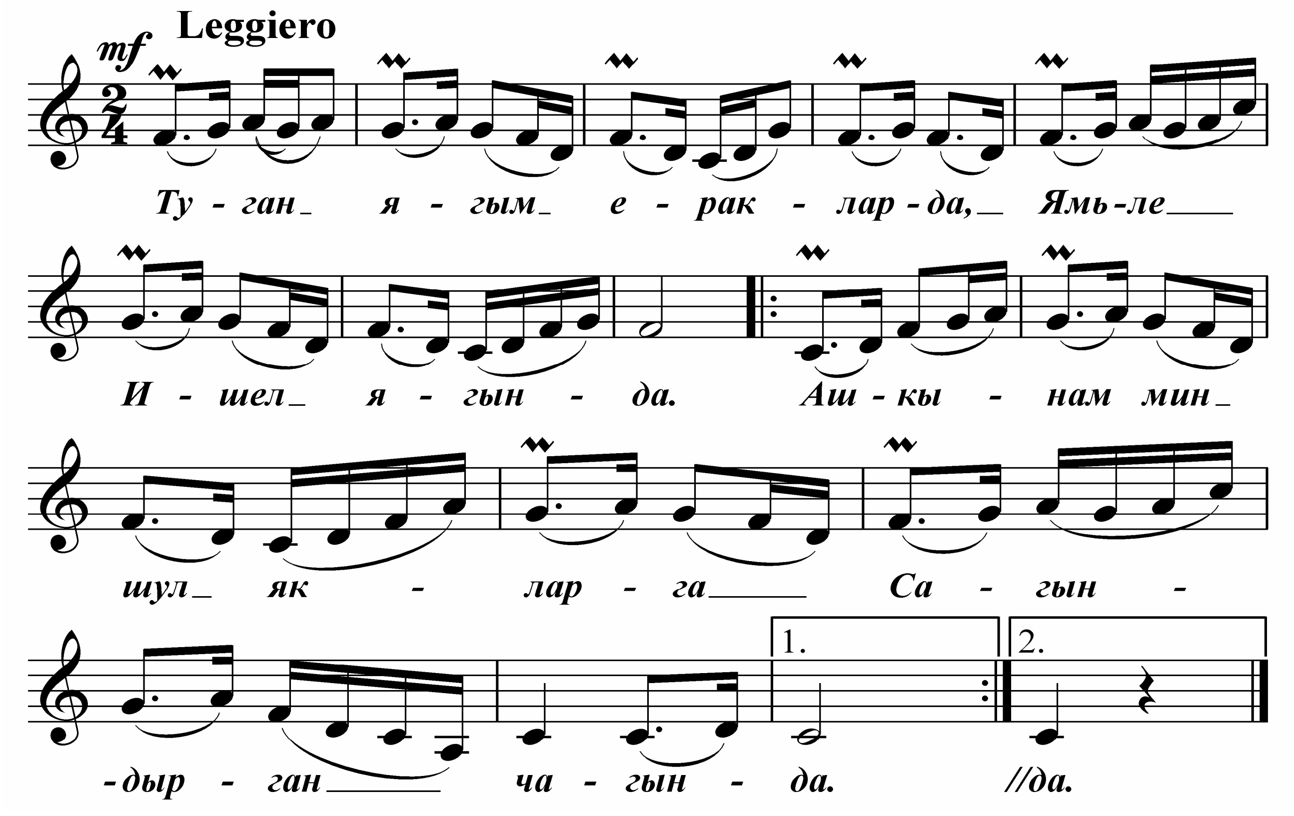

Туган ягым еракларда, Ямьле Ишел ягында. Ашкынам мин шул якларга Сагындырган чагында.	Печән чаптым, урман кистем Мамлютем кырларында. Йөрәгемә шифа таптым Халкымның җырларында.

Гөлбуки күл буйларында
Моңлы җырлар җырладым.
Төрле кошлар сайраганда
Хәйран калып тыңладым.

Йөри идем урамында
Ап-ак карлар яуганда,
Беренче рәт гашыйк булып
Утларында янганда.

Хәзер яшим еракларда
Шул көннәрне сагынып,
Төшләремдә кошлар булып
Ярсып канат кагынып.

Один из организаторов ансамбля ”Сарман-Булбул” и татарского культурного центра г.Алматы
Нигматуллин Каюм Хакимович
(1917–2009 гг.)

Ә КАНАТСЫЗ МИҢА НИШЛӘРГӘ?

Рәвил Гөзәиров сүзләре

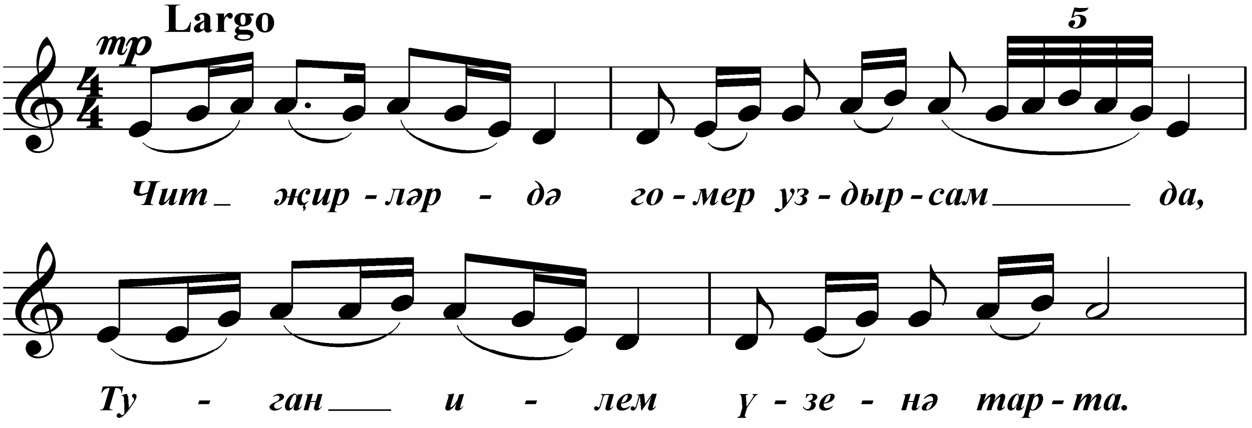

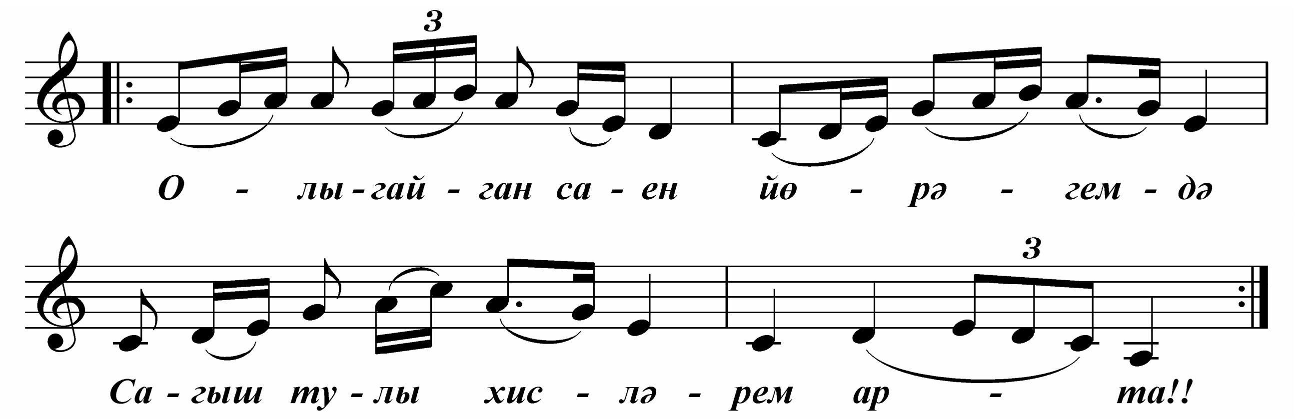

Чит җирләрдә гомер уздырсам да,
Туган илем үзенә тарта.
Олыгайган саен йөрәгемдә
Сагыш тулы хисләрем арта!!

Туган якларыма чакыралар
Тезелешеп очкан кошлары.
Исләремә төшеп сагындыра
Үзәк өзгеч салкын кышлары.

Кангылдашып киткән кыр казлары
Ашыгалар җылы якларга.
Очып киткән кошлар кире кайта,
Ә канатсыз миңа нишләргә!!

ХӘМИТ-БАТЫР

(1944 елда Кытай җирендә Синьзян округында азатлык өчен булган халык күтәрелешендә батырлача һәлак булган 28 яшьлек Мөслимов Хамит Садыйк улының якты рухына багышлыйм)

Рәвил Гөзәиров сүзләре

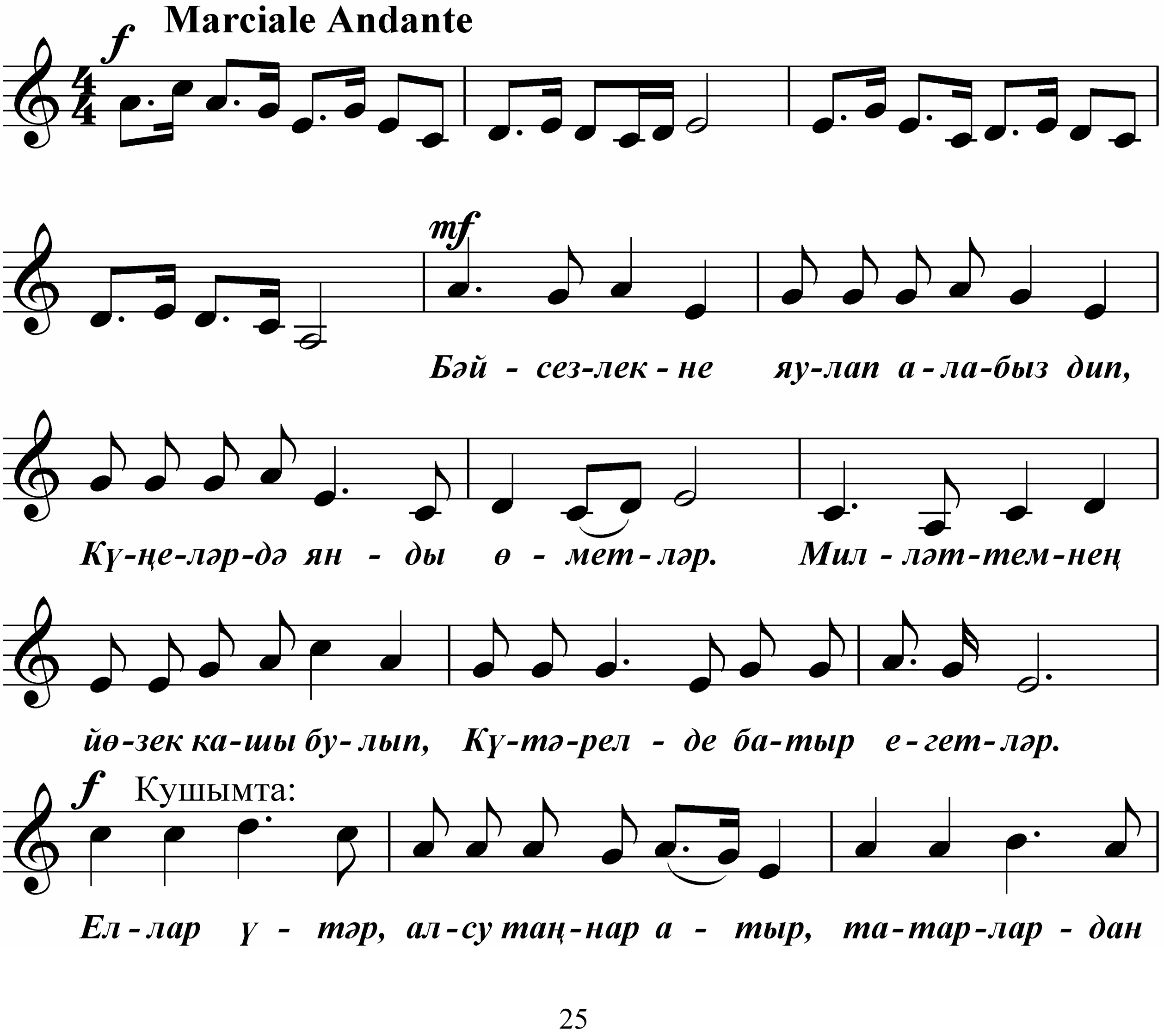

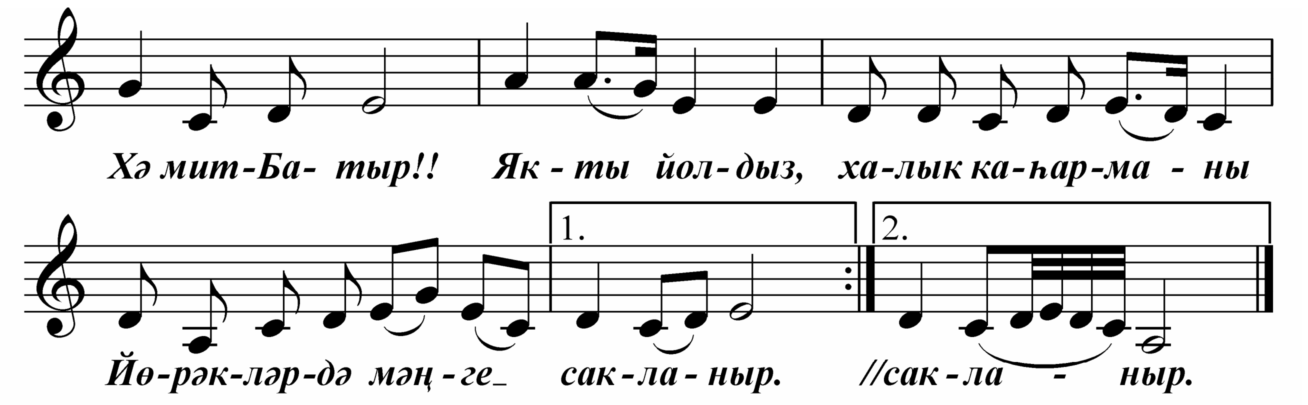

Бәйсезлекне яулап алабыз дип,
Күңелләрдә янды өметләр.
Милләтемнең йөзек кашы булып,
Күтәрелде батыр егетләр.

Кушымта:

Еллар үтәр, алсу таңнар атыр,
Татарлардан Хәмит-Батыр!!
Якты йолдыз, халык каһарманы
Йөрәкләрдә мәңге сакла磊ныр.

Хәмит-Батыр иң алдынгы сафта
Нелпе якларына кузгалды.
Уттай кызган, чуен кыерчыгы
Йөрәгенә килеп кадалды.

Кушымта.

Уластай-тау кызыл кыялары –
Дәһшәтле еллар яралары.
Онытмаган әле татарларны
Уластай-тауның аралары.

Кушымта.

Ишеткәндә шомлы хәбәрләрне
Үксеп елагандыр әнкәсе.
Халкы өчен җанын жәлләмәде
Милләтемнең газиз баласы.

Кушымта.

ӘЙ СЫЛУ КЫЗ, СЫЛУ КЫЗ

Рәвил Гөзәиров сүзләре

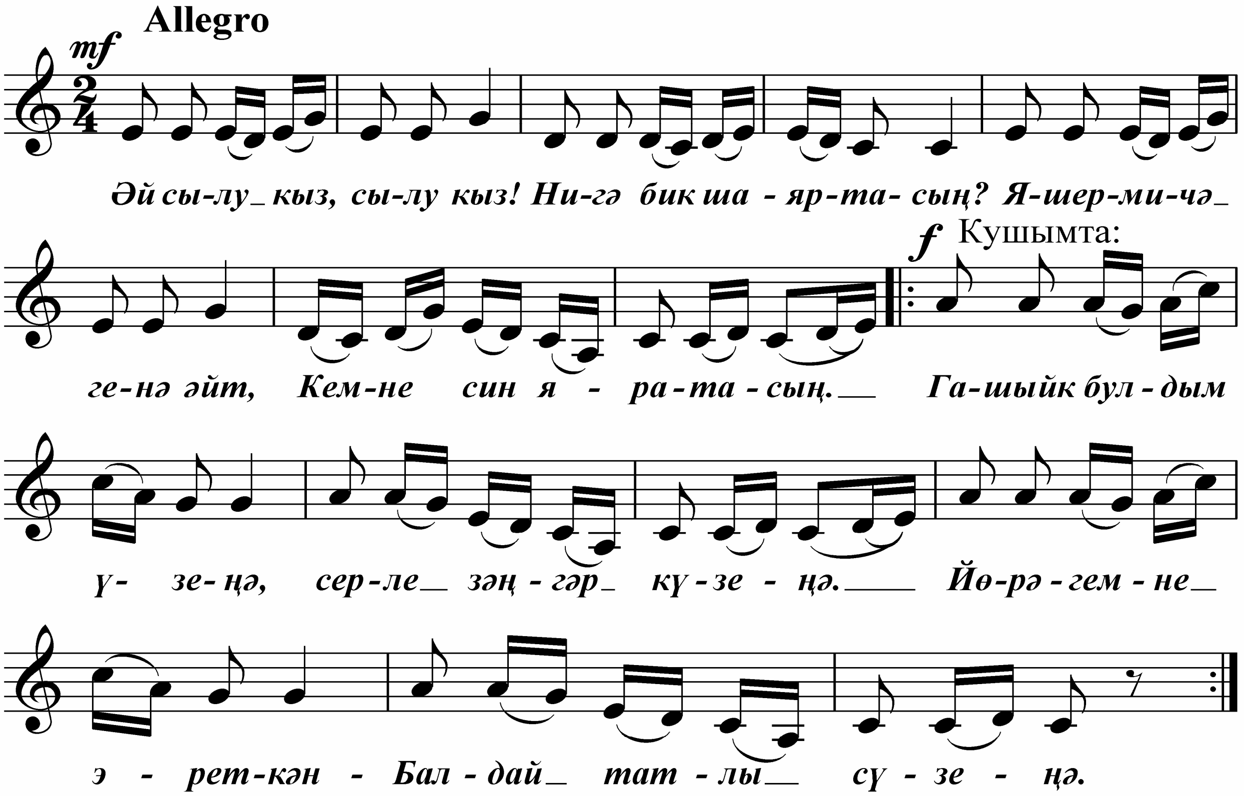

Әй сылу кыз, сылу кыз!
Нигә бик шаяртасың?
Яшермичә генә әйт,
Кемне син яратасың.

Гашыйк булып үзеңә,
Карыйм зәңгәр күзеңә.
Шул кадәрле тилмерәм
Сөям дигән сүзеңә.

Кушымта:
Гашыйк булдым үзеңә,
Серле зәңгәр күзеңә.
Йөрәгемне ереткән
Балдай татлы сүзеңә.

Күзгелергә карыйсың,
Чәчләреңне тарыйсың.
Күз сирпеп караганда,
Күңелемә ярыйсың.

Күзләрең зәңгәр диңгез,
Йөгерек дулкыннары.
Үзенә мине тарта
Өермә упкыннары.

ШУЛ БӘХЕТ МИҢА ҖИТӘ

Рәвил Гөзәиров сүзләре

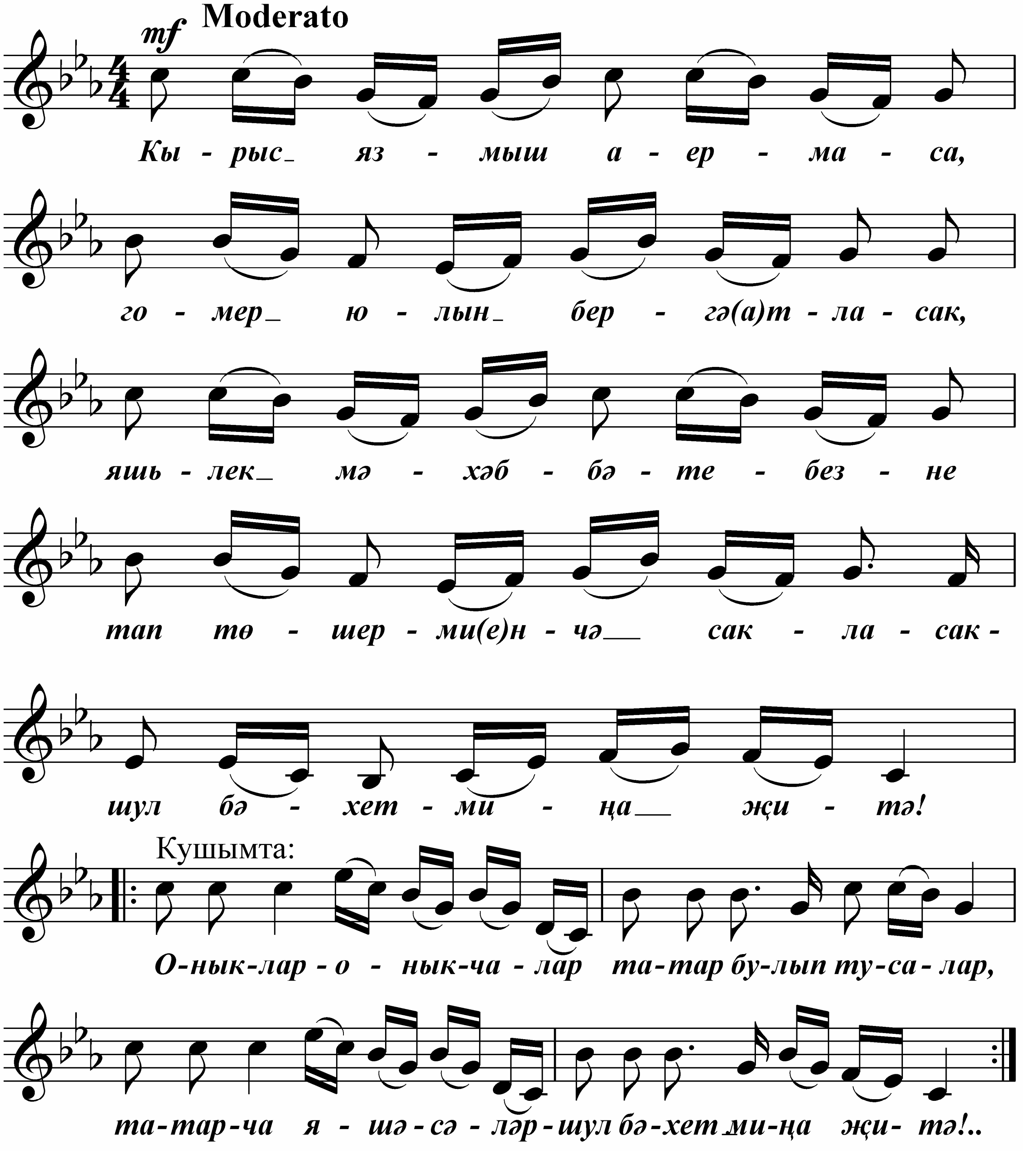

Кырыс язмыш аермаса,
Гомер юлын бергә атласак,
Яшьлек мәхәббәтебезне
Тап төшермиенчә сакласак –
Шул бәхет миңа җитә!

К у ш ы м т а:
Оныклар-оныкчалар
Татар булып тусалар,
Татарча яшәсәләр –
Шул бәхет миңа җитә!..

Кызларыбыз, улларыбыз
Инсафлы булып үссә,
Хезмәт сөючән булып
Кыенлыкларга түзсә –
Шул бәхет миңа җитә!

К у ш ы м т а.

Мәхәббәт җимеше булып,
Оныклар туып торса,
Ата-бабалар нигезе
Җимерелмичә торса –
Шул бәхет миңа җитә!

К у ш ы м т а.

Оныклар-оныкчалар,
Безнең юлны дәвам итсә,
Гомеребез озын булып,
Нәвәрәләр күреп үтсә,
Йөрәкләргә шифа биреп
Нәвәрәләр биттән үпсә –
Шул бәхет миңа җитә!..
К у ш ы м т а.

ТӘҮГЕ СӨЮ

(Посвящается моей супруге Альфие Хаким кызы Тамендаровой)

Равиль Гөзәиров сүзләре

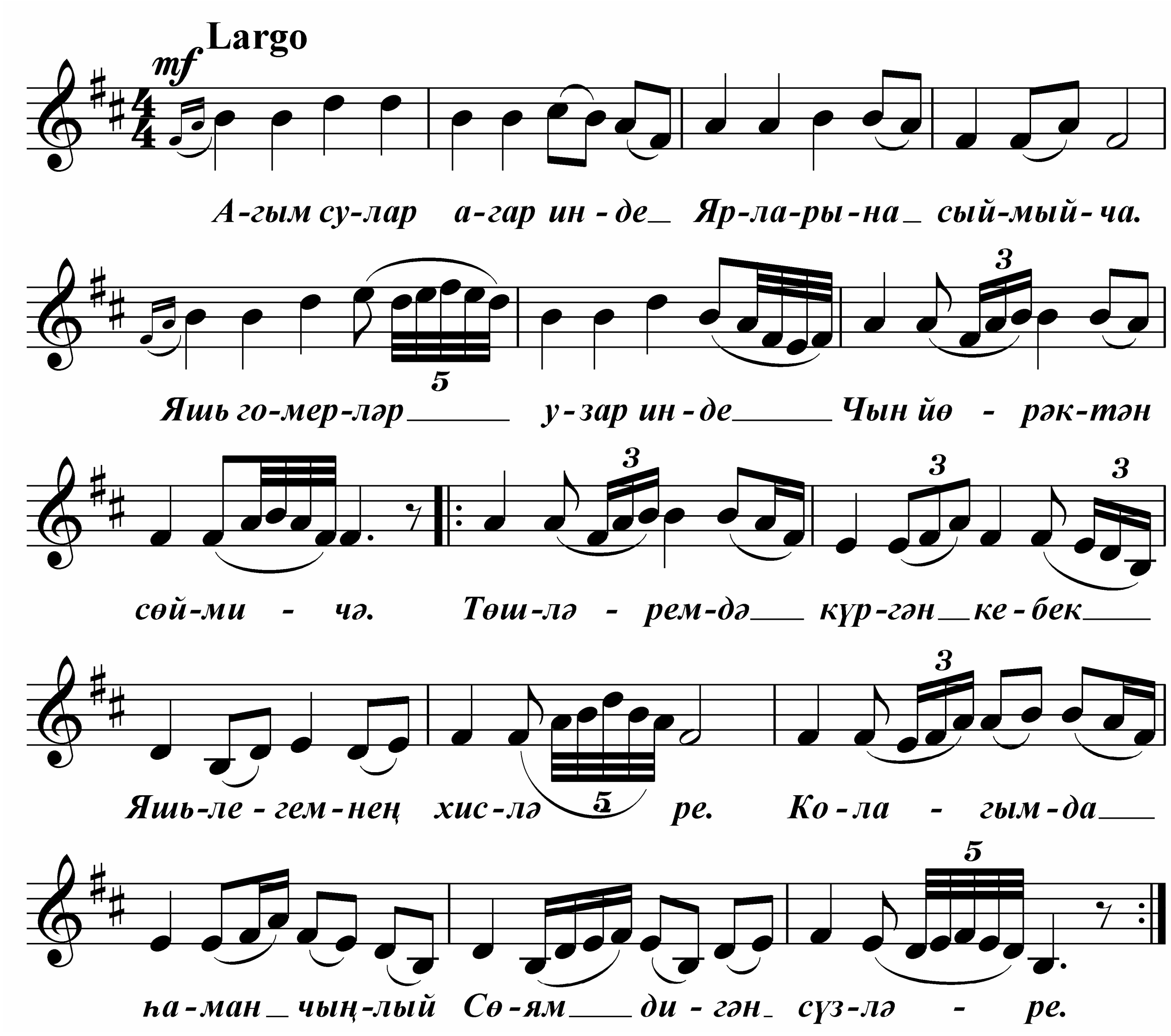

Агым сулар агар инде
Ярларына сыймыйча.
Яшь гомерләр узар инде
Чын йөрәктән сөймичә.

Төшләремдә күргән кебек
Яшьлегемнең хисләре.
Колагымда һаман чыңлый
Сөям дигән сүзләре.

Яшел үләннәр каплады
Балачак сукмакларын.
Тик йөрәгем иң түрендә
Сине генә саклады.

Шул сукмакларда калдылар
Ялан-аяк эзләрем.
Килер сыман ераклардан
Тәүге сөю хисләрем.

ЯШӘҮ ҮЗЕ ГАЛӘМӘТ

Равил Гөзәиров сүзләре

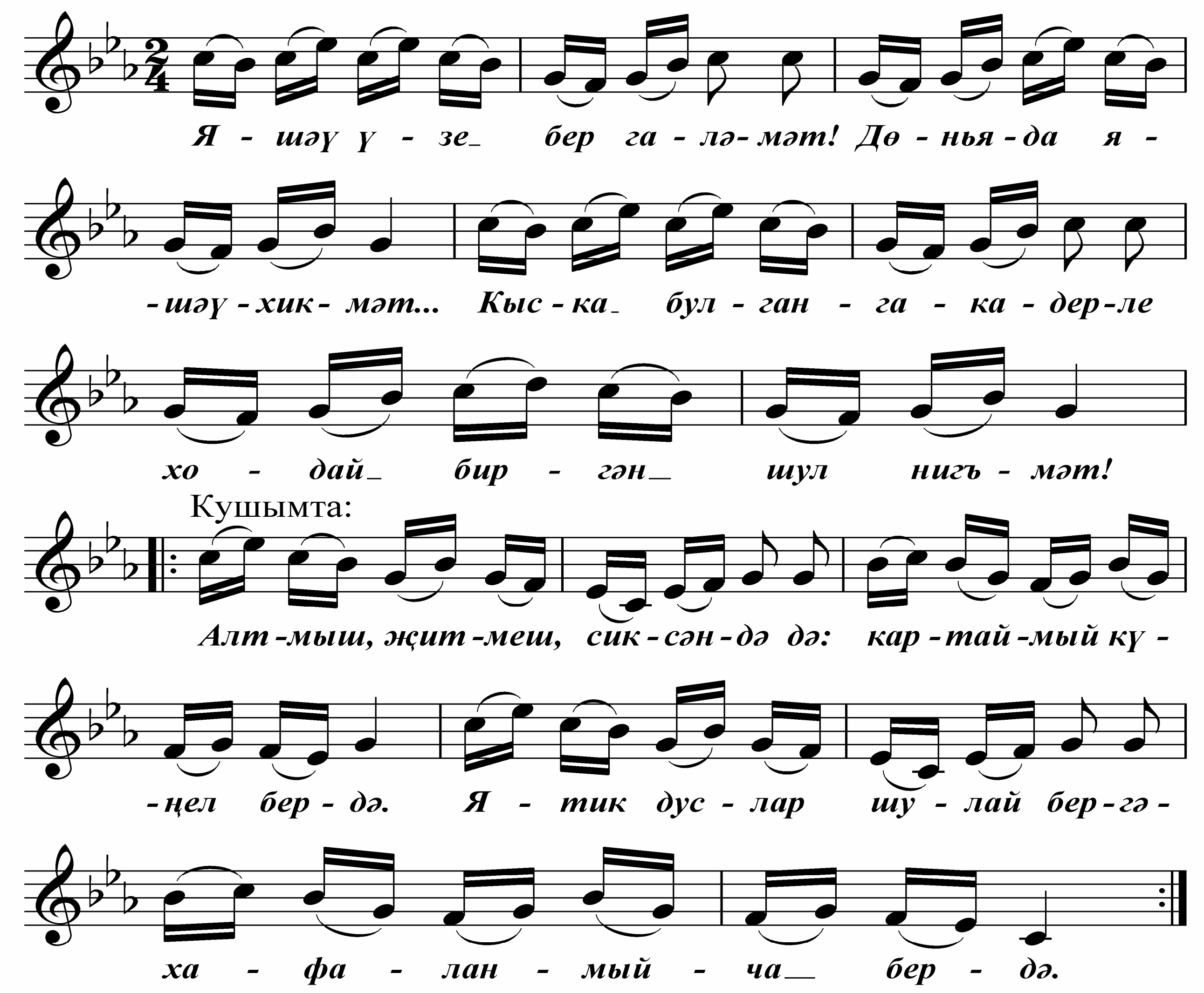

Яшәү үзе бер галәмәт!
Дөньяда яшәү – хикмәт...
Кыска булганга – кадерле
Ходай биргән шул нигъмәт!

К у ш ы м т а :
Алтмыш, җитмеш, сиксәндә дә:
Картаймый күңел бердә.
Яшик дуслар шулай бергә –
Хафаланмыйча бердә.

Яшәү ялкыны сүнмәсен!
Туксанга җткәндә дә.
Мәхәббәткә тулы булсын –
Йөз яшькә килгәндә дә.

К у ш ы м т а .

Җырлап яшик әле, дуслар!
Җыр булса үлем кача.
Җырның тылсымлы көчләре –
Гомер ишеген ача.

К у ш ы м т а .

И ТУГАН ТЕЛ
(Габдулла Тукайга ияреп)

Тимер Заһит сүзләре

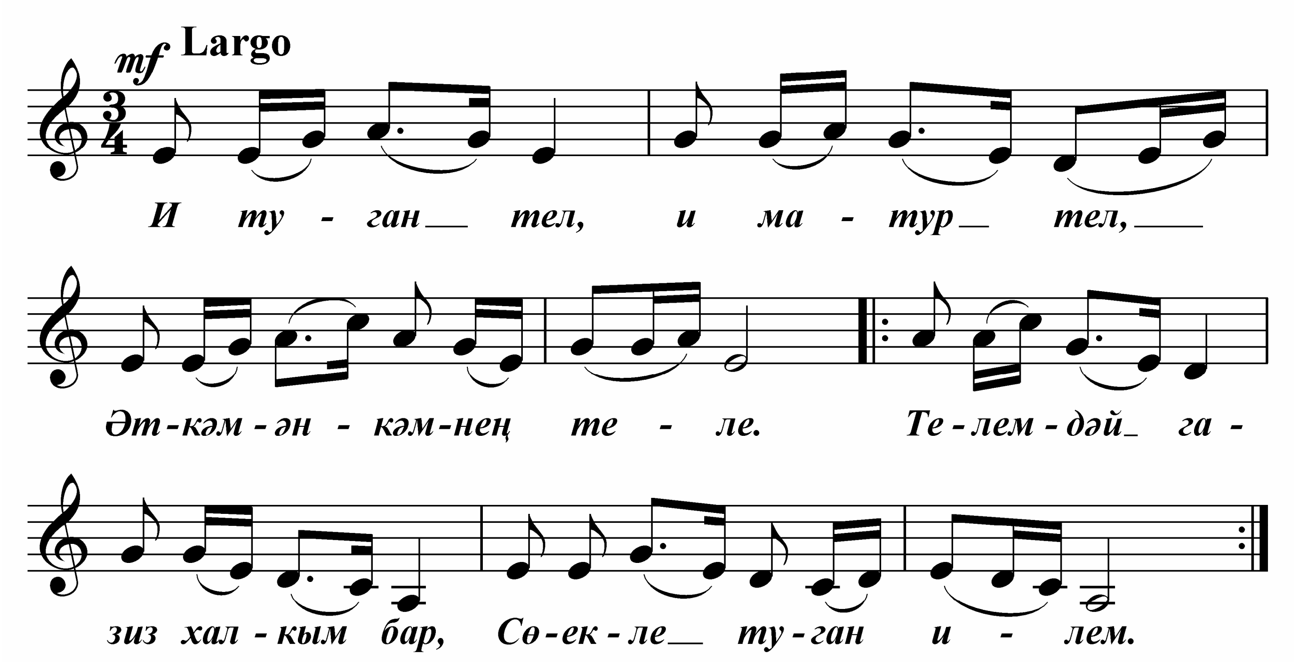

И туган тел, и матур тел,
Әткәм-әнкәмнең теле.
Телемдәй газиз халкым бар,
Сөекле туган илем.

И туган тел, мөкатдәс тел,
И моңлы татар теле.
Татар теле исән әле,
Шуңа халкым да тере.

И туган тел, синең белән
Гомерем үтсен шулай.
Татар телен мәңгелеккә
Бер үзең сакла, Ходай!

САНДУГАЧЫМ, БЫЛБЫЛЫМ

Тимер Заһит сүзләре

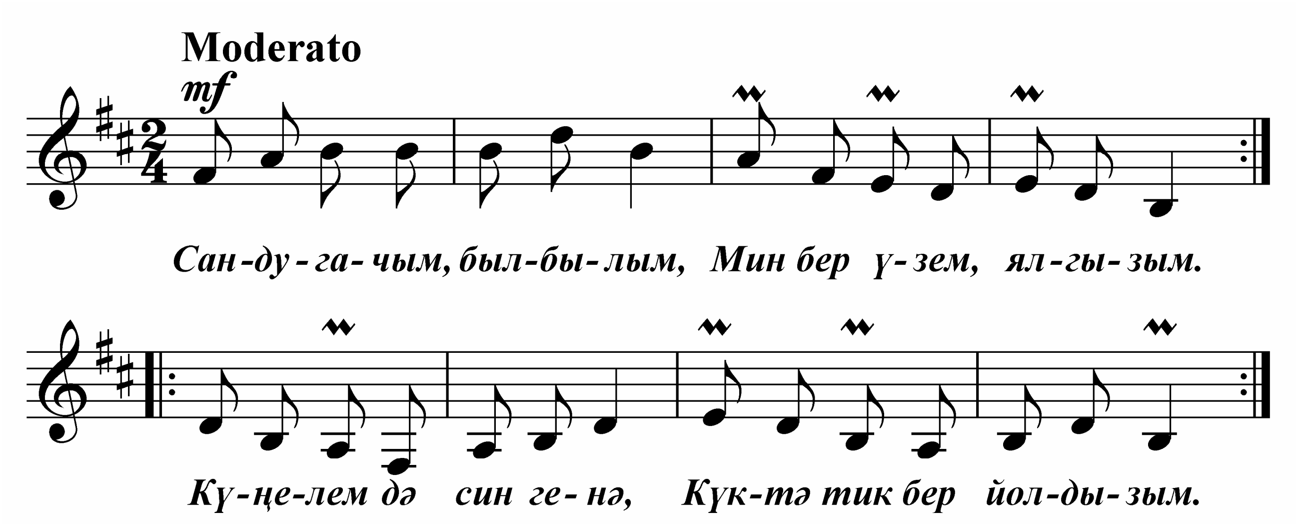

Сандугачым, былбылым,
Мин берүзем, ялгызым.
Күңелемдә син генә,
Күктә тик бер йолдызым.

Сандугачым болында
Сулар эчә чыклардан.
Үзәкләрем өзелә
Искә төшкән чакларда.

Сандугачым, гүзәлем,
Канатларын кагына.
Ай артыннан ел үтә,
Һаман сине сагынам.

Сандугачым, урманда
Син кунасың кайларга?
Бәхет бит ул, сөйгәндә
Парлап бергә сайрарга.

И ТУКАЙ

Тимер Заһит сүзләре

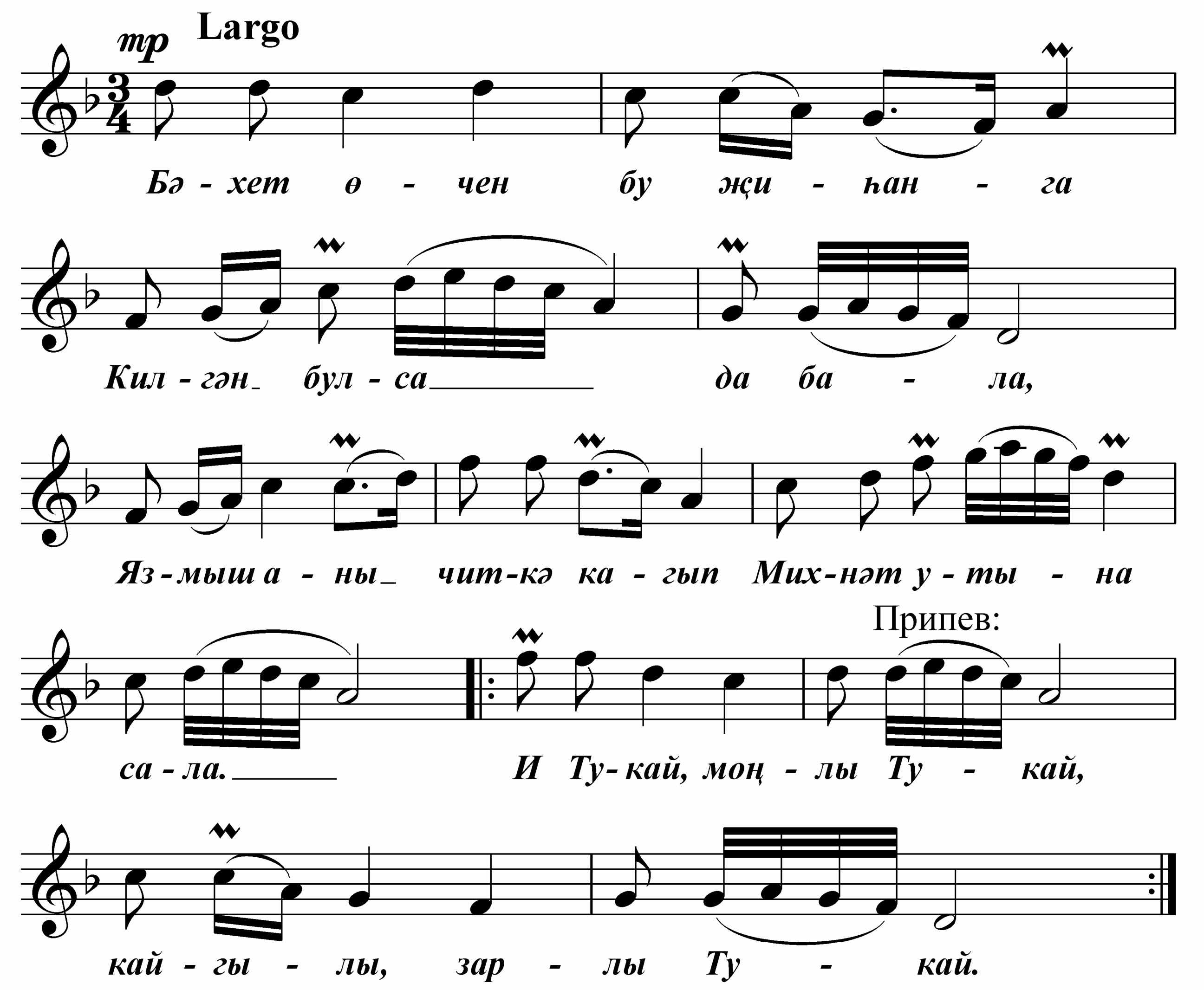

Бәхет өчен бу җиһанга
Килгән булса да бала,
Язмыш аны читкә кагып
Михнәт утына сала.

Кушымта:
И Тукай, моңлы Тукай,
Кайгылы, зарлы Тукай.

Чыдам була, тырыш була,
Үсеп җитә бу егет,
Идел суы, Урал суы
Бергә көч биргән кебек.

Кушымта:
И Тукай, нурлы Тукай,
Югалмас җырлы Тукай.

Якты дөнья читлеге тар
Ятим үскән шагыйрьгә.
Сазы сынды, үзе сүнде,
Сагыш салып бәгырьгә.

Кушымта:
И Тукай, нәүмиз Тукай,
Халкына газиз Тукай.

Күктән йолдыз атылгандай,
Очты ялтырап Тукай.
Ядкарь итеп Тукай моңын
Җырлый һавада тургай.

Кушымта:
И Тукай, бөек Тукай,
Син исән кебек, Тукай!

ЧИТ ИЛЛӘРДӘ ТАТАР
(Кытай Армиясы генералы, милләттәшем Маргуб Исхаков истәлегенә)

Тимер Заһит сүзләре

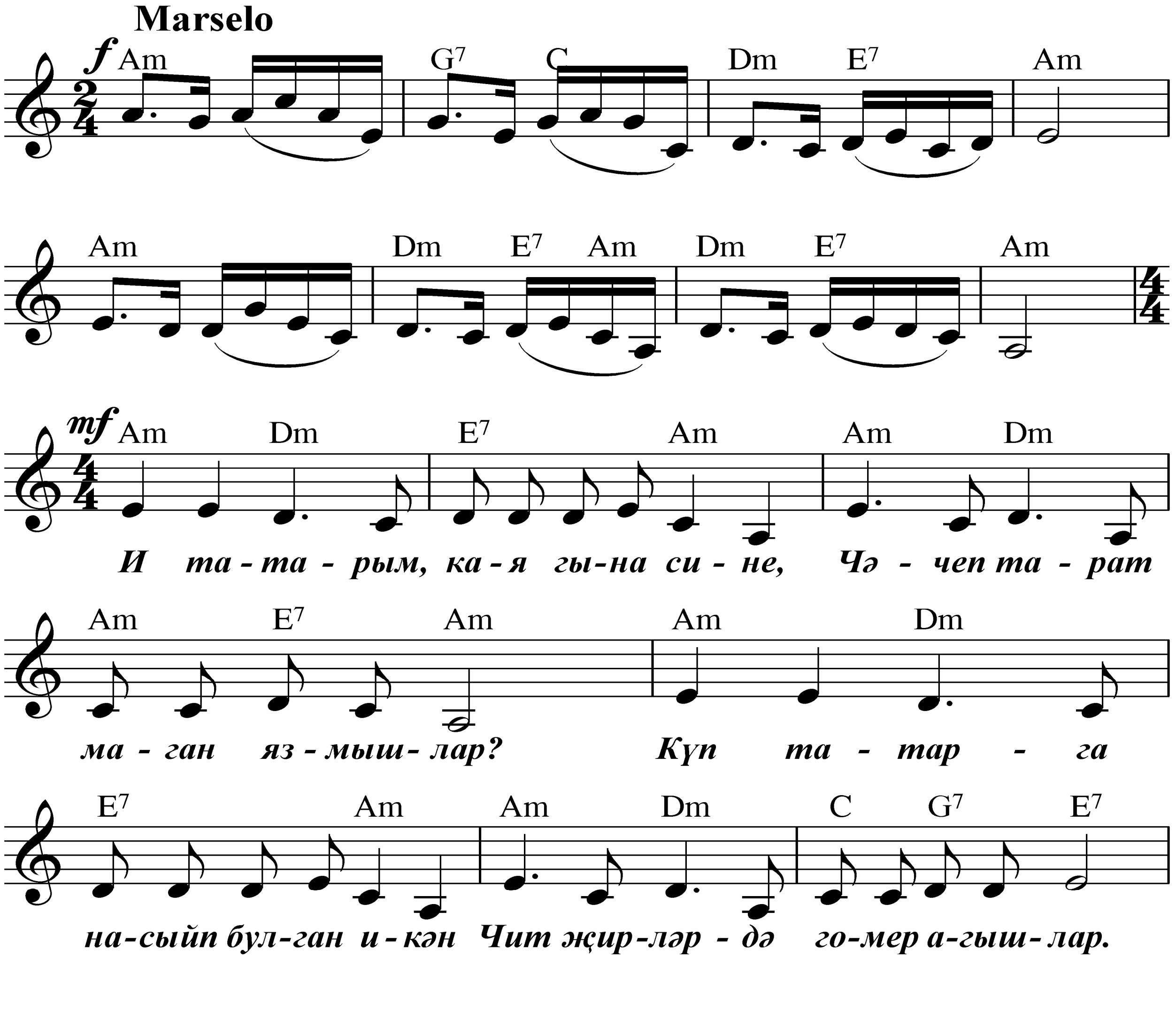

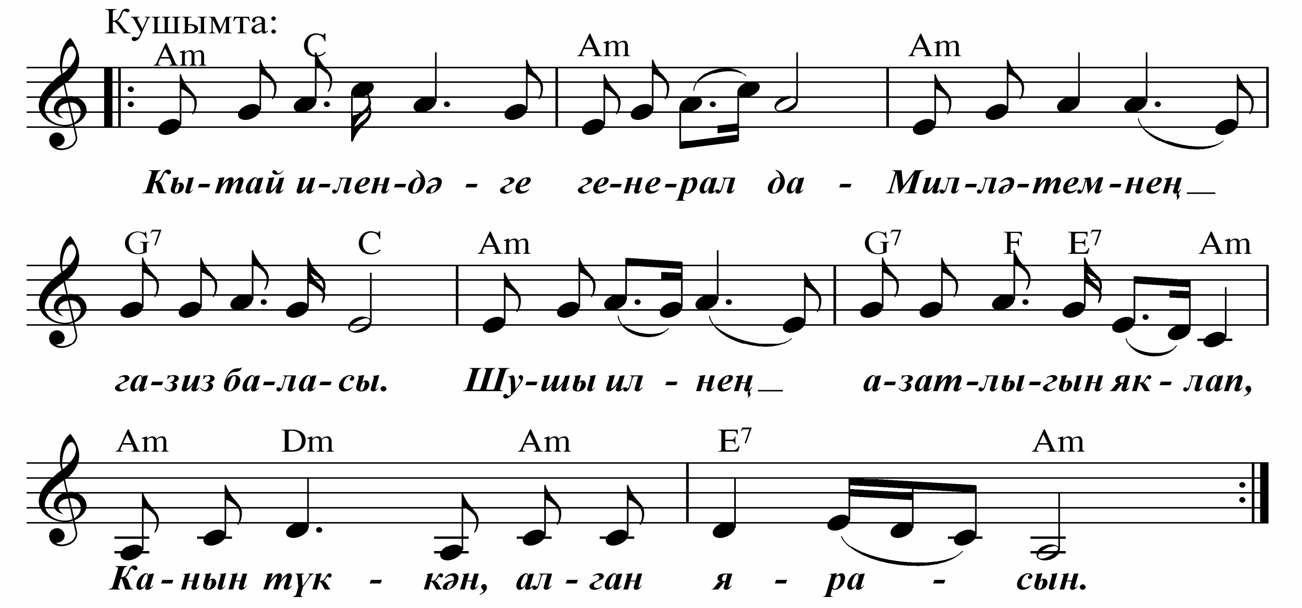

И татарым, кая гына сине
Чәчеп таратмаган язмышлар?
Күп татарга насыйп булган икән
Чит җилләрдә гомер агышлар.

Кушымта:
Кытай илендәге генерал да –
Милләтемнең газиз баласы.
Шушы илнең азатлыгын яклап,
Канын түккән, алган ярасын.

Кайда торса, шунда татар үзен
Тырыш, эшчән итеп таныткан.
Игенен дә иккән, сәүдә иткән,
Кыюлыгы белән дан тоткан.

Кушымта.

Мөгаллим дә булган шунда татар,
Мәктәп ачкан, белем тараткан.
Хезмәткәр дә булган ул, галим дә,
Оста булгандыр һәр тарафтан.

Кушымта.

СУ СОРЫЙЛАР ГӨЛЛӘР

Тимер Заһит сүзләре

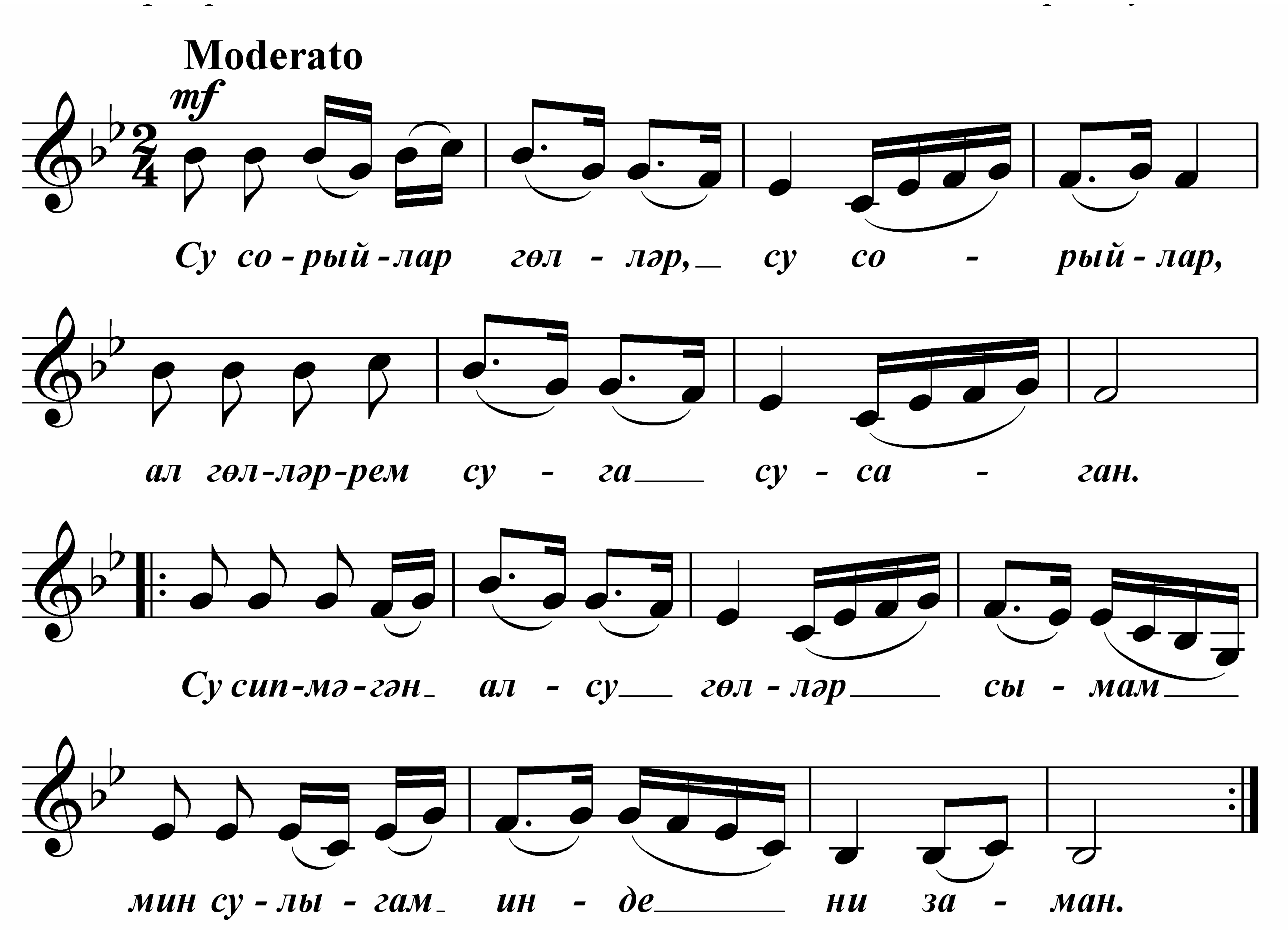

Су сорыйлар гөлләр, су сорыйлар,
Ал гөлләрем суга сусаган.
Су сипмәгән алсу гөлләр сыман
Мин сулыгам инде ни заман.

Су сорыйлар гөлләр, су сорыйлар,
Юк аларга сулар сибүче.
Мин дә шул сусаган гөл хәлендә,
Юк юатып миңа килүче.

Су сорыйлар гөлләр, су сорыйлар,
Ник кызганмый икән бирәү дә?
Сулган гөлдәй көн дә яна йөрәк,
Тик әйталмыйм аны берәүгә.

Су сорыйлар гөлләр, су сорыйлар,
Су сипмәсән, гөлләр шиңәдер.
Син еракта инде, синсез гомер
Бер сулган гөл кебек нигәдер.

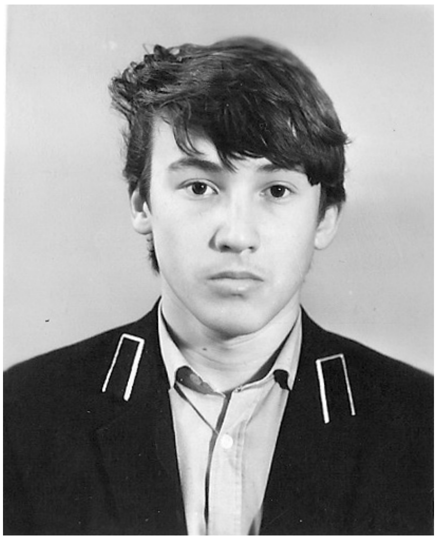

Посвящается моему сыну
Рахиму Галимжановичу Тамендарову
(1970–2004 гг.)

СЫНДЫРДЫҢ КАНАТЫМНЫ

Тимер Заһит сүзләре

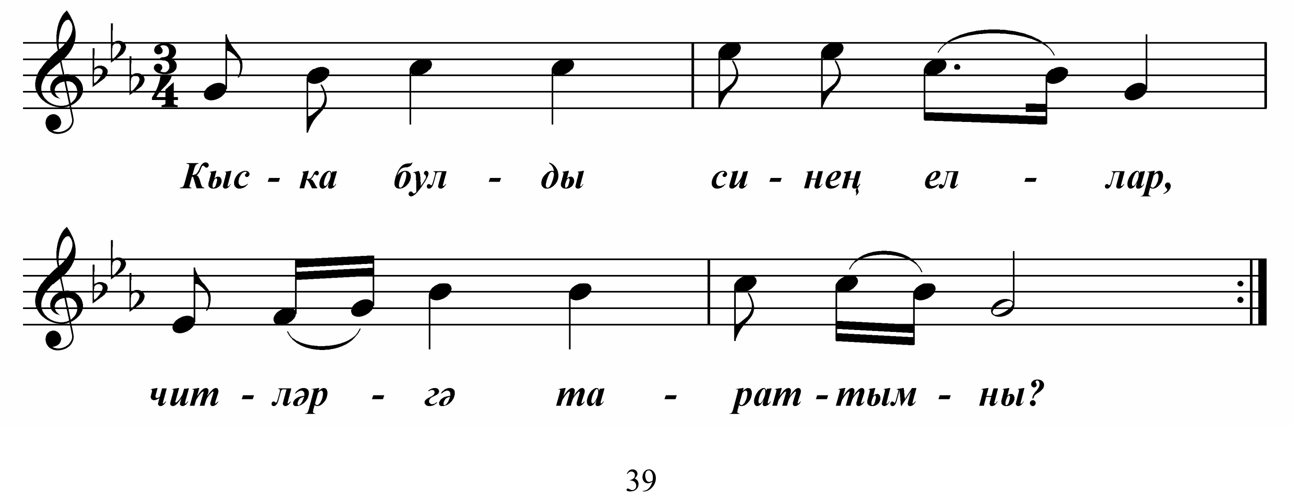

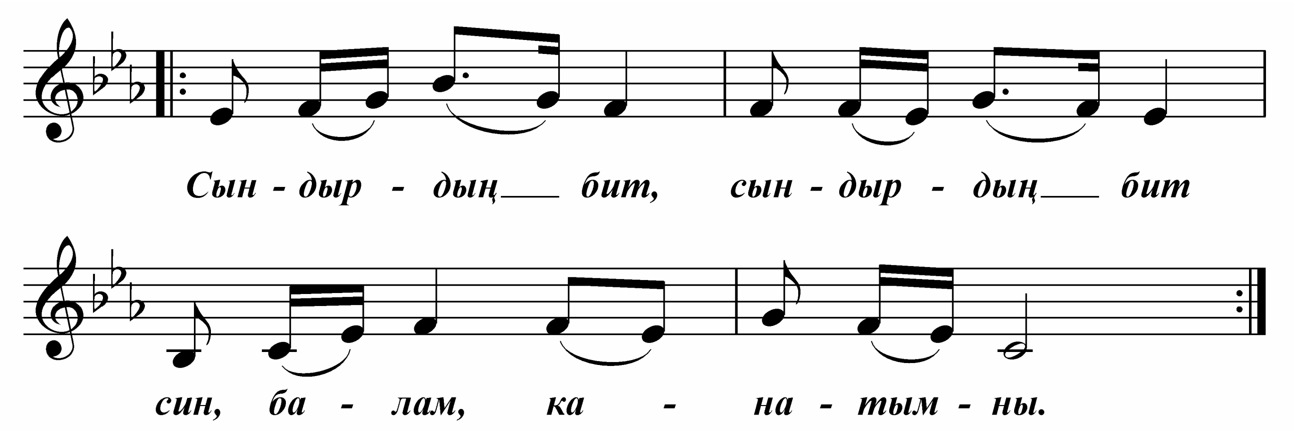

Кыска булды синең еллар,
Читләргә тараттыңмы?
Сындырдың бит,
Сындырдың бит
Син, балам, канатымны.

Назлауларым аз булдымы,
Әллә аз яраттыммы?
Ник сындырдың,
Ник сындырдың
Син, балам, канатымны.

Туктаттың бит кинәт кенә
Ашканган пар атымны.
Сындырдың шул,
Сындырдың шул
Син, балам, канатымны.

Көннәрем дә кара хәзер,
Кайгылы җаным, моңлы.
Ник сындырдың,
Ник сындырдың
Син, балам, канатымны.

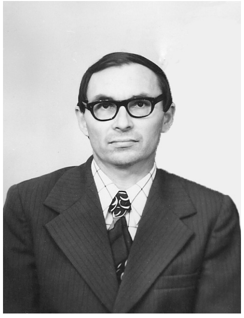

ИШЕЛ БУЕ – БЕЗНЕҢ ЯК

Ришат Шакиров сүзләре

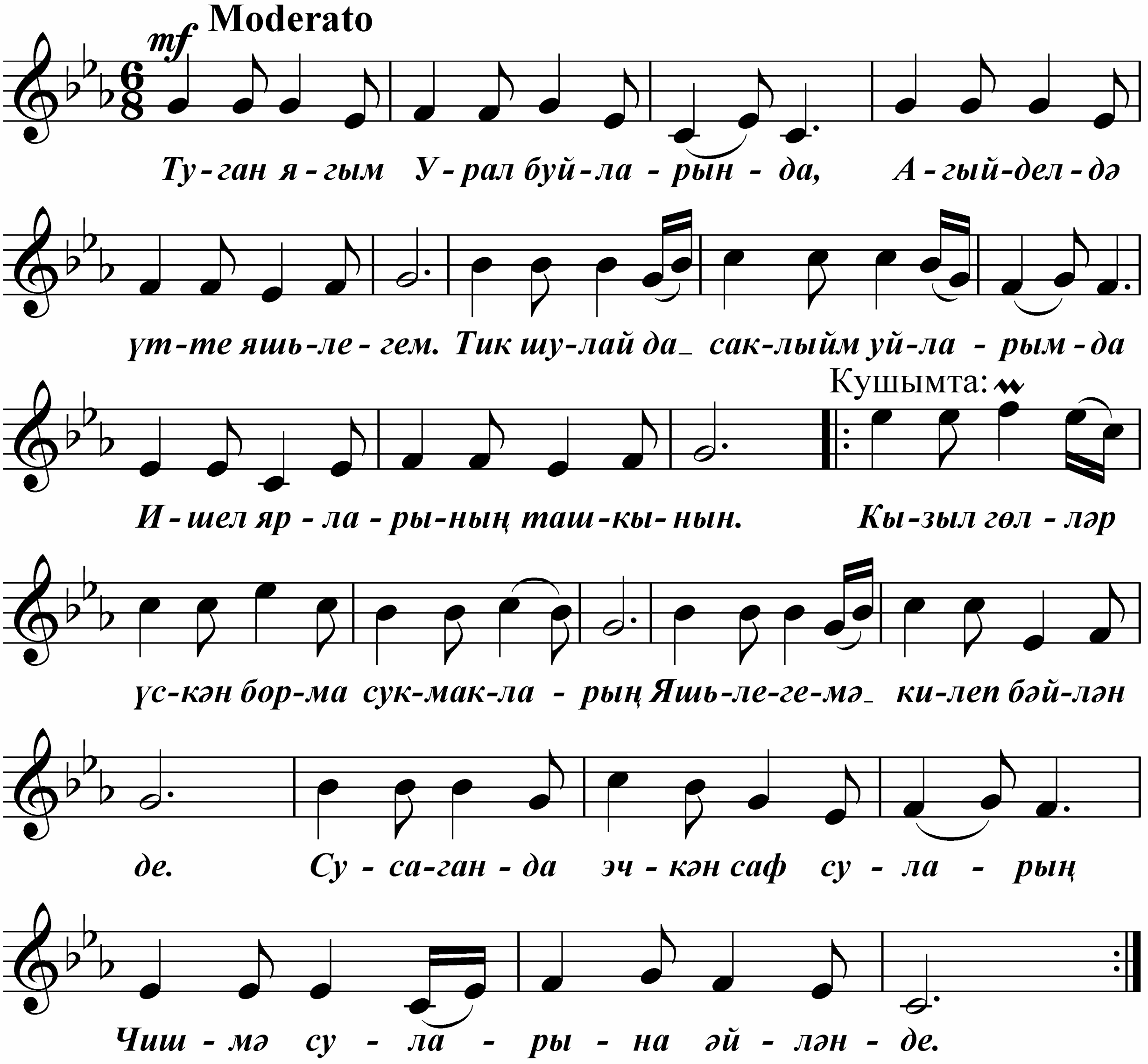

Туган ягым Урал буйларында,
Агыйделдә үтте яшьлегем.
Тик шулай да саклыйм уйларымда
Ишел ярларының ташкынын.

Кушымта:

Кызыл гөлләр үскән борма сукмакларың
Яшьлегемә килеп бәйләнде.
Сусаганда эчкән саф суларың
Чишмә суларына әйләнде.

Синдә үткән якты көннәремдә
Җәйләүләрдә җырлар җырладым.
Ишел буйларының гөлләреннән
Иң матурын сиңа җыйнадым.

Кушымта.

Мин бу җирдә гүзәл дуслар таптым,
Күңелләре һәрчак нинди ак.
Мин бу җирдә гөрләп чәчәк аттым,
Ишел буе – безнең туган як.

Кушымта.

МҰРАГЕРЛЕР МАРШЫ

Өлеңін жазған Сұлтан Қалиұлы

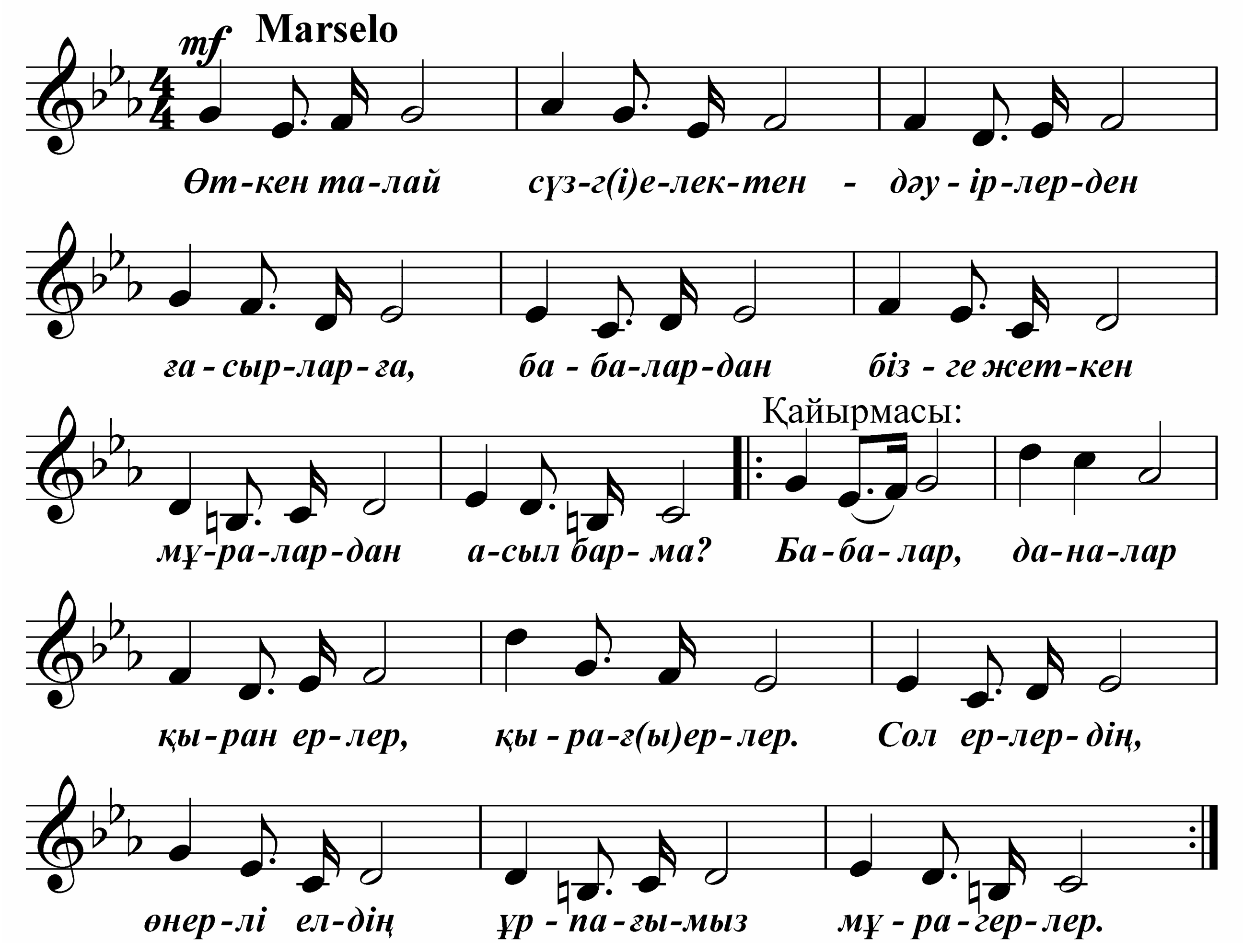

Өткен талай сүзгі, електен –
Дәуірлерден ғасырларға,
Бабалардан бізге жеткен
Мұралардан асыл бар ма?!

Қайырмасы:

Бабалар,
Даналар
Қыран ерлер,
Қырағы ерлер.
Сол ерлердің,
Өнерлі елдің
Ұрпағымыз мұрагерлер.

Ұлан-байтақ жеріміз бар,
Озық дәстүр-салтымыз бар.
Ынтымақты еліміз бар,
Жаны дархан халқымыз бар.

Қайырмасы.

Салт-дәстүрін бабалардың
Сақтап биік самғаймыз біз.
Ата, әке, ағалардың
Нұрлы жолын жалғаймыз біз.

Қайырмасы.

ҚҰРЫЛЫСШЫЛАР МАРШЫ

Өлеңін жазған Сұлтан Қалиұлы

Қуат, нұрын күннен сауып,
Зәулім биік үйлер салып,
Биіктетер өрісті ойын,
Өткізетін қоныс тойын,

Қайырмасы:
Жұртты бөлеп қуанышқа,
Кенелетін мың алғысқа,
Ерлік жолы, іздері – аңыз
Құрылысшылар біз боламыз.

Сұлулықты арман қылған
Қонақтарды таңқалдырған,
Болашақпен таласа алған
Астанадай қала салған,

Қайырмасы.

Жас жұбайлар үміт еткен
Үйлер салып бұлыт өпкен,
Ел мерейін биіктеткен,
Ұрпақтарға сүйікті еткен,

Қайырмасы.

Первый слева **Федор Ивашкин** 1925г., разведчик, дошел до Альп. Второй **Бакбергенов Курмантай Имангалиевич –** родился в 1921г. в селе Малгельди Семипалатинской области. Служил в армии в 1942–1949г., майор ВДВ, почетный член татарского народного анс. «Сарман-Булбул» 9 мая 2010г. Третий **Юсупов Хуран –** родился в 1923г. в г.Самарканд Узбекиской ССР, разведчик.

ЖЕҢІСКЕР АТА, ӘЖЕЛЕР

Өлеңін жазған Сұлтан Қалиұлы

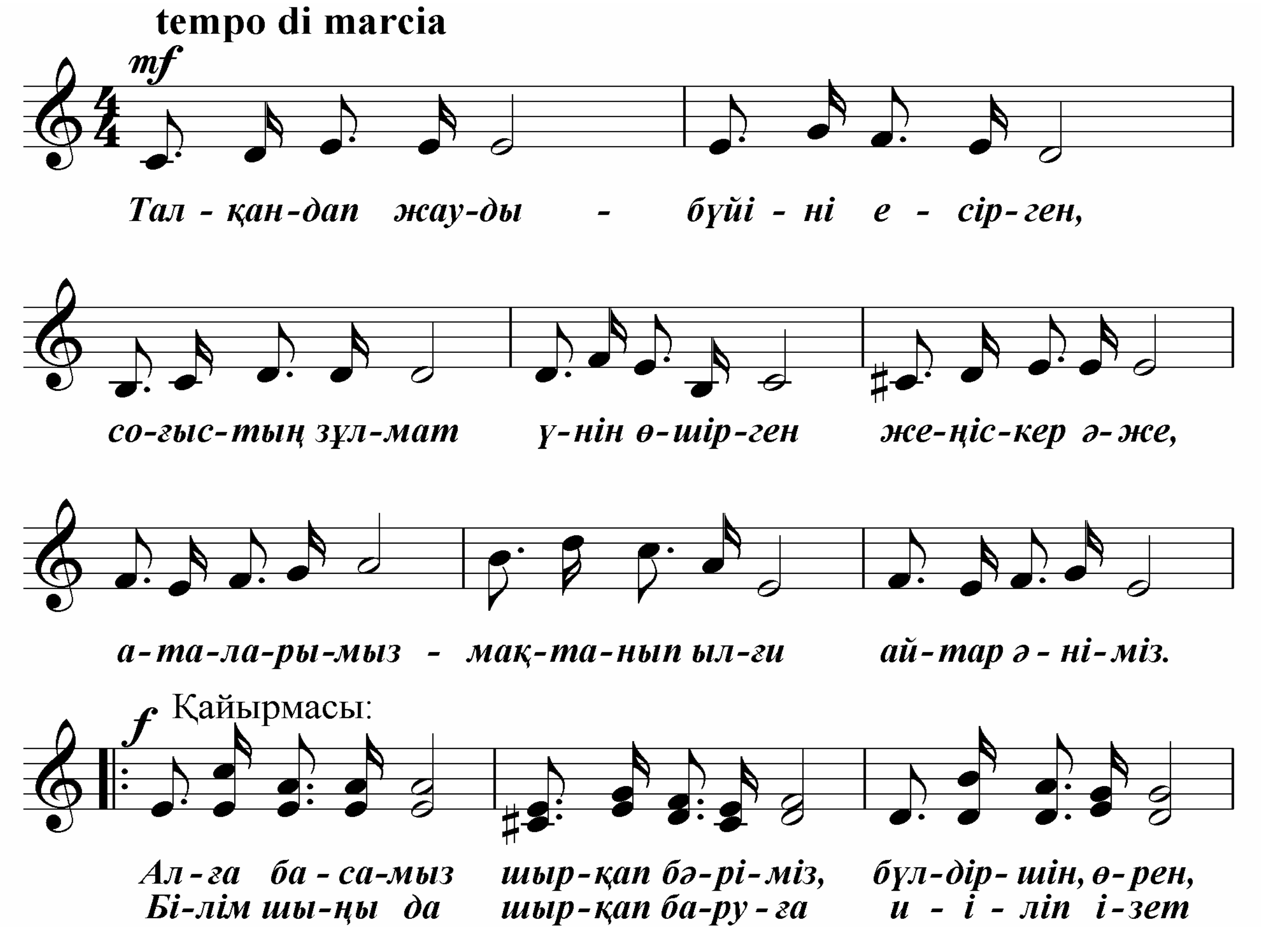

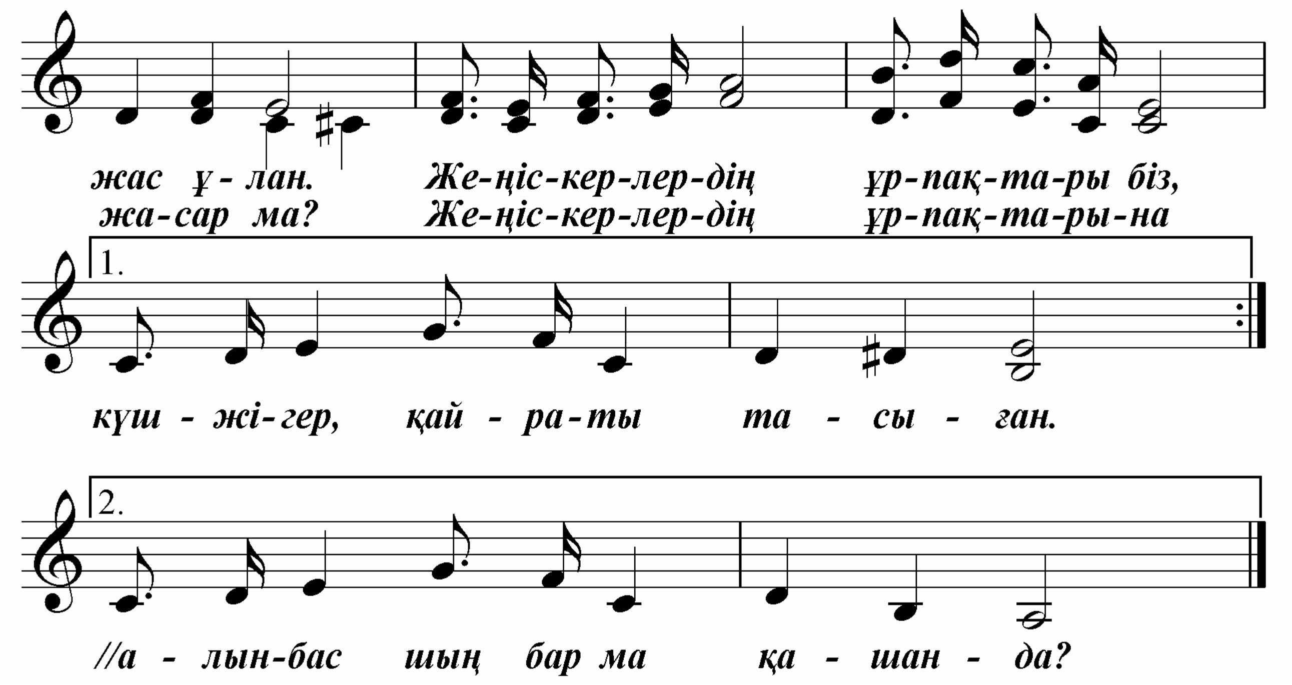

Талқандап жауды – бүйіні есірген,
Соғыстың зұлмат үнін өшірген
Жеңіскер әже, аталарымыз –
Мақтанып ылғи айтар әніміз.

Қайырмасы:
Алға басамыз шырқап бәріміз,
Бүлдіршін, өрен, жас ұлан.
Жеңіскерлердің ұрпақтары біз,
Күш-жігер, қайраты тасыған.

Білім шыңы да шырқап баруға
Иіліп ізет жасар ма?
Жеңіскерлердің ұрпақтарына
Алынбас шың бар ма қашанда?

Қайырмасы.

Ұл-қызын ертіп, демдеп көңілін,
Қыздырған шалқып еңбек көрігін
Жеңіскер әже, аталарымыз –
Мақтанып ылғи айтар әніміз.

Қайырмасы.

ТАНКІШІЛЕР МАРШЫ

Өлеңін жазған Мұзафар Әлімбай

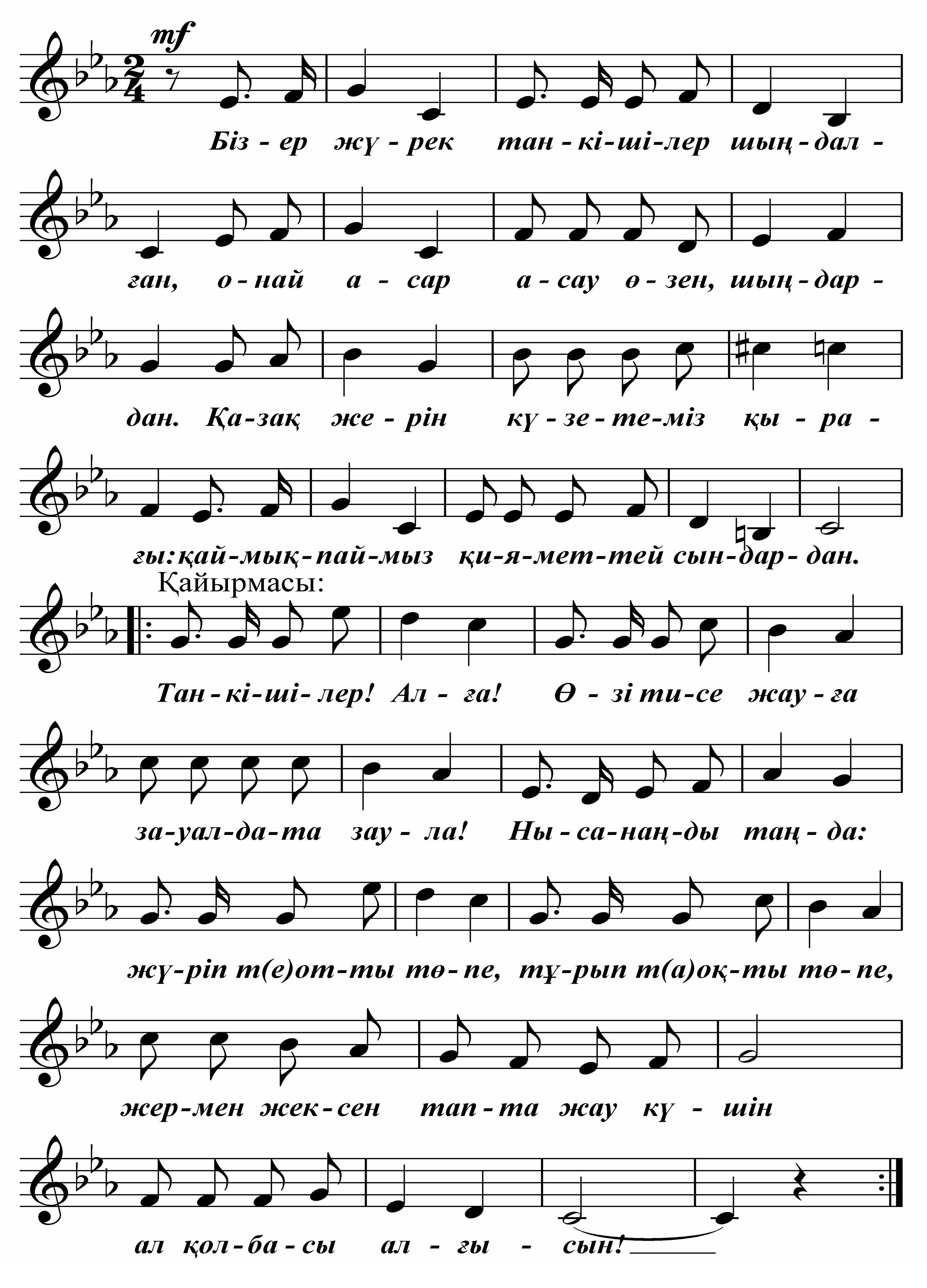

Біз – ер жүрек танкішілер шыңдалған,
Оңай асар асау өзен, шыңдардан.
Қазақ жерін күзетеміз қырағы:
Қаймықпаймыз қияметтей сындардан.

Қайырмасы:
Танкішілер! Алға!
Өзі тисе жауға
Зауалдата заула!
Нысанаңды таңда:
Жүріп те отты төпе,
Тұрып та оқты төпе,
Жермен жексен тапта жау күшін
Ал қолбасы алғысын!

Қалт жібермей қылт өткенді заматта,
Әр экипаж көз тігеді алапқа.
Шыр көбелек айналады мұнара.
Төңіректі түгел шолып тарапта.

Қайырмасы.

Жүйрік танк – болат қамал тапардай,
Мотор-жүрек дүрілдейді қаһардай.
Зымырандай екпінінен соңында
Бұрқырайды қара құйын топандай.

Қайырмасы.

СҮЙІКТІ БІЗДІҢ АСТАНА

Өлеңін жазған Мұзафар Әлімбай

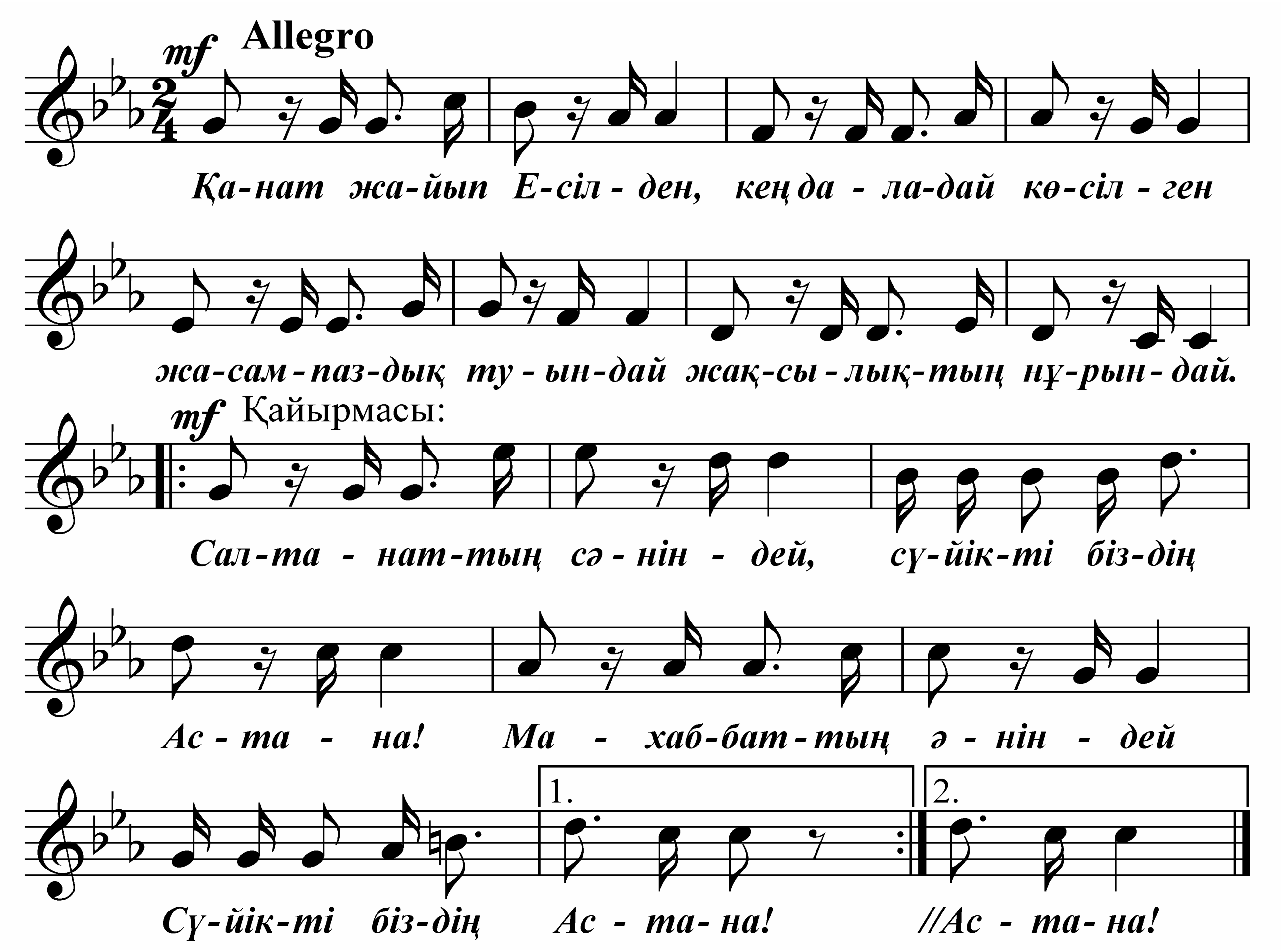

Қанат жайып Есілден,
Кең даладай көсілген.
Жасампаздық туындай
Жақсылықтың нұрындай.

Қайырмасы:
Салтанаттың сәніндей,
Сүйікті біздің Астана!
Махаббаттың әніндей
Сүйікті біздің Астана!

Сұлулықтың көркіндей,
Хас батырдың сертіндей.
Жастық шақтың өзіндей,
Шаттық думан көзіндей.

Қайырмасы.

Жарқыраған самала,
Сәуле құяр санаға.
Атаға да балаға
Игілікті замана.

Қайырмасы.

Алибек Жанбырбаев – заслуженный артист РК. Первый исполнитель перед генералитетом РК.

ҚАЗАҚСТАН ЖАС САРБАЗДАРЫНЫҢ МАРШЫ

Өлеңін жазған Мұзафар Әлімбай

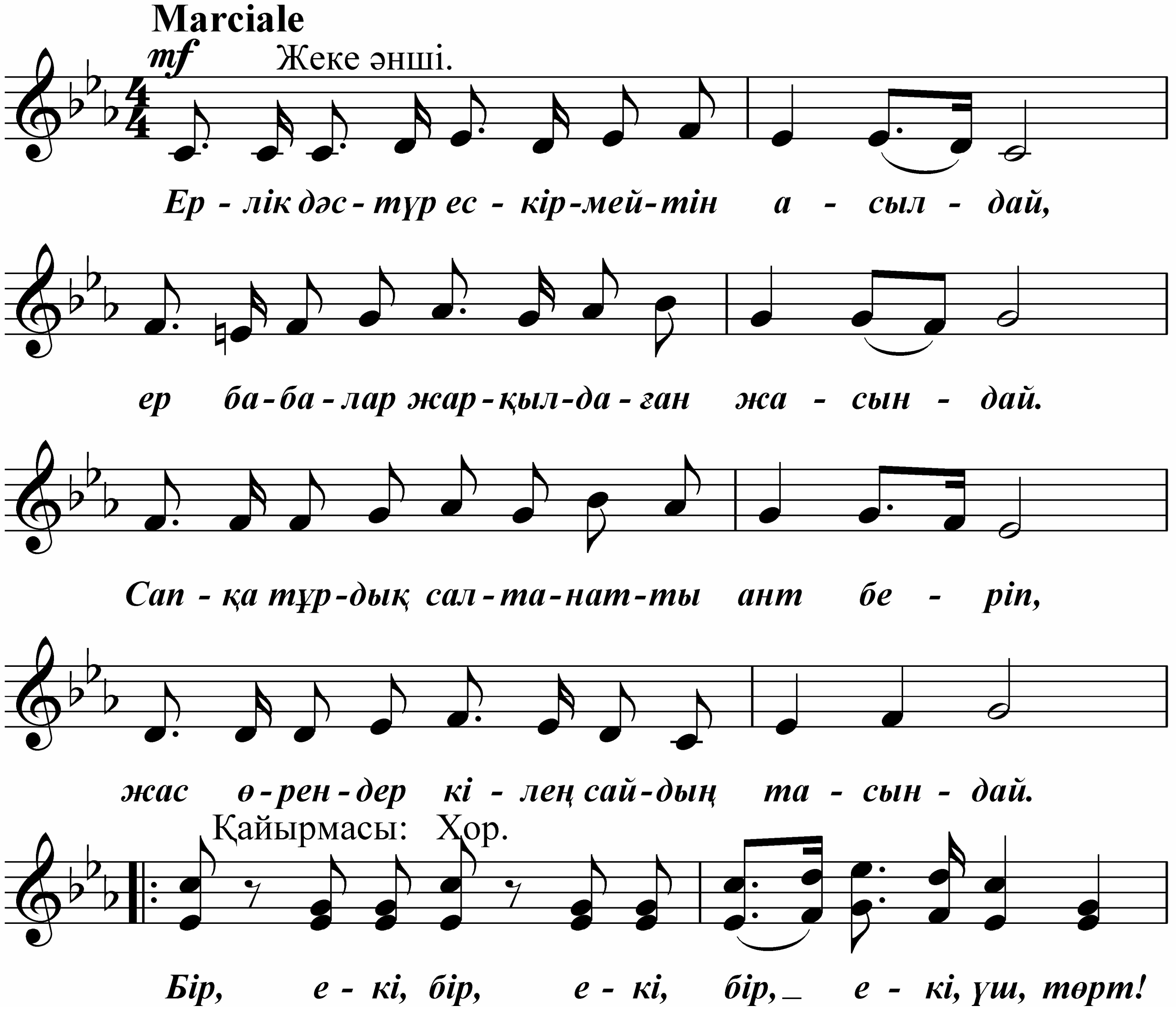

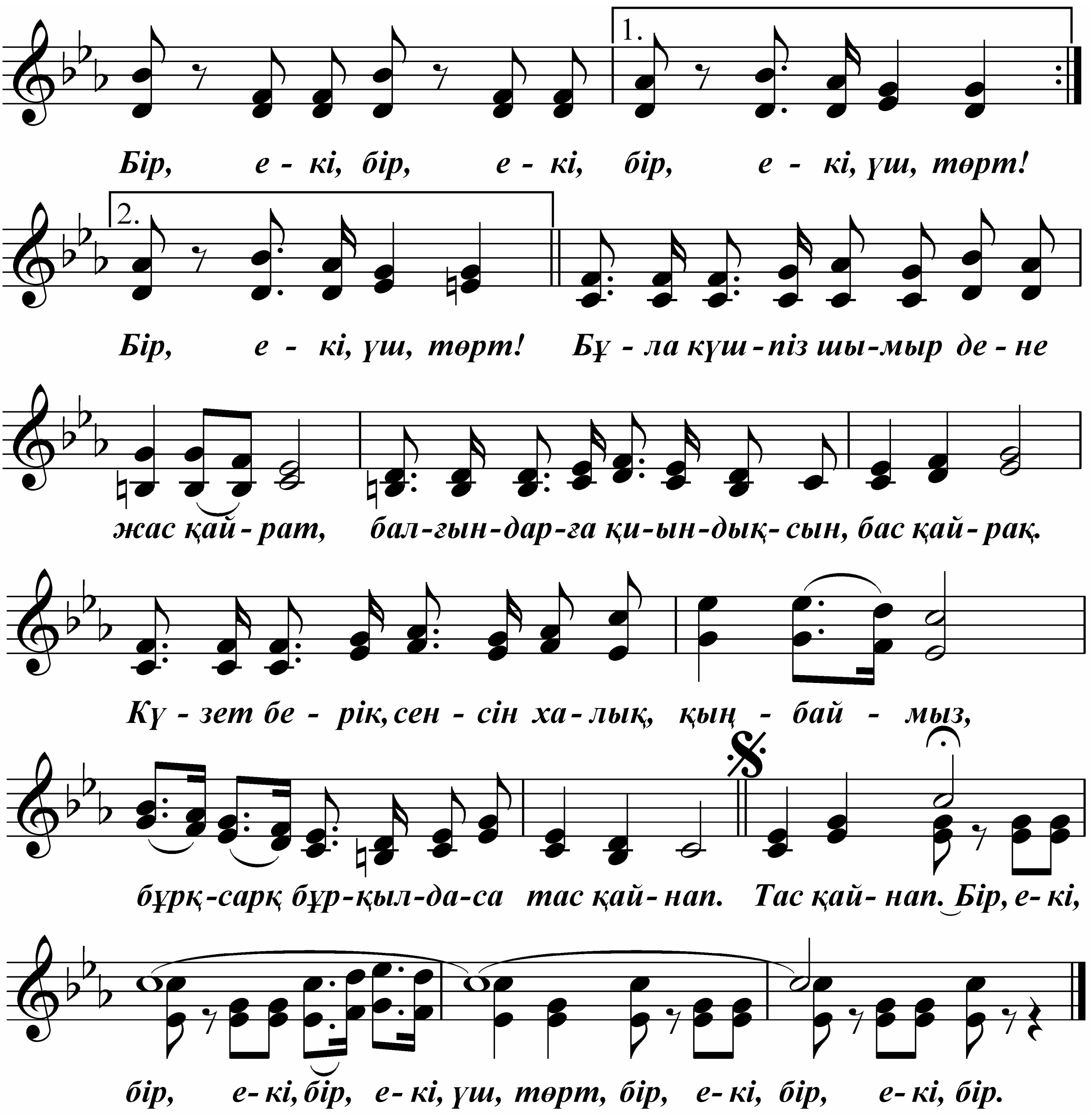

Ерлік дәстүр ескірмейтін асылдай,
Ер бабалар жарқылдаған жасындай.
Сапқа тұрдық салтанатты ант беріп,
Жас өрендер кілең сайдың тасындай.

Қайырмасы: Бір, екі,
Бір, екі,
Бір, екі, үш, төрт!

Бұла күшпіз шымыр дене жас қайрат,
Балғындарға қиындық – сын, бас қайрақ.
Күзет берік, сенсін халық, қыңбаймыз,
Бұрқ-сарқ бұрқылдаса тас қайнап.

Бір ұяда туып-өскен түлектер,
Үндес лүпіл біздің адал жүректер.
Қазақстан – сүйікті Отан, туған ел,
Қауыштырған асыл арман, тілектер.

Қ а й ы р м а с ы.

ӘНІҢЕ АЛТЫ ҚЫРДАН ӘН ҚОСАМЫН

Өлеңін жазған Мұзафар Әлімбай

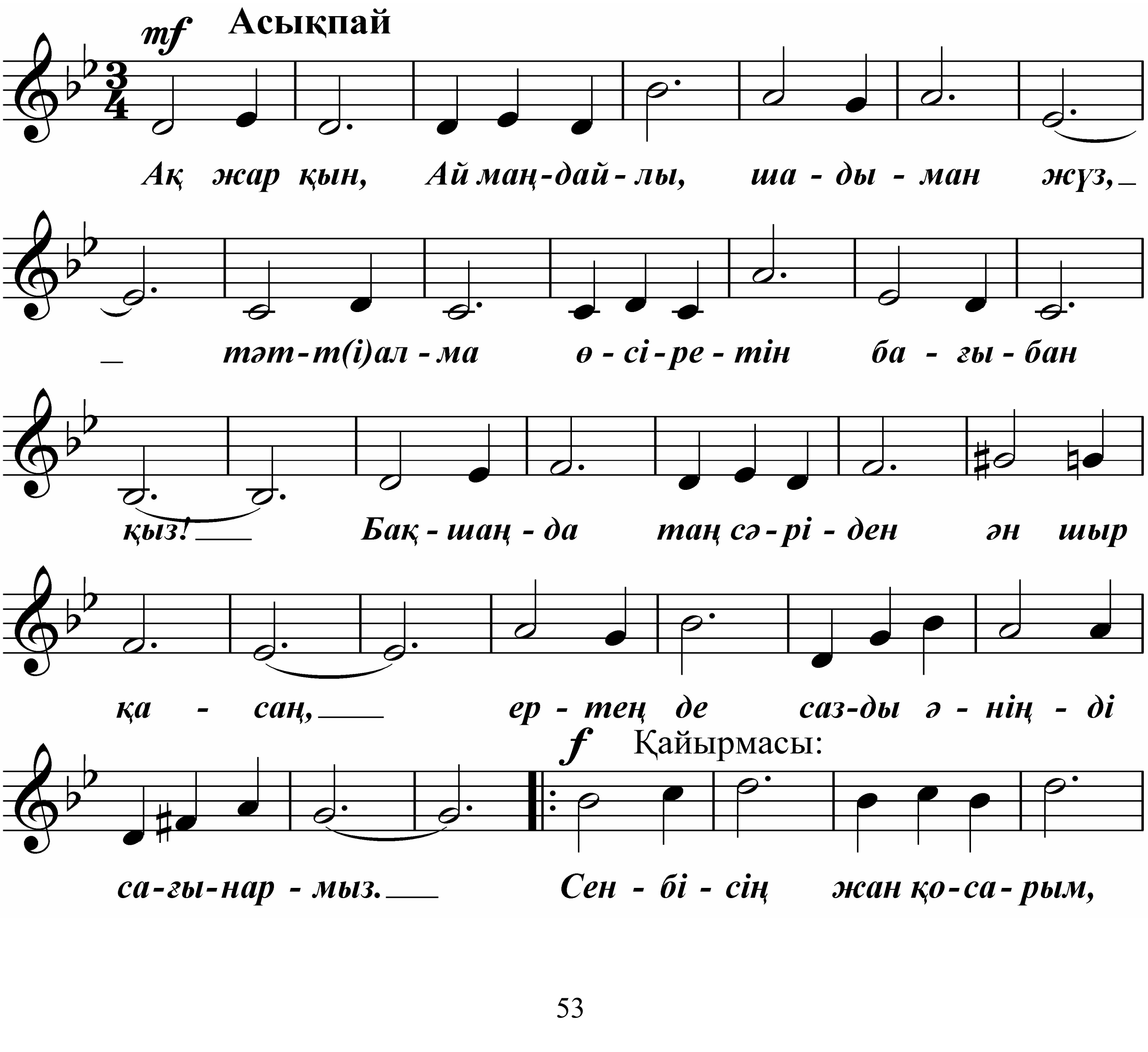

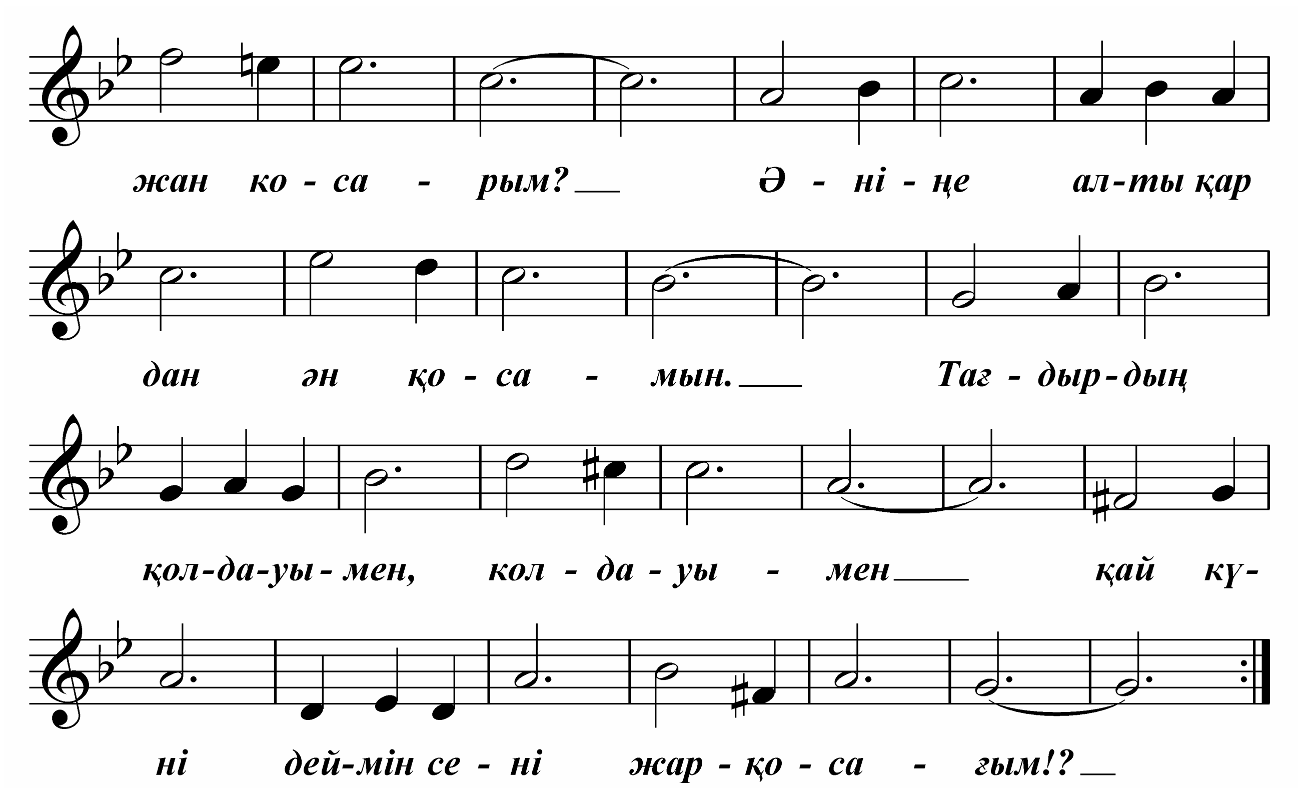

Ақ жарқын, Ай маңдайлы, шадыман жүз,
Тәтті алма өсіретін бағыбан қыз!
Бақшаңда таң сәріден ән шырқасаң,
Ертең де сазды әніңді сағынармыз.

Қайырмасы:
Сенбісің жан қосарым, жан қосарым?
Әніңе алты қырдан ән қосамын.
Тағдырдың қолдауымен, қолдауымен
Қай күні деймін сені жар-қосағым!?

Еліткен үздігемін дауысыңа,
Естілсе, елеңдеймін жан ұшыра.
Жеңгетай жер-жаһанда бар ма сірә
Әніңдей ынтықтырған қауышуға.

Қайырмасы.

Басынан қос қырқаның тартып көше,
Әніміз жарасады шалқып, есе.
Қосылса салған әндей қуаттанып,
Құлшынар қыз бен жігіт «Халқым!» десе.

Қайырмасы.

АДЫМДА АЛҒА, АДЫМДА

Өлеңін жазған Мұзафар Әлімбай

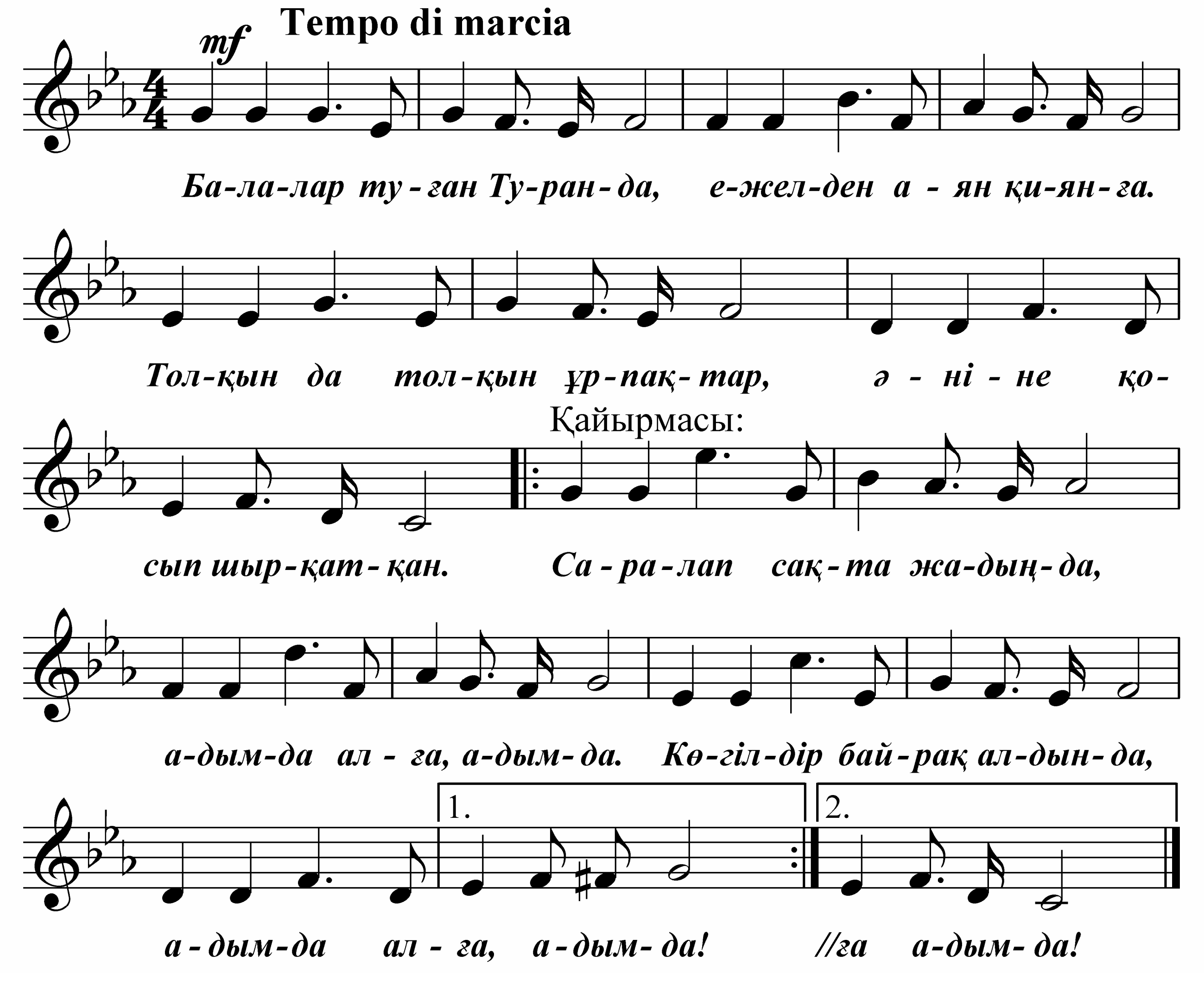

Бабалар туған Тұранда,
Ежелден аян қиянға.
Толқын да толқын ұрпақтар,
Әніне қосып шырқатқан.

Қайырмасы:
Саралап сақта жадыңда,
Адымда алға, адымда.
Көгілдір байрақ алдында,
Адымда алға, адымда!

Туымен туды түйреген,
Дұшпаны содан күйреген.
Абылайхандар тарихта,
Батырлық мектеп халыққа.

Қайырмасы.

КӨГІЛДІР ТУ

Өлеңін жазған Мұзафар Әлімбай

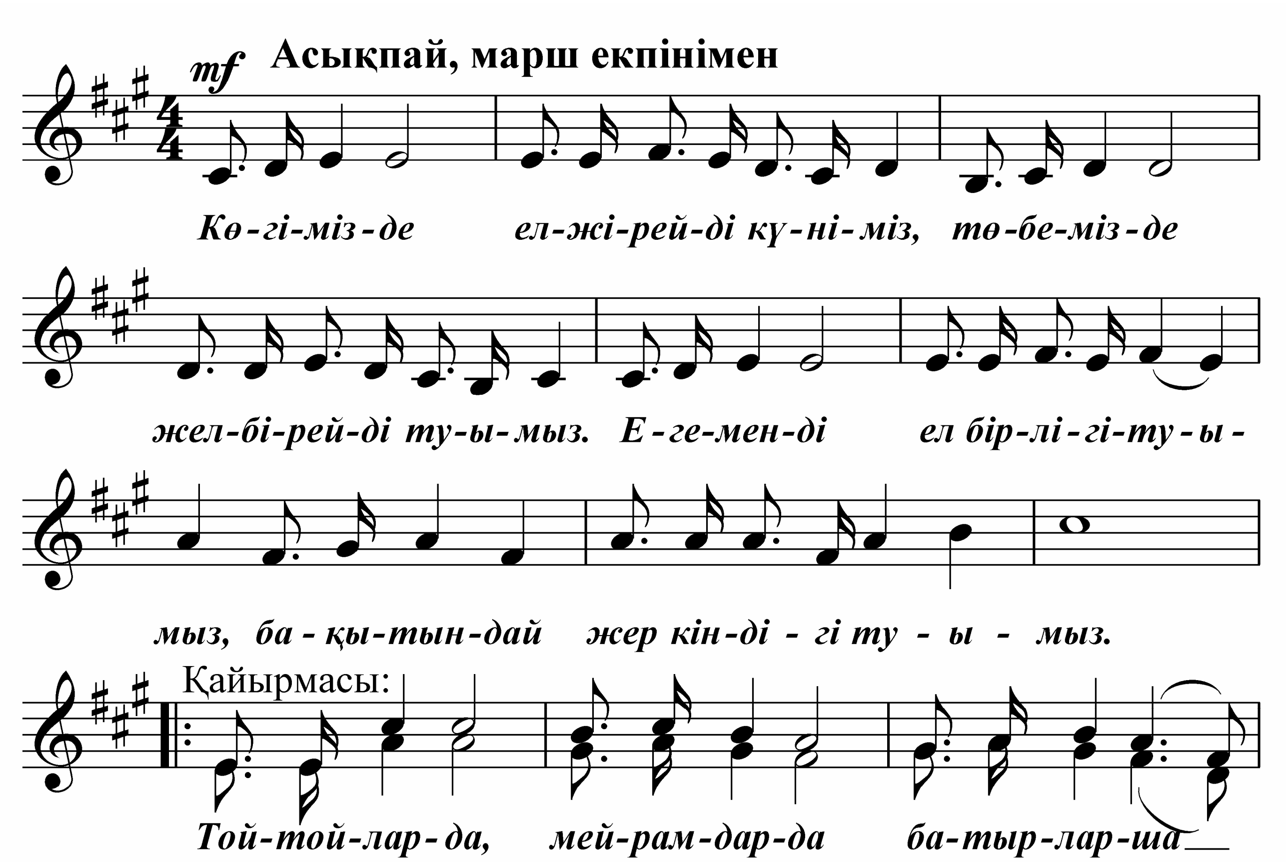

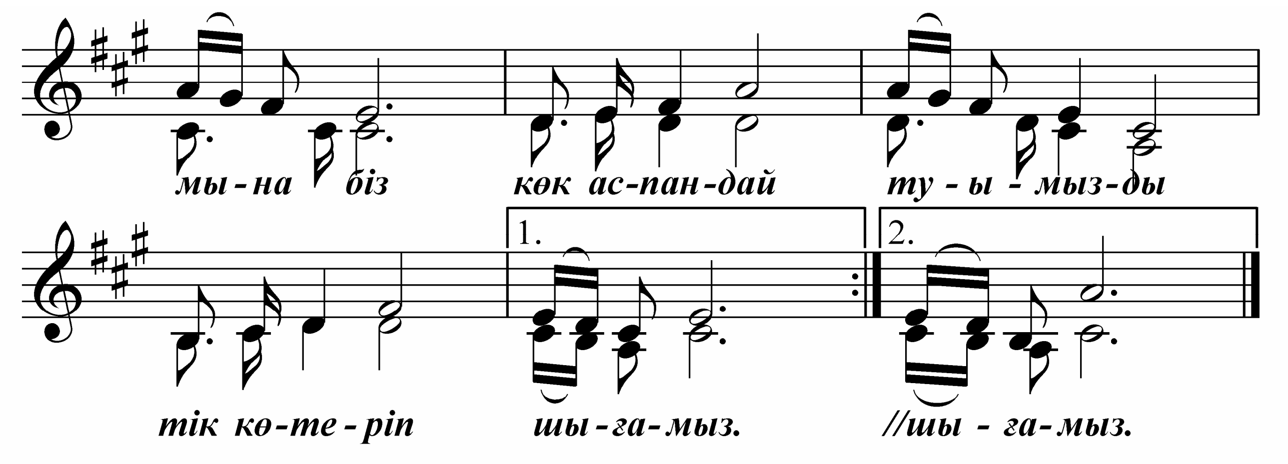

Көгімізде елжірейді күніміз,
Төбемізде желбірейді туымыз.
Егеменді ел бірлігі – туымыз,
Бақытындай жер кіндігі туымыз.

Қайырмасы:
Той-тойларда,
Мейрамдарда
Батырларша мына біз,
Көк аспандай туымызды
Тік көтеріп шығамыз.

Көгілдір ту жеңістердің жолында
Жалындайды батырлардың қолында.
Ортақ тулы халықтармыз бірге өскен,
Армандары, тілектері үндескен.

Қайырмасы.

Нурахмет Журабеков,
Кураист-домбрист татарского народно ансамбля «Сарман-Булбул»

ТҰҒАН ЕЛДІҢ ҚҰШАҒЫ

Өлеңін жазған Мұзафар Әлімбай

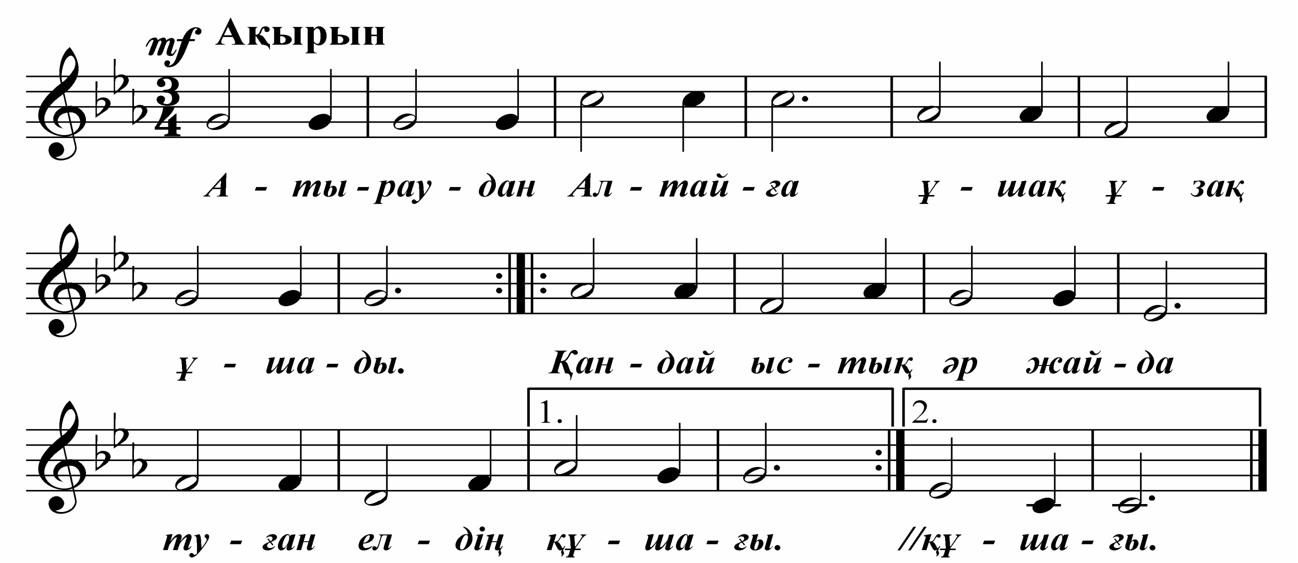

Атыраудан Алтайға
Ұшақ ұзақ ұшады.
Қандай ыстық әр жайда
Туған елдің құшағы.

Жолым түссе Еділге,
Ертісімді сағынам.
Қайталанбас өмірде
Қазағыма табынам.

Роза Багланова. Легендарная певица, любимица Советского народа и В.Сталина. Народная артистка СССР, лауреат государственной премии, герой Социалистического труда, Халык кахарманы РК. Почетный член татарского народного ансамбля «Булбул» 9 мая 2010г.

ЖЕҢІС КҮНІ

Өлеңін жазған Рәвиль Гөзәиров

Татаршадан аударған Мұзафар Әлімбай

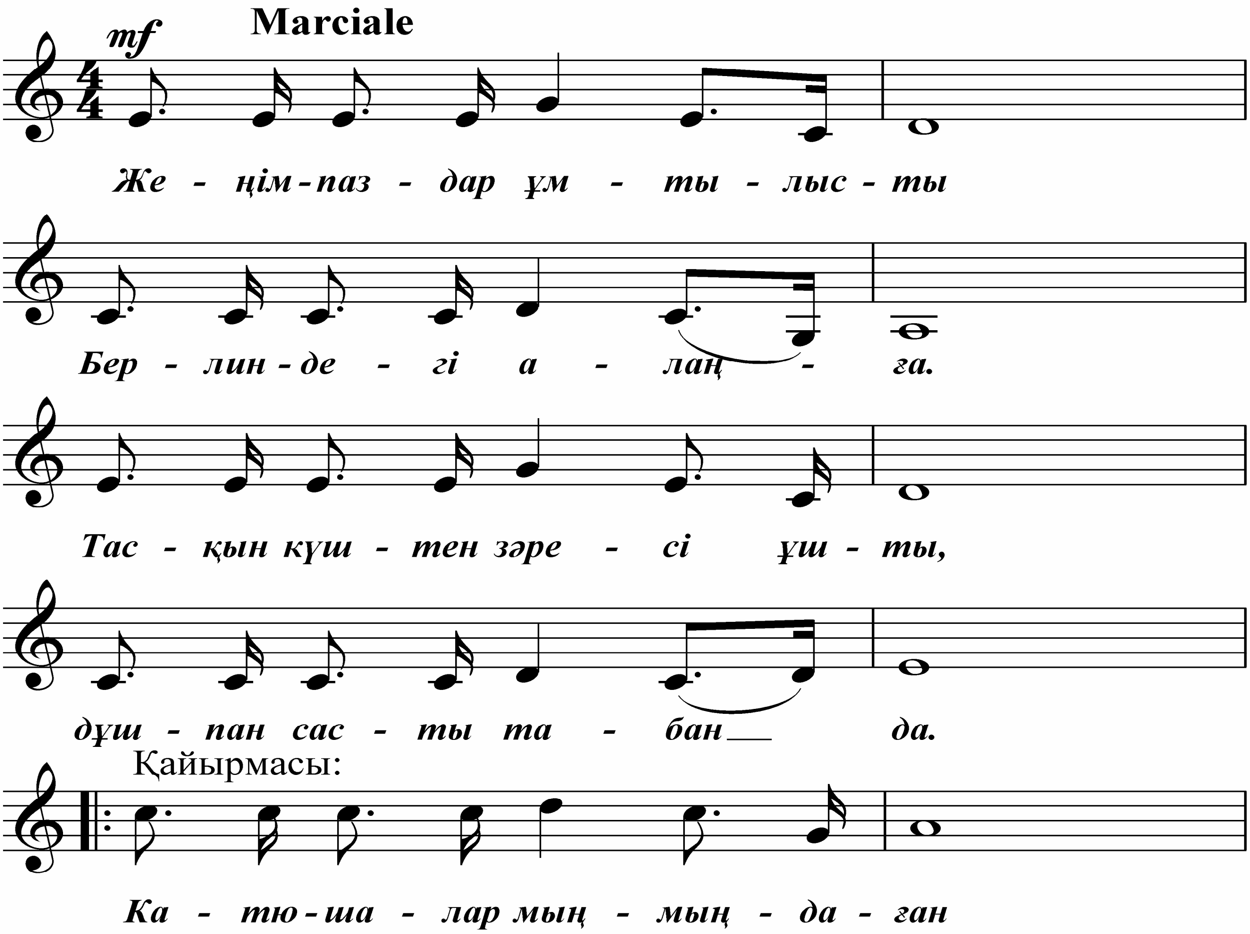

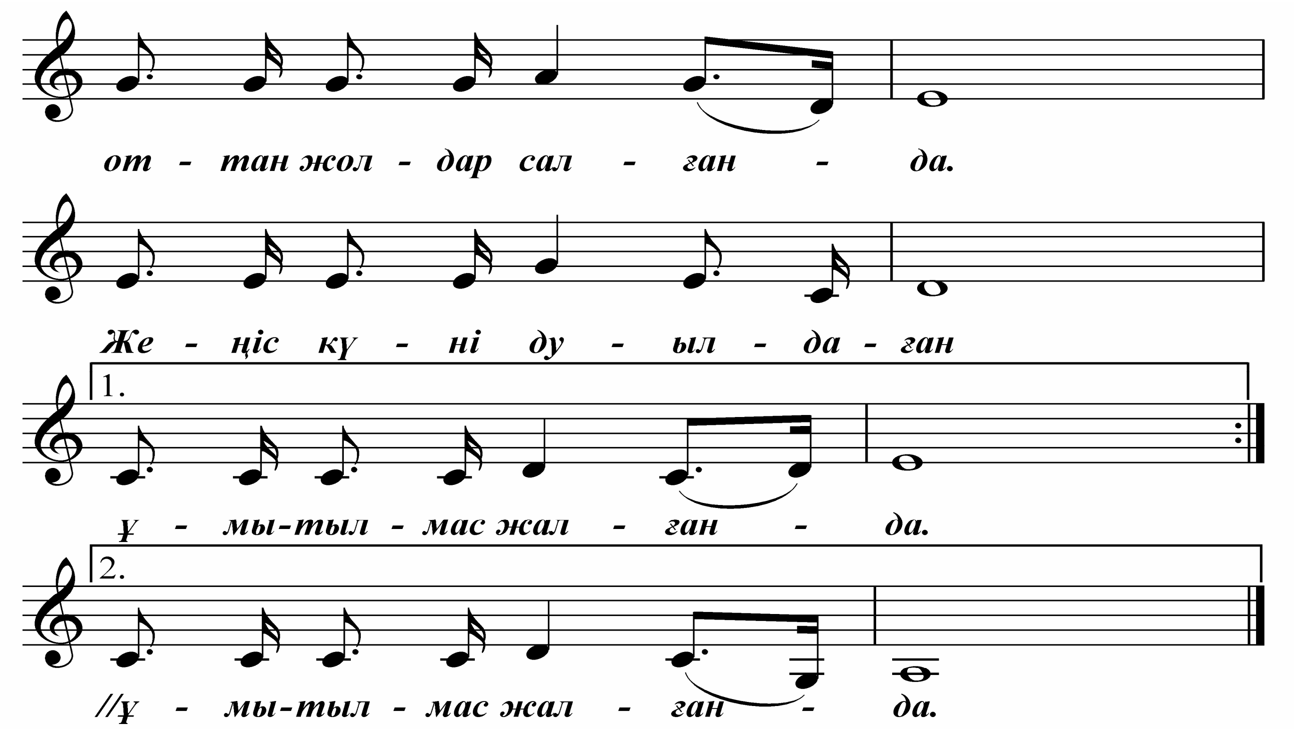

Жеңімпаздар ұмтылысты
Берлиндегі алаңға.
Тасқын күштен зәресі ұшты,
Дұшпан састы табанда.

Қайырмасы:
Катюшалар мың-мыңдаған
Оттан жолдар салған да.
Жеңіс күні дуылдаған
Ұмытылмас жалғанда.

Батырлардың жүрегінде –
Даңқ оты жалынды.
Шет елдерде жүргенінде,
Туған жерін сағынды.

Қайырмасы:
Майдандастар, қаруластар,
Аты өшпейтін батырлар!
Қайдасыңдар, қайран достар!
Хат жазып, үн қатыңдар.

БАТЫР МӘНШҮК

Өлеңін жазған Серік Тұрғынбеков

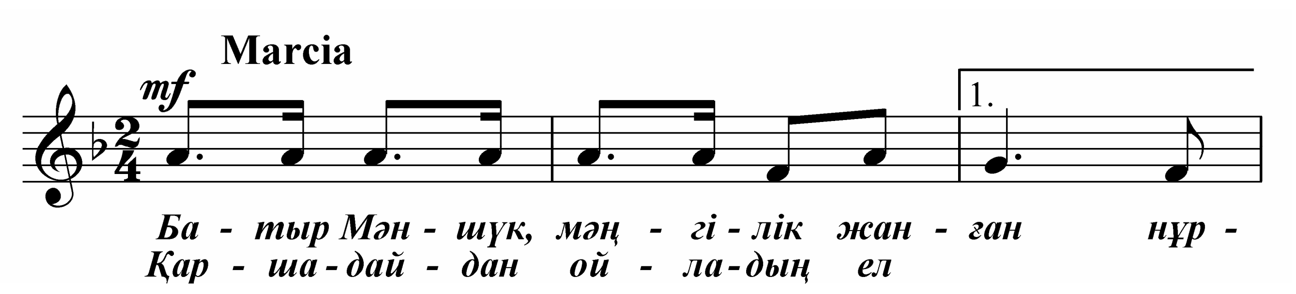

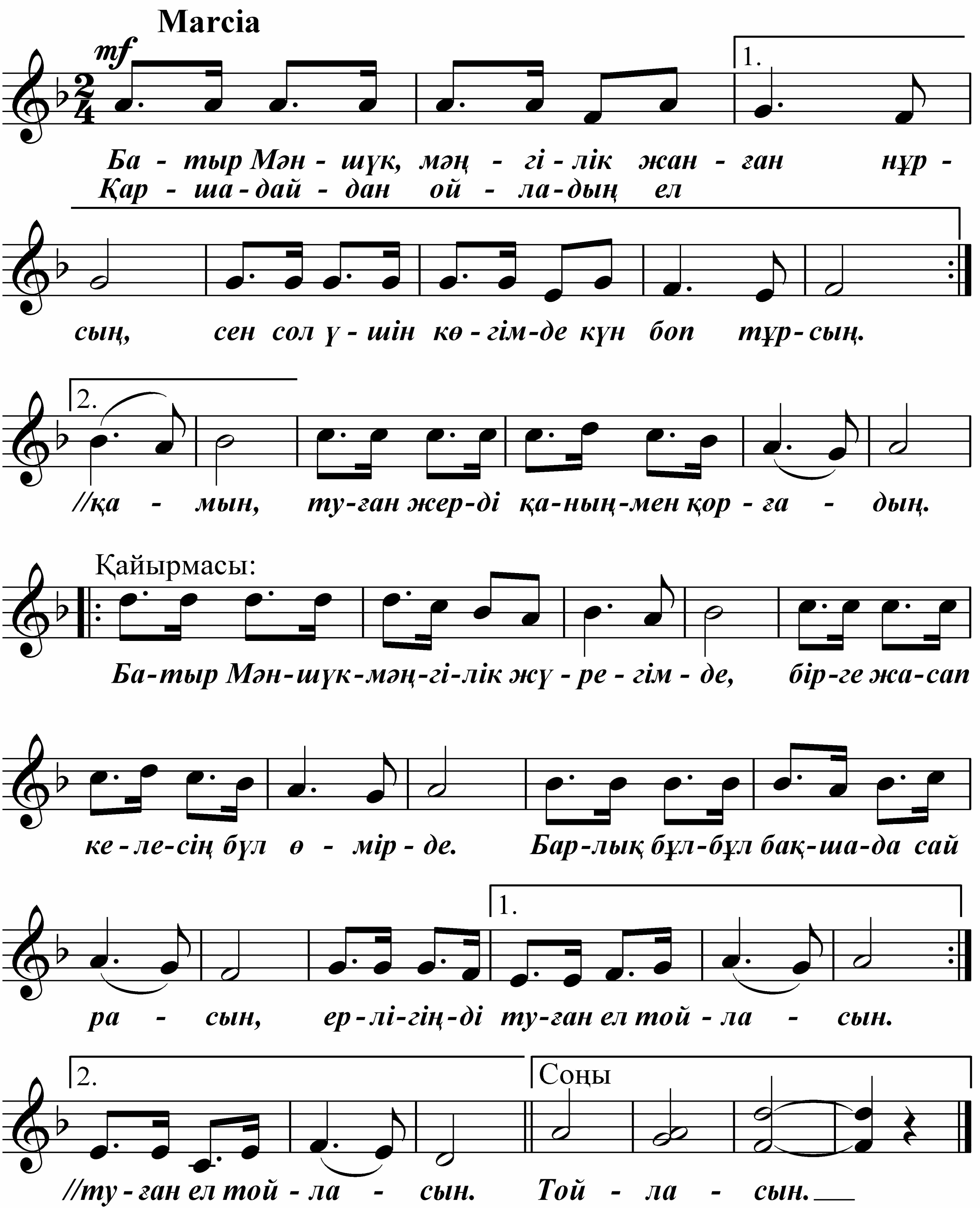

Батыр Мәншүк, мәңгілік жанған нұрсың,
Сен сол үшін көгімде күн боп тұрсың.
Қаршадайдан ойладың ел қамын,
Туған жерді қаныңмен қорғадың.

Қайырмасы:
Батыр Мәншүк – мәңгілік жүрегімде,
Бірге жасап келесің бұл өмірде.
Барлық бұлбұл бақшада сайрасын,
Ерлігіңді туған ел тойласын.

Батыр Мәншүк – мәңгілік жанған жұлдыз,
Өсіп – өсіп өртеңге шыққан гүлміз.
Ерлігіңе әрдайым бас иеміз,
Біз Отанды өзіңдей сүйеміз.

Қайырмасы.

Батыр Мәншүк – мәңгілік ел есінде,
Гүл жайнаған бақыттың белесінде.
Отан үшін қидың сен жаныңды,
Саған арнап шырқаймын әнімді.
Қайырмасы.

Открытие мечети г.Алматы, мкр. Орбита.
Главный муфтий РК Абдусаттар Дербисали

ЖАСТЫҚ ШАҚ

Өлеңін жазған Тұманбай Молдағалиев

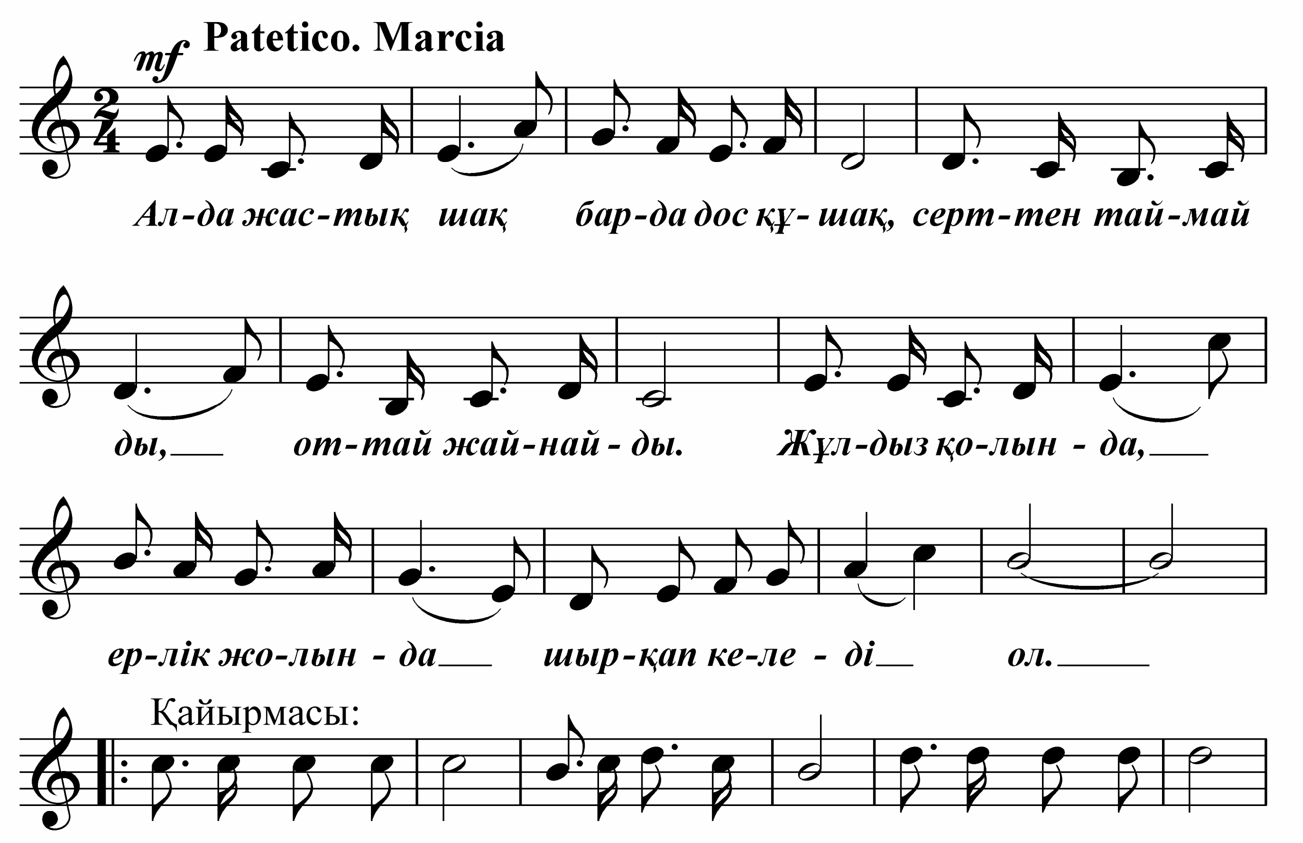

Алда жастық шақ
Бар да дос құшақ,
Серттен таймайды,
Оттай жайнайды.
Жұлдыз қолында,
Ерлік жолында
Шырқап келеді ол.

Бақыт – жастық шақ,
Мәңгі көңіл шат.
Ерлік шақырды,
Еңбек шақырды.
Құрыш ерлерін,
Жұмыскерлерін
Күтіп жатыр жол.

Қайырмасы:
Ерлік жырлары
Еңсе көтерді.
Еркін тыңдағы
Еңбек өтелді.
Алыс жылдарға,
Биік шыңдарға,
Біздің жастық шақ,жет енді.

СОЛДАТ СЫРЫ

Өлеңін жазған Тұманбай Молдағалиев

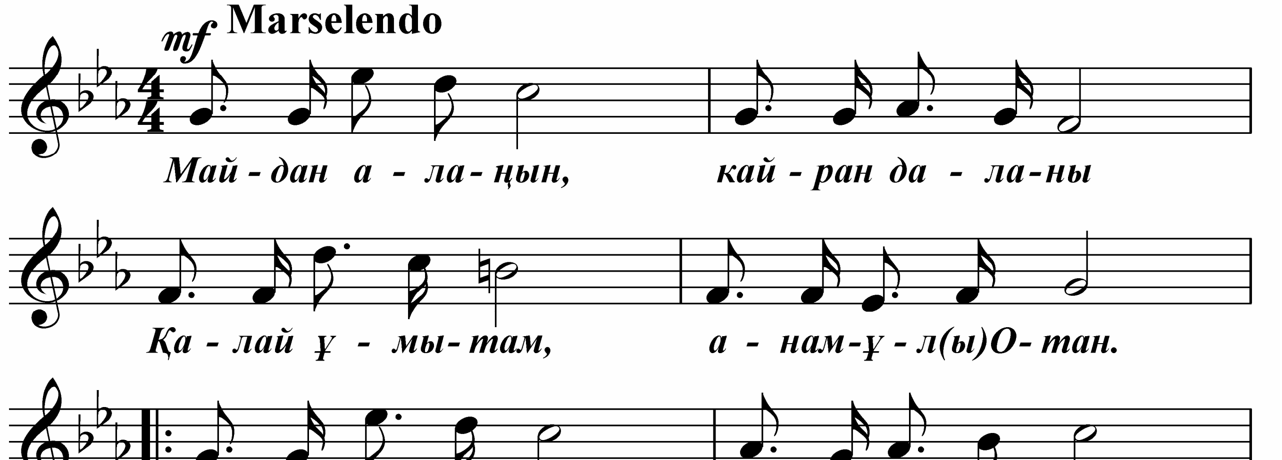

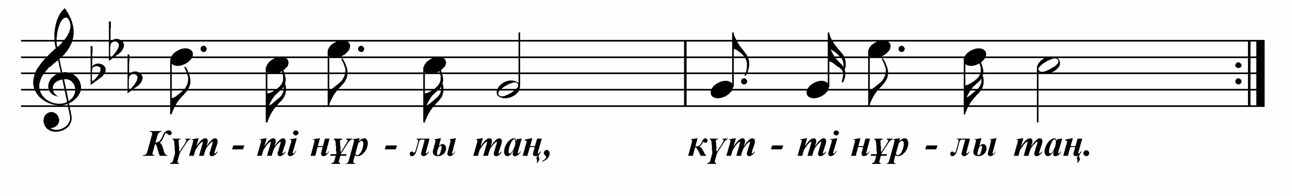

Майдан алаңын,
Қайран даланы
Қалай ұмытам,
Анам – ұлы Отан.
Жағам жыртылды,
Алға ұмтылдым.
Күтті нұрлы таң,
Күтті нұрлы таң.

Алға жүгірдім.
Оқты алға аттым.
Қорғап бүгінді
Қалған солдатпын.
Алыс жылдарға,
Биік шыңдарға
Жеңіс туымен
Самғап жол тарттым.

Бейбіт аспанды,
Ерлік дастанды
Шырқа, жас ұлан
Жұлдыз қасынан.
Алғы күндерге
Албырт көңілмен
Ылғи асығам,
Ылғи асығам.

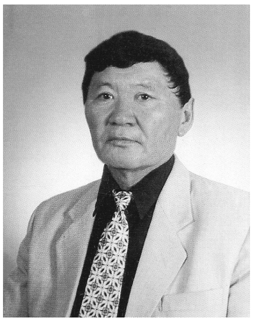

ҚАЗАҚТЫҢ ҚАҺАРМАН ҚЫЗЫ– ЛӘЗЗАТ!

Өлеңін жазған Абдрахман Асылбек

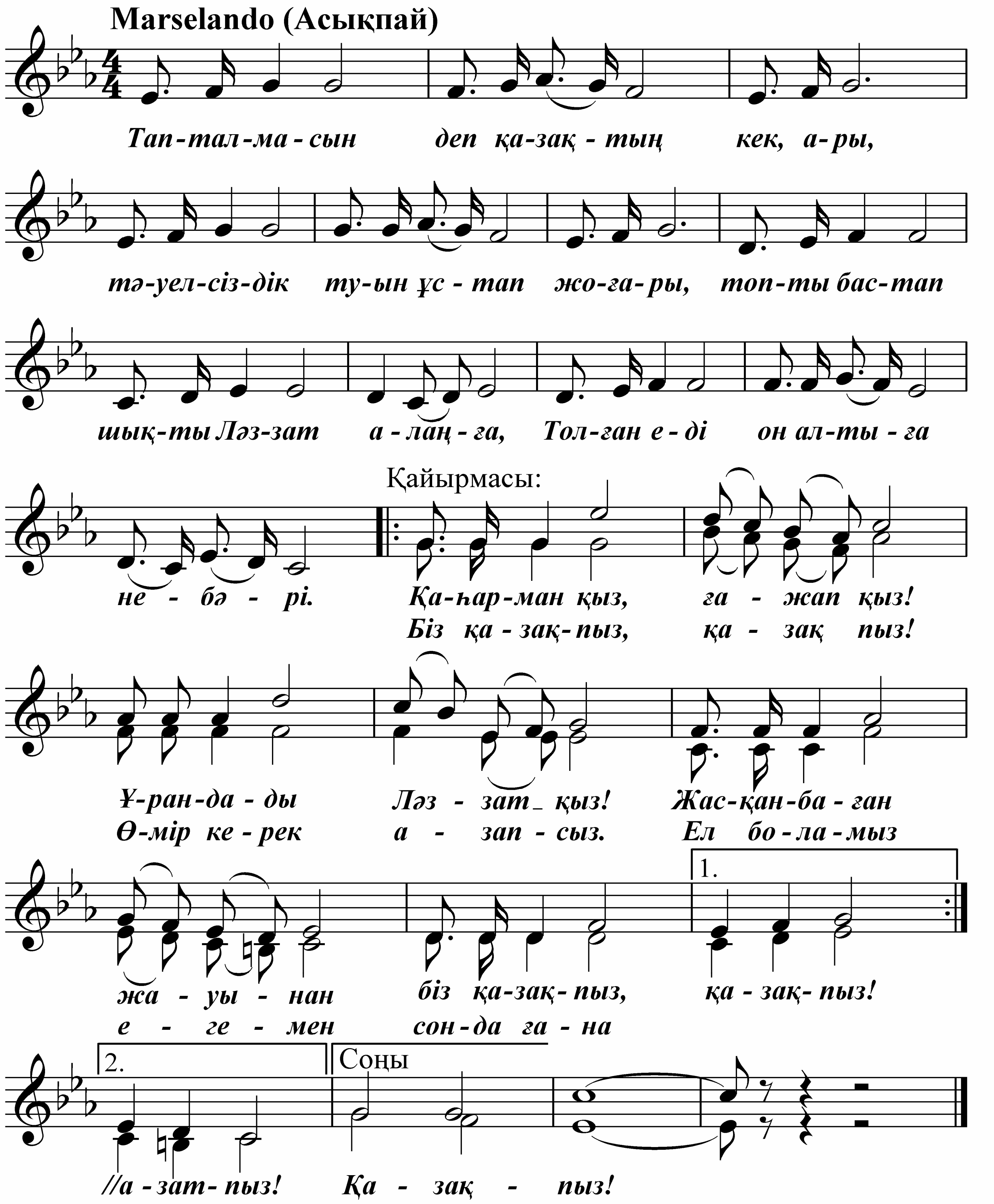

Тапталмасын деп қазақтың кек, ары,
Тәуелсіздік туын ұстап жоғары,
Топты бастап шықты Ләззат алаңға,
Толған еді он алтыға небәрі.

Қайырмасы:
Қаһарман қыз, ғажап қыз!
Ұрандады Ләззат қыз.
Жасқанбаған жауынан
Біз қазақпыз, қазақпыз!
Біз қазақпыз, қазақпыз,
Өмір керек азапсыз.
Ел боламыз егемен,
Сонда ғана азатпыз!

Азаптады қарақшылар қанқұйлы,
Қазақ қыздар қорлық көрді сан қилы.
Арпалысып теңдігі үшін халқының,
Батыр Ләззат желтоқсанда жан қиды.

Қайырмасы.

Елі үшін ерлігімен елене,
Абыроймен атағына бөлене,
Ләззат сынды қазақ қызы қаһарман,
Ұрпақтарға болар мәңгі өнеге.

Қайырмасы.

ЖАЛҒЫЗ БАСТЫ АНАЛАР

Өлеңін жазған Шәмшия Жұбатова

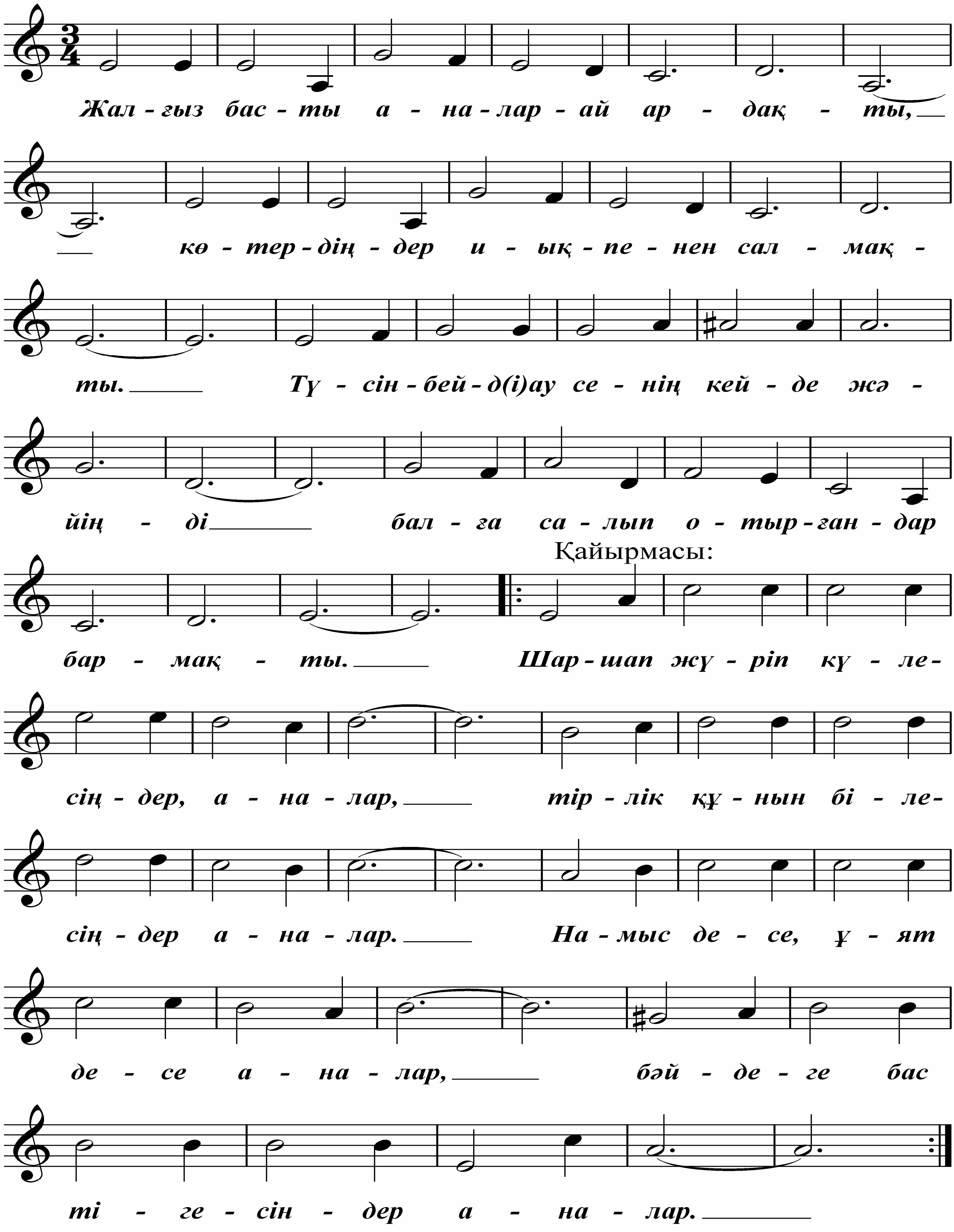

Жалғыз басты аналар-ай ардақты,
Көтердіңдер иықпенен салмақты.
Түсінбейді-ау сенің кейде жәйіңді
Балға салып отырғандар бармақты.

Қайырмасы:
Шаршап жүріп күлесіңдер, аналар,
Тірлік құнын білесіңдер аналар.
Намыс десе, ұят десе аналар
Бәйгеге бас тігесіңдер аналар.

Қазандығын үмітімен жылытқан,
Күн келгенде қиындығын ұмытқан
Бұлақсыңдар бастау алға қайнардан
Тереңдігі көрінетін тұнықтан.

Қайырмасы.

Жалғыз бысты аналар-ай өрсіңдер,
Сұлусыңдар, ғажапсыңдар, ерсіңдер.
Жадырасаң жайлауысың қазақтың,
Қызғалдағы тұнып тұрған белсіңдер.

Қайырмасы.

ТЕМІРЖОЛШЫ ЖЫРЫ

Өлеңін жазған Сауытбек Шенсізбаев

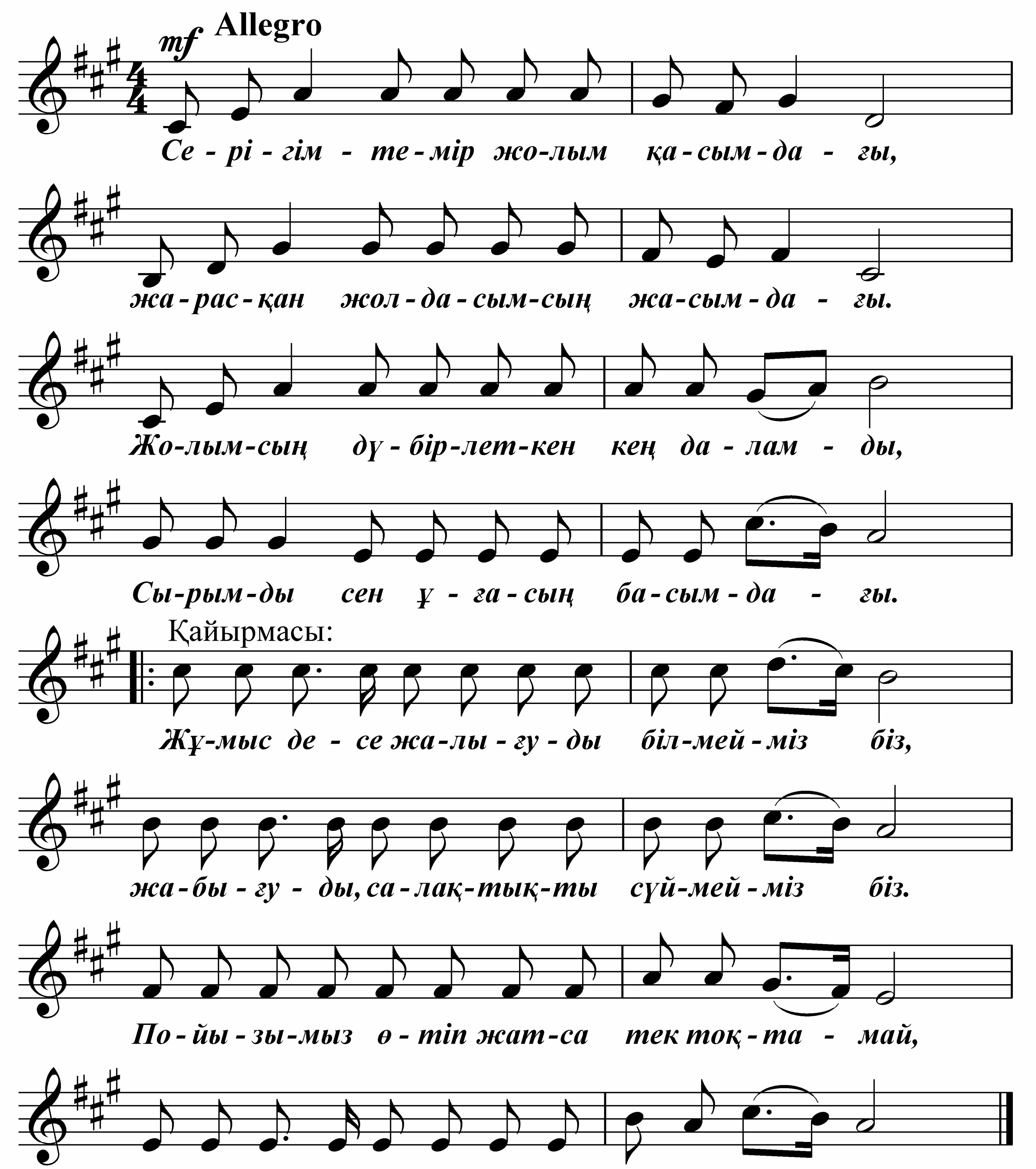

Серігім – темір жолым қасымдағы,
Жарасқан жолдасымсың жасымдағы.
Жолымсың дүбірлеткен кең даламды,
Сырымды сен ұғасың басымдағы.

Қайырмасы:
Жұмыс десе жалығуды білмейміз біз,
Жабығуды, салақтықты сүймейміз біз.
Пойызымыз өтіп жатса тек тоқтамай,
Өр кеуделі ерлерменен бірдейміз біз.

Қанша жыл бірге жүрмін, күнде жүрмін,
Адаспай, қысылмай да, түнде жүрмін.
Сен маған нәсіп бердің, кәсіп болдың,
Өсірдің, өркендеттің – іргелімін!

Қайырмасы:
Темір жолым, алысқа қол жеткізгенсің,
Домбырамның тәтті күйін шерткізгенсің.
Енді ойласам, бар ғұмырым бірге екен,
Көкейімде әрбір күнім сенде өткізген.

ТАТАРЫМ МЕН ҚАЗАҒЫМ

Өлеңін жазған Сайлаубай Тойлыбаев

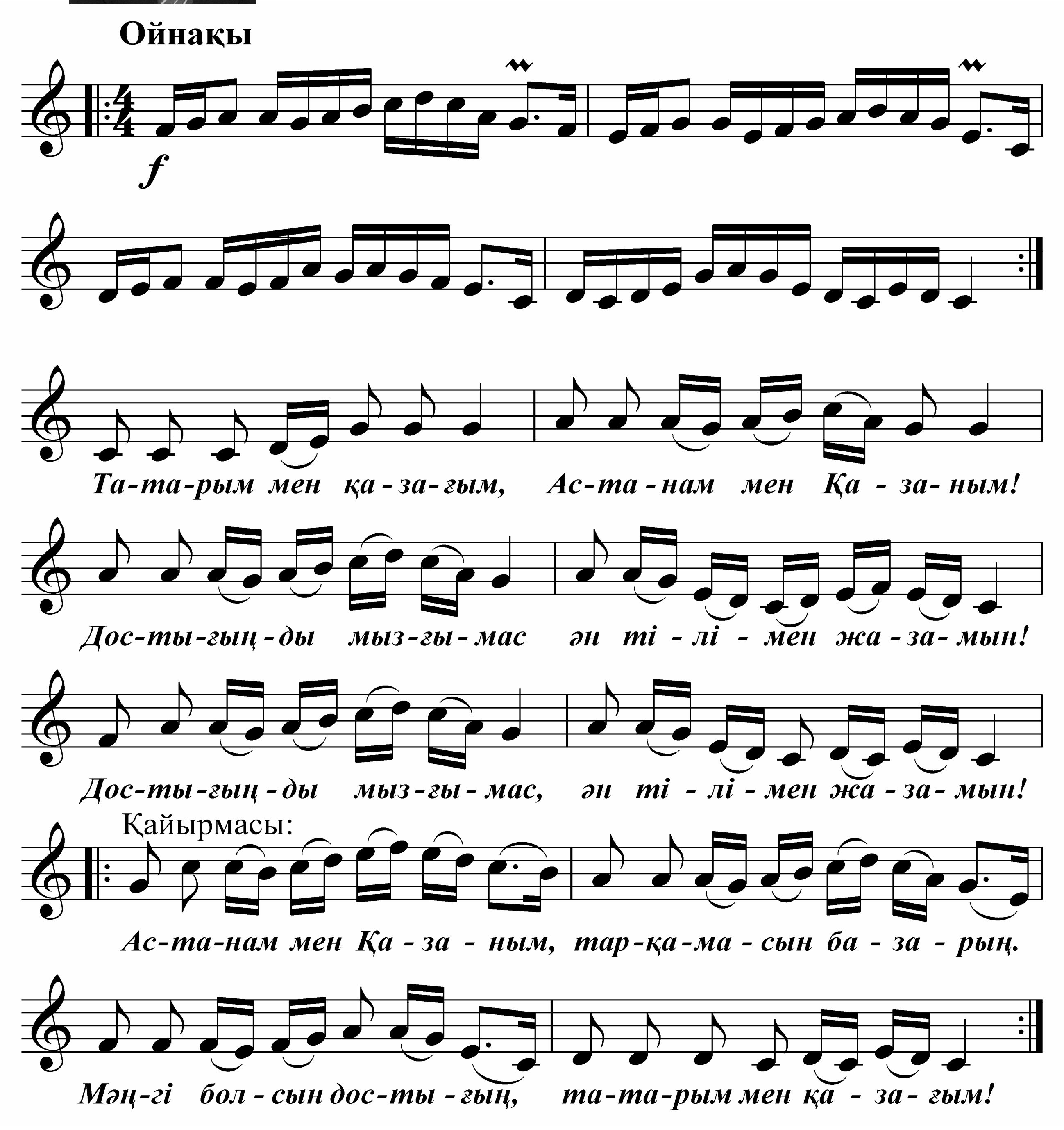

Татарым мен қазағым,
Астанам мен Қазаным!
Достығыңды мызғымас,
Ән тілімен жазамын!

Қайырмасы:
Астанам мен Қазаным,
Тарқамасын базарың.
Мәңгі болсын достығың,
Татарым мен қазағым!

Алтын арай, нұр таңын
Әнге қосып шырқадым.
Ата-баба дәстүрін
Жалғастырсын ұрпағың!

Қайырмасы.

Гүлдей жайнап өңірі,
Таси берсін көңілі.
Татар менен қазақтың
Жарасып тұр өмірі.

Қайырмасы.

Көрген тағдыр азабын
Талай асыл боздағым.
Түп-тамыры бір халық
Татарым мен қазағым!

Қайырмасы.

ЖАС ҰЛАНДАР ЖЫРЫ

Өлеңін жазғандар Бүбіш Тікебаева мен Дәуітқазы Райымбеков

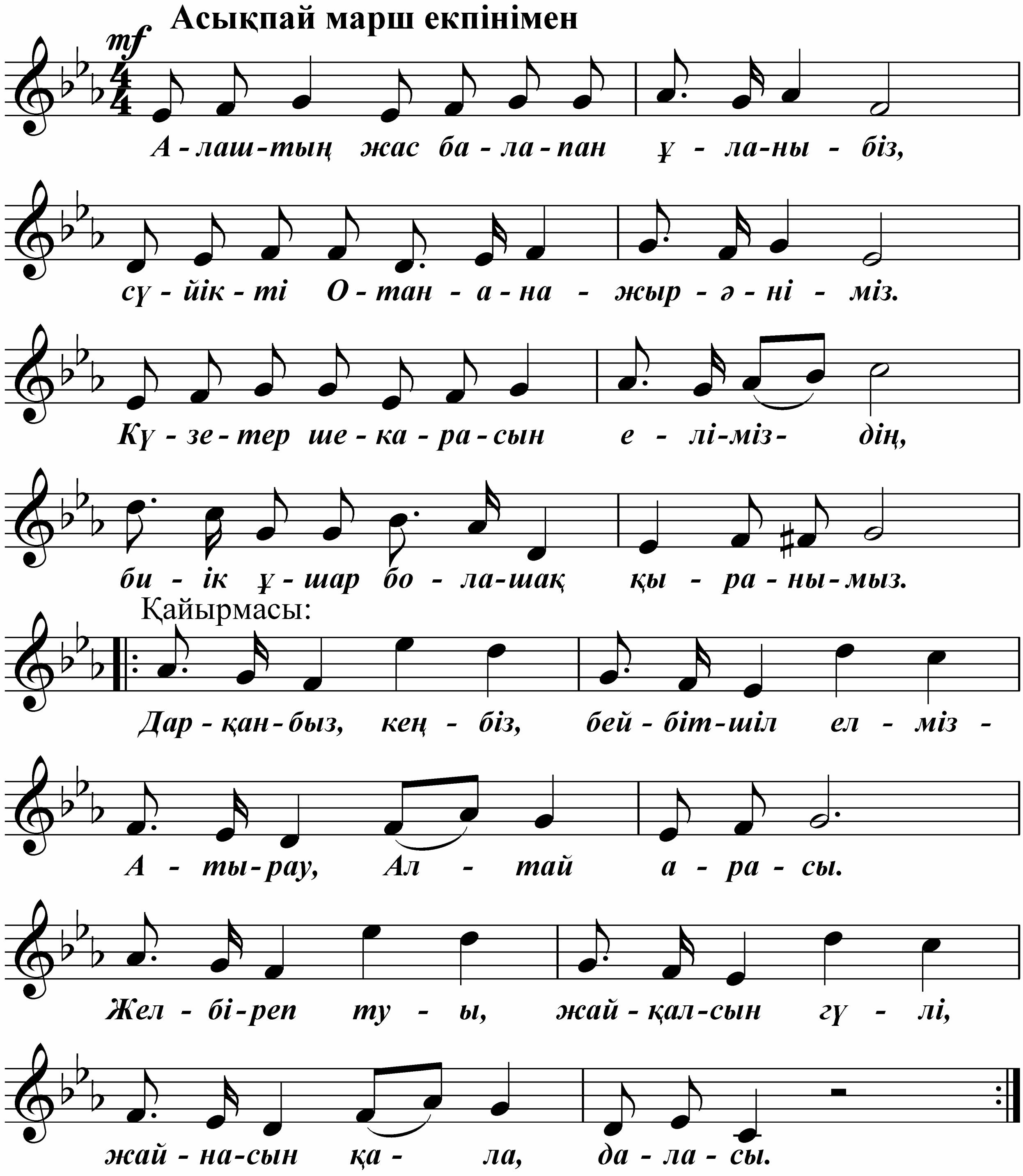

Алаштың жас балапан ұланы – біз,
Сүйікті Отан-Ана – жыр-әніміз.
Күзетер шекарасын еліміздің,
Биік ұшар болашақ қыранымыз.

Қайырмасы:
Дарқанбыз, кеңбіз,
Бейбітшіл елміз –
Атырау, Алтай арасы.
Желбіреп туы,
Жайқалсын гүлі,
Жайнасын қала, даласы.

Шалқыған, шарықтаған күй-әніміз,
Тербеткен болашақты қиялымыз.
Ақтайтын, арқалайтын ел сенімін,
Сүйікті Отан-Ана ұланы – біз.

Қайырмасы.

СПОРТИВНЫЙ МАРШ

Слова А. Соловьева

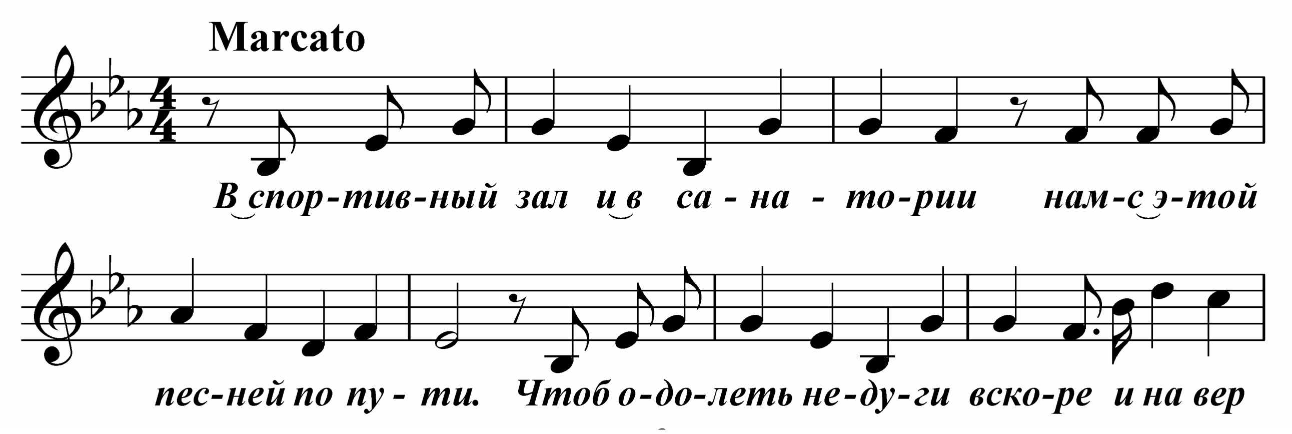

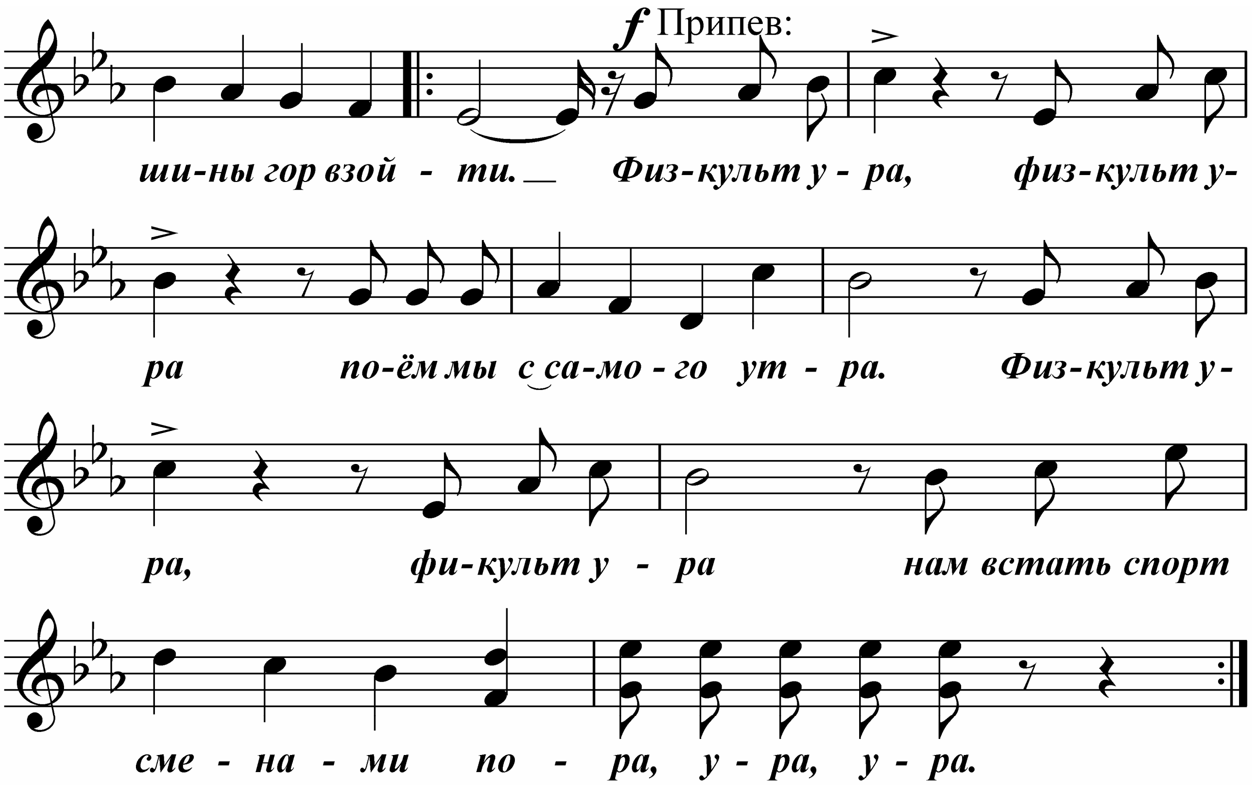

В спортивный зал и в санатории
Нам с этой песней по пути,
Чтоб одолеть недуги вскоре
И на вершины гор взойти.

Припев:
Физкульт-ура, физкульт-ура
Поём мы с самого утра.
Физкульт-ура, физкульт-ура,
Нам встать спортсменами пора.

Тот, кто зарядке цену знает,
Кто смелостью и силой горд,
Тот вместе с нами повторяет,
Что со здоровьем дружит спорт.

Припев.

Здесь в Алатау «ели» царство
Поможет свежий воздух нам.
Ведь, лучше всякого лекарства,
Его целительный бальзам!

Припев.

ОСЕНЬ

Слова А. Плещеева

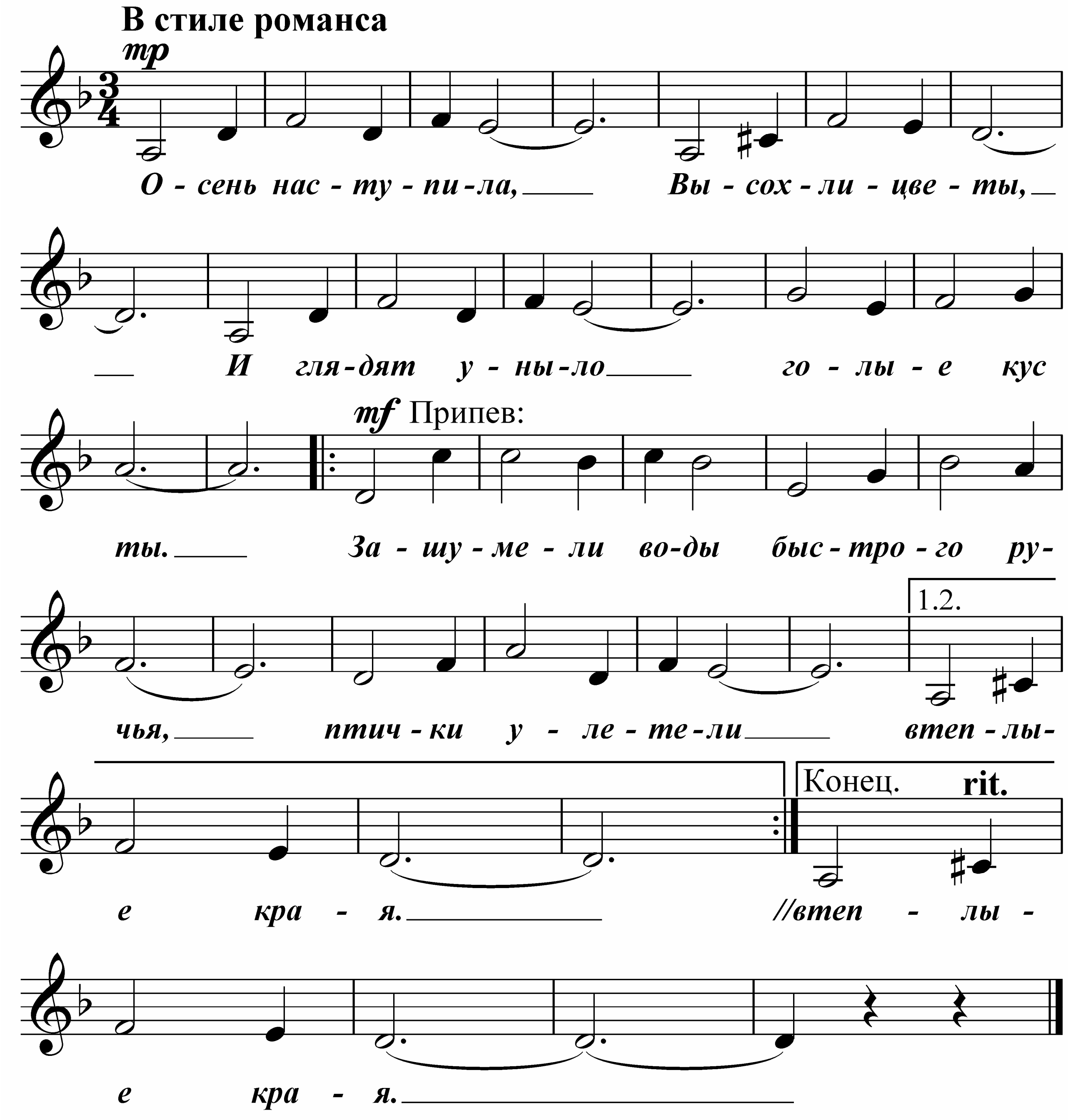

Осень наступила,
Высохли цветы,
И глядят уныло
Голые кусты.

Припев:
Зашумели воды
Быстрого ручья,
Птички улетели
В теплые края.

Вянет и желтеет
Травка на лугах,
Только зеленеет
Озимь на полях.

Припев.

Туча небо кроет,
Солнце не блестит,
Ветер в поле воет,
Дождик моросит.

Припев.

МАТУР БУЛСЫН КИЛӘЧӘК

Рөстәм Әбдусәләмов сүзләре

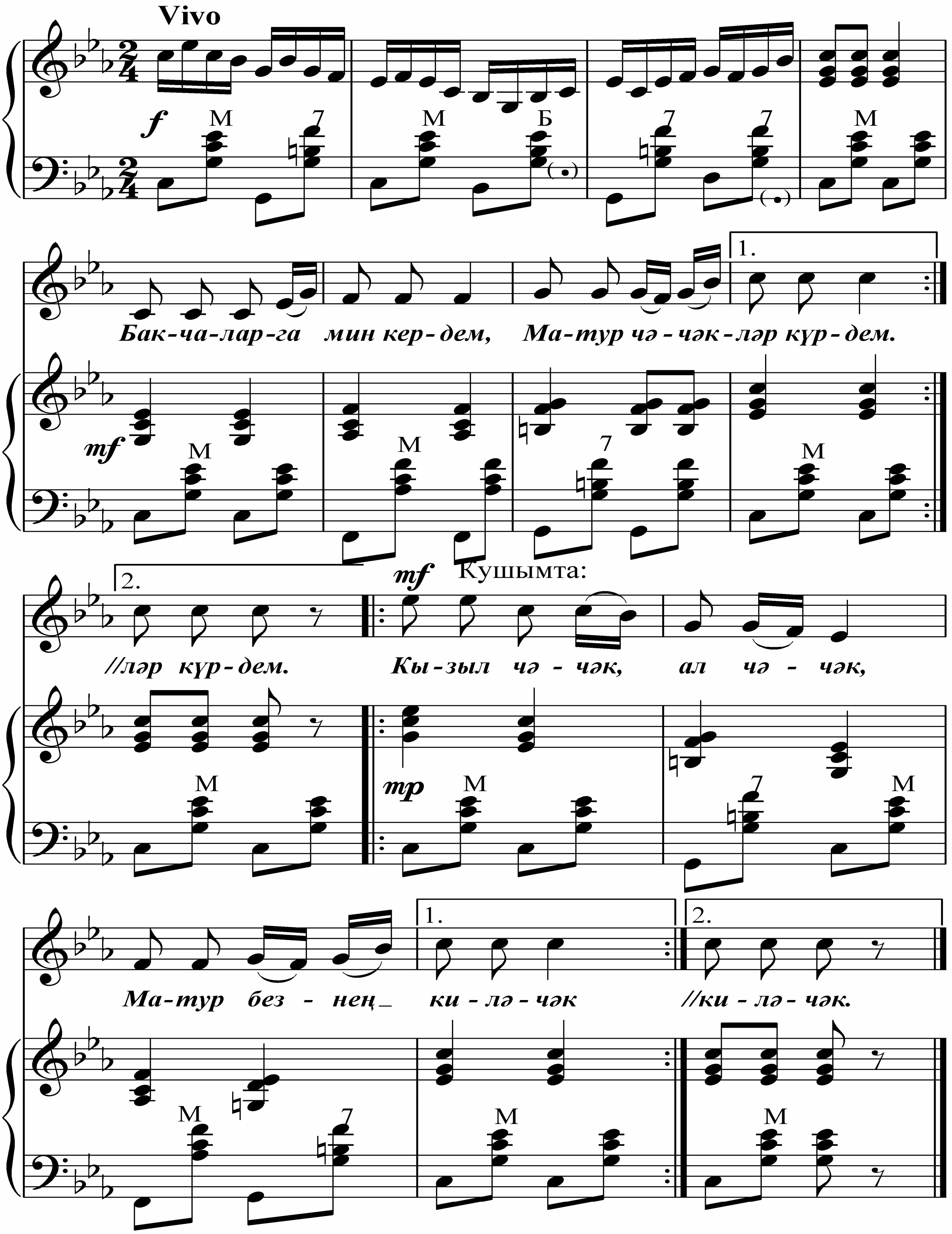

Бакчаларга мин кердем,
Матур чәчәкләр күрдем.

К у ш ы м т а:

Кызыл чәчәк, ал чәчәк
Матур безнең киләчәк.

Кояш нурларын чәчә,
Бәхет капкасын ача.

К у ш ы м т а.

Биибез бергәләшеп,
Җырлыек без гөрләшеп.

К у ш ы м т а.

МЫ ЦВЕТЫ

Слова Рустама Абдусалямова

Перевод А.Соловева

Взор наш радует простор
Полевых цветов ковер.
Средь цветов и мы цветы,
Я цветок, цветок и ты.

П р и п е в:

Ярко-алые цветы,
Детства нашего мечты.

Лучи солнца светят нам,
Нашим полевым цветам.
Средь цветов и мы цветы,
Я тюльпан, а Роза ты.

П р и п е в.

Много ярких здесь цветов,
Дружба крепится без слов.
Алый цвет, красный цвет,
Счастья детского расцвет.

П р и п е в.

АЛТЫН ҰЯМ МЕКТЕБІМ!

Өлеңін жазған Сайлаубай Тойлыбаев

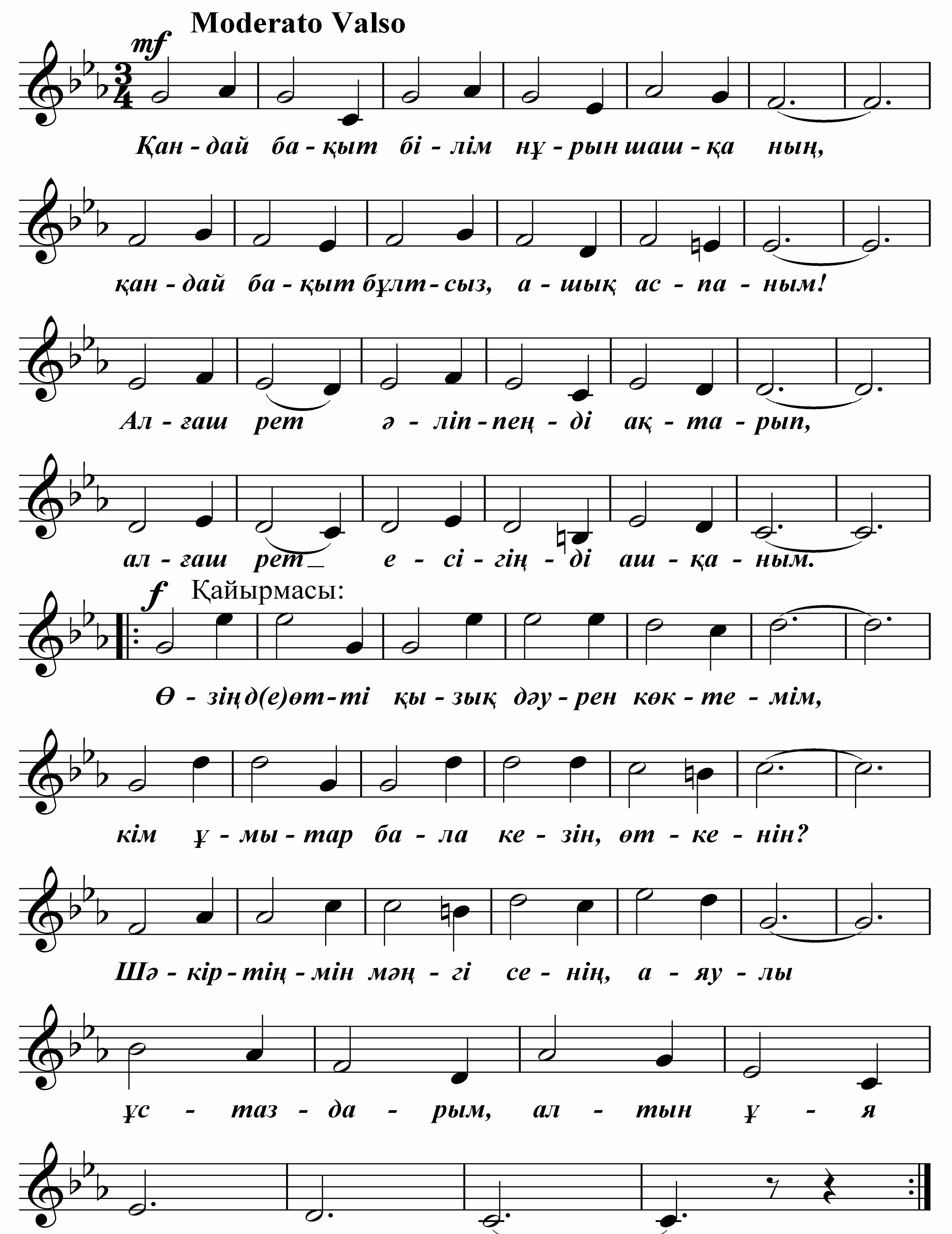

Қандай бақыт білім нұрын шашқаның,
Қандай бақыт бұлтсыз, ашық аспаным.
Алғаш рет Әліппеңді ақтарып,
Алғаш рет есігіңді ашқаным!

Қайырмасы:
Өзіңде өтті қызық дәурен көктемім,
Кім ұмытар бала кезін, өткенін?
Шәкіртіңмін мәңгі сенің, аяулы
Ұстаздарым, алтын ұя мектебім!

Өмірге енді терең оймен қарадым,
Жұлдыз болып жарқырады қалауым.
Бір өзіңнен білім алып, жалықпай,
Қимай енді қанат қағып барамын!

Қайырмасы.

Биіктерден көрген сайын мақтанар,
Кез де туды ақ жол тілер, шаттанар!
Ұлағатты ұстазының бейнесі
Шәкіртіңнің жүрегінде сақталар!

Қайырмасы.

РӘВИЛ ГОЗӘИРОВ

... Сайрат, сайрат гармуныңны
Таулардан далаларга –
Ерак булса да Туган як,
Җыр булсын араларда!

Бу – ансамбльгә багышлап язылган җыр сүзләре. Күрәсез, ул нинди ашкынулы агышлы, җиңел ритмлы? Әйдә, композитор, сал көйгә аларныы! Яңгырасын татар җыры! Һәм яңгыраталар да, чөнки яз инде дип, ялынырга кирәк түгел. Шагыйрьнең дусты – композитор Галимҗан Тамендаров бар. Ул кыстатып тормый, яза.

Рәвил Гозәиров иҗатында тагын бер тема бар. Ул – дуслык турында. Шагыйрь раславынча, кешеләр арасындагы мөнәсәбәтләрне дуслык, узара ярдамлешеп яшәү билгеләргә тиеш. Чөнки бу сыйфатлар татулык, имин яшәү нигезе булып торалар. Шуңа күрә шагыйрь дуслыкны тормышта һич ни белән дә алыштыргысыз дип саный.

... Ялварам сиңа, Ходаем,
Аерма, дип, дус-иштән ...
Гади гена дус та артык
Йөз алтын, мең көмештән!..

Р.Гозәиров дуслык темасына тукталганда, кешеләр арасындагы дустанә мөнәсәбәтләр урнаштыру әһәмиятен чагылдыру белән генә чикләнми, бәлки дуслык, туганлык, милләтара элемтәләрдә дә бик актуаль булуын ассызыклый. Бу җәһәттен авторның «Дуслык кулы» исемле шигыре аерылып тора.

Татар, казакъ – яуда дуслар,
Тыныч хезмәтта – көндәш...
Ярышып, көч сынашалар, –
Асылда, алар тиңдәш!..

Менә шигырьнең соңгы юллары:

... Алматыда бер бина бар –
Тәрәзләре нур тулы...
Шул бит татарның казакъка
Сузылган дуслык кулы!..

Сүзне йомгаклауга юнәлтеп, шуны әйтергә кирәк: җыентыкта урын алган шигырьләрнең идея-эстетик яңгырашы укучыга якын һәмаңлаешлы. Шигырьләр җиңел ритмлы, бер укуда, бер ишетүдә аңлашырлык итеп язылганнар. Дөресен әйткәндә, алар эстрада шигырьләре. Аларда кабул итүне авырлаштырырлык катлаулы

метафоралар юк, барлык шигъри матурлык – мәгънә, сурәтләү аңлаешлылыгы бәрабәренә ирешелә. Шигырьләрне укучыга якынайткан тагын бер сыйфат бар. Ул шуннан гыйбарәт: автор сурәтлеү тукымасын еш кына афоризм булып китәрлек сүз тезмәләренә бизи:

Дан – М актауны яратмады,
Гайбәт сүзләр таратмады,
Сәфәр булды – җан атканы! –
Иңләде күп тарафларны...

Бу юллар, шөбһәсез, укучының шигырьгә мөнәсәбәтен активлаштырмый калмый. Шундый ук тәэсир итү көче түбәндәге мисалда да ачык чагыла:

Дус-ишләрен һич сатмады,
Авыр чакта нык яклады,
Кирәк икән – усалларны
Сузе белән яңаклады.

Ниһаять тагын бер мисал:

Ата-бабаларым татар булган,
Яшермәгән алар өммәтен.
Югалтмыйча гореф гадәтләрен,
Саклаганнар татар милләтен!

Үзенең нәсел-нәсәбәтен онытып, мин татар түгел дип, ят милләт исеменә яшеренеп йөрүче маңкортларны тәүге асылларына кайтырга искәртмиләрмени әлеге юллар? Шул ук вакытта автор үз кисәтүләрен кычкырып, ямьсез итеп тәгъбир итми. Аның тавышы – сабыр, ләкин – кырыс һәМ катгый. Афористик тәгъбирләр турында сүз барганда тагын бер мисал китерми каласы килми.

Түземле дә, сабыр да бул,
Авыр булса – телең тешлә...
Калган эшкә кар яудырмый,
Бүгенгесен – бүген эшлә!

Шәрәф Әхмәдулла -әдәби Тәнкыйтче, доцент Казан ш.

ТАТАРСКИЙ НАРОДНЫЙ АНСАМБЛЬ «САРМАН-БУЛБУЛ»

Татарскому народному ансамблю «Сарман-Булбул» в 2010 году исполняется 25 лет. Инициатором создания ансамбля был славный сын казахского народа, большой любитель татарской музыки Серик Калиевич Калиев по профессии журналист.

Серик Калиевич Калиев
(1929–2006гг.).
Родился 21 декабря в селе Аксу Талды-Курганской области. Участник трудового фронта в ВОВ. Журналист, инциатор создания татарского ансамбля «Сарман-Булбул».

Поздней осенью 1984 года ко мне домой позвонили: это был Серик Калиев. Он представился и предложил создать Татарский Ансамбль. Я вначале отказывался, так как был очень занят. В то время я играл народным артистам СССР Братьям Абдуллиным, Розе Баглановой и детскому хору «Балдырган» при школе-интернате №4, участвовал каждое воскресенье в прямом эфире телепередачи «Қурдастар». Но после неоднократных звонков, примерно через полгода, я выкроил время и согласился встретиться с ним в областном институте усовершенствования учителей.

На первой репетиции собрались несколько человек. Условия мне не понравились, я попросил Серика Калиевича, чтобы он обратился к директору дома культуры ЦК издательства «Дауир» Нугмановой Гульнаре Хамзиевне и председателю профкома Березиной В.И с просьбой организовать ансамбль на базе их дома культуры. Они не отказали, за что мы им очень благодарны. На дворе стоял октябрь 1985 года. Я предложил назвать ансамбль «Сарман». Художественным руководителем коллегиально был избран ныне

Заслуженный работник культуры Республики Татарстан, драматург, поэт и ведущий программы ансамбля Гузаиров Равиль Якубович.

Музыкальным руководителем стал отличник просвещения КазССCP талантливый педагог, играющий на различных национальных инструментах, историк, философ Халит Закирович Галиакперов.

Первым хореографом ансамбля была отличник просвещения Казахской ССР, прима-балерина оперного театра им.Абая Галия Шакировна Мансурова (сестра известного дирижёра Фуата Мансурова), затем хореографом стала Зухра Ибраевна Мажитова, кандидат физико-математических наук; а сейчас танцевальную группу ансамбля возглавляет Камария Киамовна Мансурова, отличник просвещения Казахской ССР, лауреат международных конкурсов и фестивалей.

Руководителем вокально-инструментальной группы был приглашен Талгат Юзаев (им были записаны первые фонограммы на радио).

Ансамбль удостоился народного звания и неоднократно подтверждал его. Кроме того, он стал Лауреатом Республиканских и Международных конкурсов и фестивалей.

После развала СССР, в 1991 г, по моей просьбе, ансамбль базировался в казахской школе-интернате №4 имени Ибрагима Нусупбаева, где директором школы-интерната был мой ученик Даутказы Райымбеков. Здесь был создан ансамбль «Булбул», правопреемник ансамбля «Сарман».

А в 1992 году, по приглашению директора дома учёных при Академии РК – Бибатыровой Гайникен Айдархановной (большой поклонницы татарской музыки), мы начали заниматься в доме учёных.

С 1995 года ансамбль базируется при Ассоциация «Идел». Президентом Ассоциации является профессор Каримов Мурат Абдулхаевич.

Первыми участниками ансамбля «Сарман» были: Лябиба Сермухамедова, Асия Минвалиева, Фарида Ибрагимова, заслуженные работники культуры Республики Татарстан Галиба Сайбулатова и Равиль Гузаиров, солисты-вокалисты с уникальными голосовыми данными Накия Вафина и Загид Шакиров, Роза Ишкенова, Фердаус Сафаргалиева, танцор, певец, юморист и ведущий программы Флюр Мухиянов, отличник радио и телевидения, главный редактор детского вещания, один из инициаторов передачи в РК на татарском

языке, домбрист, кураист-сыбызғы Нурахмет Жорабеков; Сания Галиева и Хади Махмудов – учителя воскресной школы при Ассоциации «Идел», Шагдат Чемборисов – баянист, флейтист, заслуженный деятель культуры РК, Хайруллин Гриф Тимурович – профессор, поэт-песенник, председатель областного татарского культурного центра, Ахтям Шайбаков – гармонист на тальянке, Шамиль Шагалимов – заслуженный артист РК, солист оперного театра им.Абая, Шаукат Сагаутдинов – коцертмейстер-баянист, Рим Габдрахманов – лауреат международного конкурса в г.Алматы 1993г., Шамиль Сагаутдинов – певец-песенник, Зиля Даутова, Хамида Галиакперова, Рамзия Есенбаева, Халима Сафиуллина с дочками близнецами Дильбар и Амин Фахреевы, Марсель Калдияров, Виктория Шарипова, Гулярам Сабденова, Рустам Абдусалямов – поэт-песенник, Зифа Рафикова, Галлия Рафикова, Халида Халиуловна Абулханова – музыкальный руководитель ансамбля «Сарман», заслуженный деятель РК и Республики Татарстан, Агайша Исагулова – профессор Казахского Государственного женского университета, композитор, певица: танцевальная труппа: Шамиль Каримов, Муслим Курманов, Мадина Жанузакова, Даниль Ахметшин, Инжи Гузаирова, Рафаиль Валиев, Рахим Тамендаров, Нурия Тамендарова, Регина и Радмила Гузаировы, заслуженный деятель РК Талгат Мукушев (кураист-сыбызгы), мой ученик Ринат Абдухаликов – композитор-песенник, автор знаменитой песни «Мой татарский мальчик» и многие другие.

Организаторы ансамбля «Сарман»: Серик Калиев, Шаукат Сафаргалиев, Равиль Гузаиров, Ибрагим Хисамутдинов, академик Шавкат Ибрагимов, Зубаир Алдагаров, Гайша Юлдабаева – педагог воскресной исламской школы, Субутай Абдрахманов, Эльмират Вафин, Яшар Ахметжанов, Анас Усманов, Айтуган Юничев, Рабин Сафаргалиев, Субутай Абдрахманов, Гамбар Исхаков, Каюм Нигматуллин, Исмагил Шарипов (инициатор возрождения татарской мечети), Мухаметдин Гарифуллин – первый учитель татарской воскресной школы, Айнур Аюпова, Рауф Гареев – профессор, первые дикторы на татарском языке – Халима Сафиуллина и Фаягуль Губайдуллина, Альфия Сабитова, режиссер телевидения РК Равиль Мусалимов, Равиль Багаутдинов (советник по экономике в Казахстане полпредства республики Татарстан), Амир Газизов (советник по экономике в Казахстане полпредства республики Татарстан), Зифа Рафикова, Диляфруз Фирузовна Галимова кандидат медицинских наук, Найля Хайруловна Каримова – кандидат

медицинских наук, Альфина Гаязовна – товаровед, руководитель молодежной группы Ринат Аюпов, Зайнулла Ибрагимов – активист татарской молодежи г.Алматы, делегаты I Всемирного Форума татарской молодежи 2004 года, делегаты IV Всемирного конгресса татар 2007г., делегаты III Всемирного Форума татарской молодежи 2008г.

Спонсоры: Махмуд Муслимов, Шамиль Бекболатов, Ришат Насырбаев, Исмагиль Абизов, Турсун Габитов, Ялкын Вафин, Темиржан Мамлютов, Майра Жузбаева, Гайша Юлдабаева, Ришат Ахметжанов, Курбангали Юнусов и другие.

Участники концертов – народные артисты СССР Роза Багланова, Ермек Серкебаев, Бибигуль Тулегенова; народные артисты РК – Асет Бейсеуов, Рашид Мусабаев, Сара Тыныштыгулова, Ескендер Хасангалиев, Кудайберген Султанбаев, Нургали Нусупжанов, Хафиз Есимов, мои ученики Мадина Ералиева и Макпал Жунусова, Анатолий Гайсин – профессор консерватории; заслуженные артисты РК – Алибек Жанбырбаев, моя ученица Гульмира Саймасаева, Токсын Кулумбетов, Минтай Тлеубаев мои ученики Карина Абдуллина, Максат Оспанов, Жарас Уалиев, братья Гизатуллины – Рафаэль и Жалил; народные писатели – Музафар Алимбаев, Туманбай Молдагалиев, Шерхан Муртаза, Турсунхан Абдрахманова – профессор, академик, Лауреат Государственной премии; известные поэты – Султан Калиев, Серик Тургунбеков, Сайлаубай Тойлыбаев, Рустам Абдусалямов, Шарбану Кумарова, Абдрахман Асылбеков, Бобиш Текебаева. Также принимали участие в концертах ансамбли: «Гульдер», «Айгуль», «Досмукасан»; фольклорно-этнографические ансамбли «Сазген», «Отрар Сазы», Государственный оркестр народных инструментов им Курмангазы, эстрадно-симфонический оркестр радио и телевидения РК. Хочу выразить огромную благодарность за помощь в создания этой книги Калиеву Султану (известный поэт-песенник), Гузаирову Равилю (известный поэт-песенник), Хайруллину Гриф Тимуровичу (академик, профессор, известный поэт-песенник), Уразгуловой Алие Кабдуллович (заслуженный деятель культуры РК), Утебердиевой Гульжанат Касымовне (завуч республиканского детского санатория «Алатау»), Рамазановой Насиме (Алматинская область институт профессионального развития кадров, член Республиканской методической комиссии, а также сотрудникам Казахского авторского общества Жубатовой Шамшие, Болегеновой Алие, и моей любимой супруге Альфие Хаким кызы. Вот уже более 40 лет совместной

супружеской жизни она всегда рядом со мной во всех жизненных удачах и невзгодах.

Г. Г. Тамендаров – педагог-композитор, основатель и главный руководитель ансамбля «Сарман», лауреат Всемирных и международных конкурсов и фестивалей, заслуженный работник образования РК, заслуженный работник культуры Республики Татарстан, член Союза композиторов РК, Указом Президента Российской федерации В.В. Путиным награжден медалью в честь тысячелетия г.Казани, автор более 200 песен и музыкальных произведений.

УЧАСТНИКИ ВОВ

Усманов Мухамедшариф Самигулович родился 28 июля 1914 года в городе Кокчетаве. Инвалид Великой Отечественной войны. Организатор первого Татарского культурного центра в городе Алматы. Почётный член народного ансамбля «Сарман» 9 мая 2010г.

Хисамуддинов Ибрагим Билялович родился 9 мая 1924г. в г.Алматы, участвовал в штурме г.Берлина. Летчик-штурман, майор авиации. Один из организаторов Татарского культурного центра и ансамбля «Сарман-Булбул» г.Алматы. Почетный член ансамбля с 9 мая 2010г.

Исмагулов Закуан Абдуллович 1925г. рож., участник ВОВ, штурмовал г.Берлин, полковник МВД. Почётный член народного ансамбля «Сарман» 9 мая 2010г.

Абдрафикова Хадича (Тамендарова) 1913г. рож., родилась в г.Павлодаре РК. Участник трудового фронта в ВОВ. Награждена медалями и орденами. Почетный член народного ансамбля «Сарман-Бұлбұл» с 9 мая 2010 г.

Каримов Мурат Абдулхаевич 1931г. рож., участник трудового фронта в годы ВОВ, профессор, президент ассоциации «Идел». Почётный член народного ансамбля «Сарман» 9 мая 2010г.

Джекбатырова Фарида Фаттыховна (Тамендарова). Родилась 5 мая 1925г. Майор МВД РК. Почетный член ансамбля «Сарман-Булбул» с 9 мая 2010г.

Нурумов Камиль Сабирович 28 апреля 1925г. рож. Дошел до Варшавы, лейтенант. Почетный член ансамбля «Сарман-Булбул» с 9 мая 2010г.

Мухамедиев Минтай 1918г. рож., железнодорожник, работал начальником транспортного цеха Талды-Курганского сахарного завода. Он прошел всю Великую Отечественную войну в составе первого Белорусского фронта до Берлина, затем, в 1945 году его часть была переброшена на Дальний Восток в Сахалин, где он прослужил еще 2 года. Вся его жизнь является примером активной жизненной позиции, честного и добросовестного отношения к труду. Мухамедиев М. избирался депутатом поселкового совета, председателем сельского совета аксакалов. Почетный член татарского народного ансамбля «Сарман-Булбул» с 9 мая 2010 года.

Шагиев Талип Закирович. Родился 15 апреля 1925г. в Нижней Каменке Республики Татарстан. Дошел до города Праги. Почетный член ансамбля «Сарман-Булбул» с 9 мая 2010г. Его отец **Шагиев Закир** родился в 1901г., участник ВОВ в Панфиловской дивизии.

Касматов Ривкат Аскарович (1925–2002гг.). Белорусский фронт и Дально-Восточный фронт. Дошел до Кёнигсберга.

Юничев Айтуган Файзуллович (1920–2005гг.). Родился в Китае г. Кулджа. Один из организаторов Татаро-Башкирского центра и ансамбля «Сарман-Булбул» г. Алматы.

Усаев Мухаммед Хазиахметович (1924–2009гг.), участник ВОВ, полковник пограничных войск.

Бадаев Хаким Сабирович (1908–1984гг.). Дошел до Берлина, был ранен и не дошел до Брандербургских ворот 120м. Я исполнил его просьбу: в 1981г. сыграл на баяне у ворот и прикоснулся к этим воротам.

Мухамедситиков Хаким Садыкович (1902–1981г.). Разведчик-связист, дошел до Берлина, очень скромный человек, не любил говорить про свои фронтовые подвиги, потерял 12 детей.

Тамендаров Фарид Фатыхович (1924–2008гг.), участник ВОВ, дошел до Кенигсберга, полковник МВД.

Тамендаров Геряй Адылевич (1904–1977гг.), участник ВОВ, Харьковское направление, узник концлагеря, реабилитирован посмертно.

Садреддинов Махмуд Салихович (1924–2008гг.). Разведчик. Один из организаторов татаро-башкирского центра г.Алматы. Внес большой вклад в создание татарского ансамбля «Сарман-Булбул». Почетный член ансамбля с 2005г.

Ибрагимов Зайнулла Шайдулла улы (1906–1944гг.). Погиб на ВОВ. Связист 1941–1944гг.

Я рад тому, что имею возможность общаться с Тамендаровым Галимжан Геряевичем, – талантливым человеком, артистом и педагогом, ярким представителем татарского народа, верным гражданином Республики Казахстан, одним из символов дружбы и гармоничного существования казахской и татарской культур.

Рад оказывать посильную помощь в организации концертов, гастролей и других мероприятий, участвовать в работе ансамбля «Сарман» и в издании этой книги.

Искренне уверен, что и в дальнейшем, мы будем активно сотрудничать в проектах и реализовывать новые творческие замыслы.

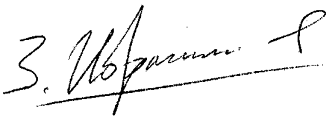

З. Ибрагимов –
активист татарской молодежи г.Алматы, участник ансамбля «Сарман», делегат I Всемирного Форума Татарской Молодежи 2004г., делегат IV Всемирного Конгресса Татар 2007г., делегат III Всемирного Форума Татарской Молодежи 2008г.,

ЭЧТӘЛЕК

Об авторе......3
Галимжан Тамендаров......6

Бөек җиңү......8
Рәвил Гөзәиров сүзләре
Үлемсезлек......10
Рәвил Гөзәиров сүзләре
Җиңү көне......12
Рәвил Гөзәиров сүзләре
Әткәем......15
Рәвил Гөзәиров сүзләре
Җилләр исә......16
Рәвил Гөзәиров сүзләре
Ашкынам мин туган ягыма......17
Рәвил Гөзәиров сүзләре
Әй, гармун телләре......19
Рәвил Гөзәиров сүзләре
Салкын чишмә......21
Рәвил Гөзәиров сүзләре
Мамлютем кырларында......22
Рәвил Гөзәиров сүзләре
Ә канатсыз миңа нишләргә?......23
Рәвил Гөзәиров сүзләре
Хәмит-Батыр......25
Рәвил Гөзәиров сүзләре
Әй сылу кыз, сылу кыз......27
Рәвил Гөзәиров сүзләре
Шул бәхет миңа җитә......28
Рәвил Гөзәиров сүзләре
Тәүге сөю......30
Равиль Гөзәиров сүзләре
Яшәү үзе галәмәт......31
Равил Гөзәиров сүзләре
И туган тел......32
Тимер Зaһит сүзләре
Сандугачым, былбылым......33
Тимер Зaһит сүзләре
И Тукай......34
Тимер Зaһит сүзләре
Чит илләрдә татар......36
Тимер Зaһит сүзләре
Су сорыйлар гөлләр......38
Тимер Зaһит сүзләре
Сындырдың канатымны......39
Тимер Зaһит сүзләре
Ишел буе – безнең як......41
Ришат Шакиров сүзләре
Мұрагерлер маршы......43
Өлеңін жазған Сұлтан Қалиұлы
Құрылысшылар маршы......45
Өлеңін жазған Сұлтан Қалиұлы

Жеңіскер ата, әжелер 46
Өлеңін жазған Сұлтан Қалиұлы
Танкішілер маршы 48
Өлеңін жазған Мұзафар Әлімбай
Сүйікті біздің Астана 50
Өлеңін жазған Мұзафар Әлімбай
Қазақстан жас сарбаздарының маршы 51
Өлеңін жазған Мұзафар Әлімбай
Әніңе алты қырдан ән қосамын 53
Өлеңін жазған Мұзафар Әлімбай
Адымда алға, адымда 55
Өлеңін жазған Мұзафар Әлімбай
Көгілдір ту 56
Өлеңін жазған Мұзафар Әлімбай
Туған елдің құшағы 58
Өлеңін жазған Мұзафар Әлімбай
Жеңіс күні 59
Өлеңін жазған Рәвиль Гөзәиров
Татаршадан аударған Мұзафар Әлімбай
Батыр Мәншүк 60
Өлеңін жазған Серік Тұрғынбеков
Жастық шақ 63
Өлеңін жазған Тұманбай Молдағалиев
Солдат сыры 64
Өлеңін жазған Тұманбай Молдағалиев
Қазақтың қаһарман қызы–Ләззат! 66
Өлеңін жазған Абдрахман Асылбек
Жалғыз басты аналар 68
Өлеңін жазған Шәмшия Жұбатова
Теміржолшы жыры 70
Өлеңін жазған Сауытбек Шенсізбаев
Татарым мен қазағым 72
Өлеңін жазған Сайлаубай Тойлыбаев
Жас ұландар жыры 74
Өлеңін жазғандар Бүбіш Тікебаева мен Дәуітқазы Райымбеков
Спортивный марш 75
Слова А. Соловьева
Осень 77
Слова А. Плещеева
Матур булсын киләчәк 79
Рөстәм Әбдусәләмов сүзләре
Мы цветы 80
Слова Рустама Абдусалямова
Перевод А.Соловева
Алтын ұям мектебім! 81
Өлеңін жазған Сайлаубай Тойлыбаев

Рәвил Гозәиров 83
Татарский народный ансамбль «Сарман-Булбул» 85
Участники ВОВ 89

Тамендаров Галимҗан Гәрәй улы
“ҖИҢҮ КӨНЕ”

Редакционная коллегия:
Султан Калиев,
Музафар Алимбаев,
Равиль Гузаиров,
Гриф Хайруллин,
Насима Рамазанова
Алия Уразгулова,
Гульжанат Утебердиева.

Компьютерный набор текста и нот:
Асхат Нигматуллин,
e-mail: n_nskhat_r@mail.ru.

На задней стороне обложки солисты ансамбля “Сарман” кураист Вагиз Гайнуллин, певица София Абдуллина, баянист Асхат Нигматуллин, танцор Рамиль Амирханов.

Книга зарегистрирована в защите авторских прав №1470 от 28.05.2010г.
Любые изменения преследуются Законом Республики Казахстан.

Касмасов
Ривкат Аскарович
1925–2002 гг.

Юничев
Айтуган Файзуллович
1920–2005 гг.

Усаев
Мухамед Хазиахмедович
1924–2009 гг.

Бадаев
Хаким Сабирович
1908–1984 гг.

Мухамедсыдиков
Хаким Садыкович
1902–1981 гг.

Тамендаров
Фарид Фатыхович
1924–2008 гг.

Тамендаров
Герей Адылевич
1904–1977 гг.

Садреддинов
Махмуд Салихович
1924–2008 гг.

Ибрагимов
Зайнулла Шайдулла
1906–1944 гг.